

KURÊ ZINARÊ SERBILIND

Sidqî Hirorî

KURÊ ZINARÊ SERBILIND

Sidqî Hirorî

KURÊ ZINARÊ SERBILIND

Sidqî Hirorî

Roman

Weşanên NÛDEM

Weşanên Nûdem: 20
Kurê Zinarê Serbilind
Çapa Yekem: 1996

© Weşanên Nûdem û S. Hirorî
Pergala bergê û rûpelan: Nûdem
Wêneya bergê: Khaled Mohammed
ISBN: 91 88592-20 0

Navnîşan:
Termov: 52, 2rr.
175 77 Järfälla-Sweden

Tel û fax: 8-583 564 68

PÊŞGOTINEKE PIR KURT

Min nivîsandina vê romanê di sala 1991'ê de bi dawî anîbû, lê ji ber egerên diravî ez neşiyam wê çap bikim.

Ez, her li vir, dixwazim bibêjim ku nameya li dîmahîya romanê cih girtî pêkhatiye ji naveroka du nameyên hêjayan Rêving Hîrorî û Hikmet Hîrorî ku her di wê demê de di rojnameya Kurdistan Press de, ya ku li Swêdê dihate weşandin, hatibûn belavkirin û name ji birayê min Fewzî Hîrorî re hatibûn şandin. Herweha ji bo alîkariya hêjayan Rênas Awdal, Elî Belo û Fewzî Hîrorî jî spas dikim.

Sîdîqî Hîrorî

Ev romana min diyarî ye bo dayika min ya pir dilovan û bo canê
babê min.

Sidqî Hirorî

I

- Dê kîve çin? bi erebî û bi dengekî xinzirî û bilind serbazî pirsyar ji wan kir. Lê ji kû dapîra Zuleyxa û neviya wê Besna erebiyê dizanin! Ajoyê otomobîla pîkap, ya ku Zuleyxa û neviya wê li piştta wê siyar, bû wergêr di navbera serbazên ereb û dapîrê de :

- Dê kîve çin?

- Kanîmasê.

- Hûn ji kîve tên?

- Ji Dešta Sêmêlê.

- Çi karê we li Kanîmasê heye?

- Birazayeke min miriye û em dê çin taziya wê.

Piştî bi silametî derbaskirina her zalgehekê, dapîra Zuleyxa tifa di gewriyê de asêbûyî, qurçek lê dida û pal dida xwarê û digote Besnayê:

- Dê Besê, eve jî çû, ka li ya têt dê çi bi serê me hêt û dê çi pirsyara ji me kin?

Ji Sêmêlê heta Kanîmasê ji pazde zalgehan bêtir di riyê de ne. Evca were dil tena di vê riyê de here û were û li wan her pazdehan te rabiwestînin û te bi pirsyara bializînin. Te bînin û bibin û weku tîrî te li zirkê bidin, bes ji bona ku bihanekî li te hîlbêxin û ya din dê ew be ya dilê wan dixwaze.

Li paşya otomobîla pişt berdayî qute quta dilê wa ye. Tehirka tavê ye û pîkap gelek bi lez diçe, bayî dişeqîne. Ji ber wê lezê ba xwe bi hêz li navçavên dapîrê û Besnayê dide. Lewma Besanyê dersoka xwe ya rengîn û gulgulî weku dapîrê di bin guhên xwe re bir û baş girêda, da ku ba pirça wê qijevij û belav neke.

Qolekî otomobîla di ber wan re dibuhure. Zîlên leşkerî ne û hejmarê wan ji sêzdeyan bêtir e. Xuya ye ji devera wan dihên û ber bi Zaxo diçin. Piştên wan tijî tişt u mişt û kincir in. Xudanên tiştta jî li

ser barên tiştê ne. Serbaz jî wesa bi lez li tirimbêla dixurin, ne ageh ji rê heye neku kesek yan canewerek bikeve ber û ne jî dil bi wan kesan dişewitin, ewên li piştên tirimbêlan li ser tiştan...ewên hê ron-dik di çavan de zuhancûyîn. Hîn çavên wan li pişt xwe digerin, mîna tevrê Ferhadî wan gir û çiyayan kun dikin û ya ku bi serê wan û Şirîna wan hatî dibînin ve.

Îraqê bi darê zorê ji gundên bab û kalan rakirin û bi lez û bez navmaliya heyî, tişt û miştên wan, havêtine ser piştê wan erebeyan. Her sê çîwar mal û tiştên wan di zîleke leşkerî de. Paşî û li pêş çavên wan agir berda gundên wan, berda xaniyan û dar û baran, berda darên sêvan û hemî fêqî...heta yên xêve jî ketiyê û gehiştin.

Besnayê gote dapîrê:

– Diyarê eve mişext û derbider kirin?

– Ma dê çi be ji bilî wê! Zordar e û ya divêr dîke. Xulî bi serê me Kurdan werbû. Hema hindî min dîtî û guh lêbûyî her ya me koçerî bû û koçerî ye. Her rojekê em li dereke din û li bin sîvandeke din in û nahêlin em bo xwe li cihekî vehewyên û binecih bibin. Were li ser axa xwe derbider û biyanî be.

– Erê dapîr, tu dibêji wecek di vê hatina me de hebe?

– Kiça min, halê me jî bi halê vî xelkî û çi nema ye, ha em dê gehin binecihê.

– Lê tîrsa min zalgeha Bêgova ye, neku li wêderê problemekê ji me re çêbikin. Xwe hema ew e zalgeha ji hemiyar pîstir. Dibêjin heta jinan jî tînin xwarê û seh û siya cil û bincilkên wan dikin, neku kaxezek, tiştêkî qedexê di nav de veşartî be.

– Ma te nezaniye? Nê Hela Îsivî li wê zalgehê hate girtin.

– Hela Îsivî! Kengî ?

– Berî şeş heft rojekan. Dibêjin kurê wê, ewê li nav Qeşûriyan ji wê û babê xwe re nameyek hinartibû. Helê jî çûbû Kanîmasê bo ku tiştêkî ji wî kurê xwe bizane; ka di çi rewş de ye. Li wê derê niyasekî nameya kurê wê da destê wê. Piştî ku kaxez jê re tê xwendin û li şûna ku bidirîne û bavêje, têxe di berîka xwe de. Çepelên zalgehê ka-

xezkê di berîka fistanê Helê de digirin.

– Ma tiştêkî wesa ku li ser bête girtin tê de hatibû nivîsandin?

– Ma dê çi ji bilî silavan û pirsyara saxî û silametiya dayik û bab û xizm û niyasan tê de be. Her çende Hecî Îsivî digot ku kurê wî di kaxezkê de nivîsibû ”Heke we divêt, werin vê derê cem min. Li nik me, nuke rehetî ye”. Lê mihanekî weha biçûk bes e ku mirovî pê bidin girtin û rezîlkin.

Dema ew nêzî zalghekekê dibûn çavên dapîrê serevrazî esmanan dibûn û nimnimek ji bin lêvên wê dihat. Piştî ku ji her zalghekekê qurtal dibûn hêv dikire ve esmanan û digot:

– Hezar cara şukur bo te Xudêwo, vê carê jî çi nehate serê me.

Çavên herduwan, ji Xîzava ber bi Bêgova, man girêdayî Zinarê serbilind. Ew Zinarê bi hezareha çirokên evîn û berxwedan û xwe-ragirtinê di nav xwe de werpêçayîn. Dapîr, bi hizra xwe derbasî serê Zinarî bû. Havîn e, lê hîn keviyên befrê xwe ne barkirin e. Gundî-yan gelek berif dakiriye kombefrê. Rêbas bi terînî û mize tama xwe tama devê wê xweş dikin.

Kaniyeke ava tezî li wir bû, dapîrê jî weke giş bêriyan, bi lepan, av jê vexwar. Av hinda sar bû, xiyar di teziya wê de şeq şeq dibûn.

Berêveyî Zinarî, pez li ber bêrê ye û şivan jî li ser berekî di navbe-
ra herdu rêzên li hember hev yê bêriyan de, mîna qiralekî rûnişti-
ye. Bêriya riya du seetan bi piya ji gundî bo cihê bêrê qetandiye. Li
ber sîngê şivanî bûne du rêzên beramberî hev û pez di navbera wan
herdu rêzan de ber bi şivanî diçe. Her bêrîvanek peza xwe jê digire
û didoşe û paşî berdide. Ya peza wê ji destan verest, şivan serê wê
digire û vedigerîne bo ber destê xudana wê.

Her di wan gavan de dengê şivanî bilind dibe, qêr dike lavje û sti-
ranan. Mîl dihejiyên, xuryan berdibe piyên wan, êdî bêrî hew xwe
digirin û dibe sema û govend. Zuleyxa serçemkê dawetê digire û
dişarîne. Kenî û tirane û henek û laqirdî bê dawî dimînin û wan çel
û çîyan bi can diêxin. Bêrî xwe ji bîr ve dikin û dereng vedigerin
mal û li ber derazînkana pitpit li benda wan e ka çima îro jî dereng

man e.

Dengê Besnayê ristika bîrhatinan li dapîrê piçand:

– Dapîr te ageh ji xwe hebe em giheştine zalgeha Bêgova.

Li zalgehê û weku hemû caran serbaz bi tivengên xwe yên lûliyên wan arasteyî hat û çûyîyan kirîn, rê li tirimbêlan girtiye. Bi xwe erebe nikarin li nêzîkî zalgehê lezê bikin, ji ber ku li pêşiya her zalgehekê û ji herdu aliyan ve bo dirêjahiya sê çîwar metran astengên weha ji axê çêkirine ku çî otomobîl nikaribin bi lez li ser bajon û ji zalgehê û rawestandinê baz bidin. Xuya ye gelek ji xwe ditirsin, lewma astengine ji vî rengî li ber zalgehan durust dikin. Tîrsa wan ew e neku Kurdek bi erebeya xwe bi lez bihêt û narincokê bavêje nava wan û biçê, yan jî erzaq û qûtekî mişê bi xwe re derbas bike. Bi xwe, mebesta wan ya rasteqîne ji deynana van zalgehan bi vî awayî ew e ku hebûna xwe ji xwecihên Kurdistanê re biselmînin û bibêjin:

– Eve em li her derekê hen e, hema hûn axiftinekê yan karekî li dijî me bikin, hûn bi silametî ji dest me qurtal nabin.

Zalgeh bi xwe çeşnekî tîrsandin û kontrolkirina xelkî ye, bo ku serê xwe ji bo yasa û rêdarên wan biçemînin, rejîmên welatên devera me weha fikir dikin.

Serbazan dapîr û Besna ji paşiya pîkapê înane xwarê. Serbazekî pîrsiyar ji şofêrî kir ka ew herdu jinên bi wî re li sîngê tirimbêlê rûniştî kî ne. Wî jî bersiva wan da û got:

– Eve jîna min e û ya din keça min e, bi destê xwe nişa serbazî dan.

– Dê kîve çin? serbaz jê pîrsî piştî ku ew jî peykirîn.

– Bazarê sêva ye, şofêrî welam da. Qewle ez sêva li Mayê yan Kanîmasê bikirim. Dê çim sehkimê ka dê bi dest min bikevin yan na.

– Çima jin û keç bi te re ne? bi torebûn serbazî got.

– Ji bo hedarî û bona ku arîkariya min di barkirîne de bikin, eger hat û min kirîn.

Serbazine din mijûlî erebeyê bûn. Dihilişkêvin, ka çî tê de ye.

Eger hat û tişte dît û dilê wan çûyê, li cem wan çî ji wê hêsantir nî-
ne ku ji xwe re hilbigrin. Ma zehmetiya wê çî ye; hema dê bêjin ev
tişte yê qedexe ye û na be tu bi xwe re bibî deverên li bin kontrola
pêşmergeyan û bi wî rengî ew tişt dibe yê wan. Ma çî ji dest xudanî
dihêt, hema lêvên xwe ji serêk rabike û bibêje na, ne weha ye, dê
qontaxên tivengan dawêşinê û ew jî dê bi tiştan re biçê. Li cem wan
normal e ku derewekê pêve binin û wî li atafekî bidin.

Serbazek bi koma pirsiyarên xwe yê n tamsar li dapîrê û Besnayê
zivirî û di ber re çavekî xwe li Besnayê diniqand. Besnaya bestez-
man jî serê xwe çemand û êdî ne rakir heta zalgehê rê daye şofêrî
ku neferên xwe bibe û biçê.

Piştî ku otomobîlê daye rê û ji zalgehê dûrketî, dapîrê bêhna xwe
hilkêşa û destê xwe yê rastê bi ser dêmê xwe de anî xwarê û nimni-
mek jî kir.

– Me şofêr wesa têgihandiye ku em dê çine Kanîmasê, baş e tu
dibêjî çî tirs tê de nebe em li van dera peyabibin û tu dibêjî ku şofêr
çî şika ji me nebe? Besnayê ev pirsyare ji dapîrê kir.

Dapîrê jî xwest Besnayê tena bike, evca gotê:

– Besê! di xema hindê de nebe. Şofêr jî dizane em naçin Kanîma-
sê. Ew jî xwelîpêwerekî wekî me ye û ma kî dibêje ew dê ji bo kirîna
sêvan biçê Kanîmasê! Kî nabêje ewî jî mîna me karekî din heye lê
ditirse rastiye bibêje. Manê van dagîrker û çepelan em hînî derewan
jî kirin.

Hê gundên rex û rûyên cehdê nehatibûn rakirin. Dapîrê baş mê-
zedikire riyê ji bona ku wî cihê ku dê lê peyabin derbas nekin. Vê
rêyê baş nas dike, bi sedan caran tê re hatiye û çûye û xelkê van
gundên ser riyê jî yê hevjiyê xwe nas dike.

Nêzikî gundê Girka bûn. Dapîrê ji Besnayê xwest ku destê xwe li
camê bi rex şofêrî ve bide bo ku otomobîlê rabiwestîne da ew jê pe-
ya bibin. Şofêrî jî pîkap da aliyekî rêyê û stop kir. Du serbazên Îraqî
wêvetirî wana bûn, demê wana dît ku erebe rawestiya ber bi wê ve
hatin. Piştî ku dapîr peyabû destê xwe bire berîka fistanê xwe û kefi-

keke werpêçayî jê anî derê û gote şofêrî:

– Ezbenî kes û karên me li Girkan e û me li bere em biçin serdana wan. Digel axiftina xwe dapîrê kefik vekir û pareyên qurmiçandin xuyabûnî. Çavên lêxurê pîkapê lê bûn, derfet neda wê ku qala pareyan bike û yekser gotê:

– Baş e dayê pareyên xwe rake û hûn bi xêr biçin.

Lê dapîrê xwe giro kir û xwest kiriya otomobîlê bide û şofêrî jî dixwest ew biçin hê serbaz vêra negehiştin lewma berê xwe da serbazan û got:

– Dayê! Pareyên xwe bike di berîka xwe de û piyên xwe sivik bikin hêştê serbazên henê nêzîkî me nebûyîn.

Ji nû dapîra Zuleyxa berê xwe da wî aliyê şofêrî çavkiriye û mebesta şofêrî fêm kir. Ji xwe, dîtina serbazan bes bû ku dapîr bitirse.

– Yê parastî bî kurê min. Mala te ava...axiftina xwe timam nekir. Destê Besnayê girt û sivik piyên xwe dane rêyê.

Serbazan gazikire wan lê ew li pişt xwe ne zivirîn û xwe tê negihand û xwe bi ser ve hay neda. Ji bona ku bela serbazan ji wan ve bike, şofêrî pîkapa xwe ajot û bi rex serbazan ve rawestand. Xwest wan mijûl bike heta ku dapîr û nevîka xwe berêveyî çiyakî dibin. Bi erebiya xwe ya şikestî silav kire wan, xurtî li xwe kir û keniyek li ser lêvên xwe perçivand û destê xwe yê rastê dirêjî çekmeçeyê rexê destê rastê kir, du pakîten cigareyên Bexda jê derxistin û pêşkêşî serbazan kirin. Devên serbazan beşbûn, pakî jê setandin bê ku peyveke supasiyê jî ji devên wan derbikeve. Li ciyê supasiyê demildest pirsyarên xwe yên hişk û tamsar arasteyî şofêrî kirin. Di ber re çavên wan weke gurgên bîrsî diçûn jin û kiça şofêrî.

– Ji kûve tên?

– Ji Zaxo.

– Dê kîve çin?

– Kanîmasê.

– Bo çi?

– Demê sêva kirînê ye û min sêv li wê derê bazar kirine û dê çim

sehkimê. Heke em pêkhatin dê barbikim û bibim Zaxo. Dibe evro êvarî yan subehî bêni ve. Çi pê nevêt, sêv digel min bin dê bara we jî tê de be.

– Baş e em dê subehî jî li vê derê bin, yek ji wan serbazan peyivî. Lê berî seet çarî êvarî were çunkî piştî hîngê rê tê girtin û her kesekî hat û çûyê bike tê gullebaran kirin. Bo me sêvên baş bîne.

Destûr dan şofêrî bona ku biçê û çavên xwe berdan ve pey dapîrê û Besnayê. Şofêr jî cihê xwe ne livî, çunkî tirsîya ne ku serbaz bikevin dû pîrejîne û nevîka wê. Evca xwe hebeke din digel wan mijûl kir heta ku di qodîka milê rastê yê pîkapê de dîtî ku herdu jin berêve bûn û êdî nahêne dîtî.

Dil rehet bû, ji ber ku dizane serbaz bi tenê bîsteh nakin berêveyî wî girî bibin û newêrin biçin nava gundî. Wê çaxê şofêrî xatra xwe ji serbazan xwest û piyê xwe yê rastê da ser benzîne û ji wan dûr ket. Jina şofêrî serê xwe hijand û got:

– Ho Xudêwo! dê kengî bela van serbazan ji me vebe?

II

Kabaniya wê mala dapîr û Besna lêbûne mêhvan gote wan:

– Hema bextê we yê hosa ye, heke her roj vî demî gundiye we diyar dibûn û qolên wan ber bi gundî diçûn. Eger tişteki wan ji ber sotin û xerabkirinê yan fêqiyek mabe dizivirînê de digel xwe dianîn. Dê belkî îro êvareke dereng hindek peyda bibin.

– Tu bi Xudê kî, dapîrê bi mereq pirsyar ji kabaniya malê kir, ewan çi behsê gundî dikir? Tişteke jê maye ava yan jî hemî kavil û wêran bûye?

– Te ya rast bivêt, kabaniya malê weha dest bi bersivê kir û lêvên xwe miçandin û axînkeke kûr jî rahêla û dom da axiftina xwe. Dibêjin ber jî li ser berî nemaye, xanî kavil in, rez û dar û bar, gişt sotine û bûne xwelî. Dibêjin ji bilî çend dar gûzeka ku hê li xwariya gundî şîn mane weke din gund hemû wêran e. Ma xwişkê çawa wesa lê nehêt, nê eve çar carê da ber top û bombeyan û agir berdayê. Manê heke pîla jî be wekî xwe namîne û dê hête helandin. Bes pa gund gundê we ye û li ber dilê we pir şîrîn e.

Bi van gotinên kabaniya malê navçavên dapîrê têk diçin û rengêki xemokî bi xwe ve digire. Lewma dema kabanî çûye derê bona ku çayê ji wan re bîne, dapîrê gote nevîka xwe:

– Besê! eger tu hez nekî bêye gundî tu dişê li vê derê li hêviya min bimînî heta ez dizivime ve.

– Dapîr, eve çi ye tu dibêjî! Besnayê bi nerehetî gotê. Em pêkve hatine û dê pêkve çin û dê pêkve jî zivrin.

Roj ava bû û şevê xwe bi ser deverê de dahêla. Ji nû de gund bi jiyan ket. Bi şev karwançî, bazirgan û qeçaxçî ji rexê dî yê tuxîban dihên. Jajî û penîrî, kelleyên şekirê, pezî û gelek tiştên din diînin, li vî alî bi çayê û pertal û dersok û tiştên din yê pêwîst diguherînin.

Bazarê gilde bi gilde ye, her wekî gundî nav dikin, yan jî bazarê

pêguherkanê yan ser bi ser e. Tiştê ku li ba te zêde be, îhtiyaca te pê nebe, dê guherî bi wî tiştê ku pêwîstiya te pê hebe, digel kesekî ku pêwîstî bi metiryalê te, bi mitayê te hebe. Yan jî ew mita bête birin bo deverekê ku bazarê wî lê hebe. Ev cihe me vedigerîne ve bo serdemê jî nû vejîna abûriya tişt û mitayan.

Hejarî ye û pare jî di dest hemû kesan de nîne. Jiyana jî divêt birêve biçê û karê gilde bi gilde ji hemû karan bi rahavêjtir e. Herçende, kesine ku bazirganiyeke durust dikin, kirin û firotina wan bi pareya ne, hene û weke her dereke din destê wan baş û xweş diçe.

Zelamê wê mala dapîr û Besna lê mêvan hat û gote dapîrê:

– Ez dibêjim heke hûn lêvnebûne û her yê çûnê ne, nuke xweş delîve hilkeftiye. Tava heyvê ye û sê xurt ji gundê we, ku we baş nas dikin, li ser rê ne. Min ew li binê gundî ragirtine û niha li benda we ne. Evca heke hûn hez dikin biçin, lezê bikin û vê re bigehin.

Weha bi şev û li ber tava heyvê, her pênc; sê xurt û dapîra Zuleyxa û Besna, ketine rê ta gihastine bin cehdeya qîrî. Li wê derê xwe vegirt, çunkî serbaz li hindav rê ne û hema hest bi tişteki bikin ku li ser cehdeyê yan li wan nêzîkan dilive dê berê agirê çekên xwe dinê. Xurtê ji hemûyan bi xwe ve tir û mezintir ku navê wî Şêro bû, gote wan:

– Sehkinê, ez dê nuke derbas bim, heke we dît çi ne qewimî, paşî hûn jî derbas bin. Li berahiyê xaleta Zuleyxa û yek ji we û paşî Besna û yê dî. Lê hişyar bin, hema hûn gehiştin ser cehdeyê piyên xwe sivik bikin.

Şêroyî xwe sivik havête ser cehdeyê û zû sê metrên şeqamê birin û xwe xiste nav tariya dar û baran li aliyê jorî. Li pey wî dapîr û Şahîn derbas bûn.

Ji rexê jorî kuxkekî dijwar ji dapîrê hat. Digel hindê teqeyê jî dest pê kir, lê ber bi aliyê Girga ve, gundê ku jê hatine.

Besnayê bi dengêki bi tirsê werpêçayî gote Mîrzayî, xurtê ku pê re mayî:

– Heçku bi me hesiyan?

– Nexêr, Mîrzayî xwest wê hêmin bike da ku netirse. Gulle bi rexê gundî ve diçin. Serbaz bi şevê ditirsîn, dar û ber li ber wan dibin reşe, evca teqeyê li dewr û berên xwe dikin. Nuke xweş derfete bo derbasbûnê, ka destê xwe bide destê min û lezê bike.

Mîrzayî destê Besnayê girt û wan jî zû xwe gihande rexê din cem hevalan. Li aliyê din û hîn li evrazî sernekeftibûn dema ku şêlikên gulleyan bi ser wî rexê cehdeyê de, yê ku lê derbasbûne, barîn.

– Baş bû me cehde li pişt xwe hêlayî, dapîra Zuleyxa xwest fêmkirina xwe bo rewşê bi vî awayî bîne ziman. Diyar e ji nû bi me hesiyan.

– Nexêr, bawer nakim ewan bi me zanibe, Şêroyî bi vî rengî jê re şirove kir. Lê ev karê wan e. Li demê ditirsîn dest bi rex û rûyên çeperên xwe dikin. Paşî dormandorên gundî gullebaran dikin. Piştî hîngê cehdeyê û hemî rêyên nêzêkî xwe. Ji nîva şevê û wêvetir dibê gera topan, çel û çîyan û gundên rakirî topbaran dikin.

Şahînî jî xwe ji babetî bê behir nekir û got:

– Tîrsa mirinê ye, heke ma kê agêh ji wan heye. Eger rojekê pêşmerge li van deran peyda bibin ve hema du sê pêşmerge bes in û têra wan dikin ku wan hemû serbazan, sax bi destan bigrin.

– Ez dibêjim, Şêroyî xwest heval xwe ji bîr nekin lewma ev axiftine kir, heke em bê deng biçin çêtir e, neku kesekî guh li dengê me bibe yan boşeyek di rêya me de hebe. Divêt em hişyar bin û yekudu jî nehêlin.

Diviyabaya wan piyên xwe sivik bikirana û zû biçûna lê ji ber dapîrê û bona ku bi rê ve nemîne, wan jî çûna xwe girantir lê kir. Lê Mîrza ku di nav xurtên gundî de bi rastgotina xwe naskirî bû, nikarî ya di dilê xwe de nebêje û ev axiftine arasteyî dapîrê kir:

– Xalet, nexeyide lê te rastî bivêt ne heq e yên li jiyê te bîr rêyên hosa zehmet û bi tirs û digel xurtên wekî me, ma ne we ye?

– Eh...pa tu yê tamsarî, axiftina wî dapîr tingjand. Ma heqî li ku derê maye? Nê heqiyê li bin neheqiyê tir e tir e. Ma ji te ve heqê gundî bêtir li ser kê ji me ye? Û paşî ma çi heqê pîra li ser xurta nî-

ne?

– Heqê gundî Li ser wan e yên xurtir û yên li serxwetir û bi hêz, weha bê hizirkirin Mîrzayî bersiva dapîrê da.

– Nexêr, vê carê dapîr torebû, qet we nîne. Heqê gundî li ser me hemûya ne, lê pêtir li ser wa ne, yên ku jiyana xwe bêtir di gundî de derbaskirine û bêtir ji xêr û bêrên wî xwarine.

Mîrza ma hêbetî lê axiftina xwe jî ne vebirî û gêngaşeya xwe bi dapîrê re domand:

– Ma çi bêjim, nêşxwe, tu ji me li gundî pitir jiyayî, Bes manê tu bi jiyê xwe jî ji me mezintirî.

Li vir û bi dengêkî ji yê berê nerimtir û pirî bawerî bi xwe dapîrê got:

– Ê...pa divêt min ji we bêtir dil bi gundî ve be û zûtir jê xerîb bi-bim.

Besnayê xwest dawiyê bi vê cirenîxê bîne, lew gote Mîrzayî:

– Kekê Mîrza! Ma xwe ne tu ji nû dapîra min dibînî?! Kêşmekêş digel wê ji qesta ye. Kes neşêt wê lêvebike û her dê bi ya xwe bike. Evca ya çêtir ew e gelek li dû dirêj nekî û diyar e we ji bîr kir, ku Şê-royî ji me xwestîye em gelek dengî ji xwe neînin.

Xwe piştî vê gêngaşeyê dapîrê hebekê pêyên xwe sivik kirin. Ji du sectan bêtir man bi rê ve heta ku nêzî gundê xwe Hîrorê bûn. Ew gundê ku dikeve ser tuxîban bi Kurdîstana Bakûr re. Rê wekî xwe neman e, dar û bar bi serêk de hatine xwarê û gund mîna dehlekî lêhatiye. Besnayê ji çavên xwe bawer nekîr ku eve gundê wa ye, yê ku berî du heyvan bi xurtî û bi topizê zorê jê hatine derêxistin û rakirin û malên wan û xwecihên gundî tera bera kirin. Her çendek havêtine derekê, dûrî warê bab û bapîran. Ew û dapîr bi maline din re fire dane nêzîkî Sêmêlê. Bê xanî, li bin xîveteke kevin û dirhayî, ne av, ne dar û bar û li bin tehirka tava şaryayî. Her çend rojan, carekê tankerekê leşkerê Îraqê avê ji wan re diîne. Li ber tankerî tenike dibin rêz. Her jînek, ji tîrsa neku av vê re negehe û bona ku xwe bighîjîne tankî, yên li pêşiya xwe radihavêje û wisa dibe bihevçûn û

şer. Şer li ser avê li welatê avê. Serbazên ereb jî, yên ku bi tankê re, tamaşayî wê diramatê dikin û pê dikenin. Çavên wan sîng û berên wan keç û jinan diçerînin û qet ne di xema bê avî û perîşaniya wan de ne.

Şêroyî gote dapîrê û Besnayê:

– Ez dibêjim heke em bimînin pêkve çêtir e, lew heke hûn hez bikin werin da em pêkve biçin nav bîstanên me û paşî biçin bo nav bîstanên we yan berûvajî, ka hûn çawa hez dikin.

– Ne Şêroyê delal, dapîrê weha lê veğerand. Dê wesa li me hemûyan bibe dereng û kesek ji me vê re nagehe têr li nav war û rez û latên xwe bigerhe. Dê ez û Besê çin serekî li kavile xanî û bîstanan bidin. Bes ka bêjin me, ka bo zivirînê em û hûn kengî û li kû derê bigehin yek.

– Baş e, weku hûn dixwazin, her çende bi dilê Şêroyî nebû û lêvên xwe miçandine serêk. Bes hêj zû û berî bibe spêde, divêt em li vê derê bigehin hev da ku berî dinya rohin bibe, em cehdeyê derbas bikin. Hişyarî xwe bin, neku topan li gundî bidin yan serbaz dakevin gundî. Û her gaveke we hest bi teqeleşekê kir yan we zanî ku biyanî di gundî de ne çiya û çiya werin bo hindav vê rêyê. Em jî dê we kin da em hevrûşî çî giriftaran nebin û bi silametî bizivrin.

– Gelek baş e, dapîrê jî ev pêşniyaza xwe avête ber wan, bes ez dibêjim heke em li ser kanîka henê ewa li pişt rêyê û nepenî bigehin yek çêtir e çunkî ciheke li nik me naskirî ye û li cem biyaniyan nepenî û ne diyar e.

Li ser pêşniyara dapîrê pêkhatin. Xurt bo binê gundî, dapîr û Besna jî bo nav gundî çûn. Dapîrê û nevîka xwe diviya seh bikin gundî bi xwe ka çî bi serî hatiye. Her çende şevê tariya xwe bi ser de dahêla, lê wan li ber ronahiya tava heyvê dît ku gund ne ew gundê cara ne, lê kaviş û xerabe ye.

Bi wî dîmenê xemgîn yê gundî cerg û hinav li wan kuzirîn. Neşiyar xwe li ber dîmenê gundê sotî û xaniyên herifandî û dar û barên şewitandî bigirin, kizgiryokê hefkên wan girtin û êdî rê li ber girî ne

dihate girtin. Heta ew pira li nîva gundî jî nemaye. Lê xuya ye hinek camêran bi xêra xwe du dar spîndarên mezin li ser rûbarî li şûna pirê bo derbasbûnê li berêk razandine.

– Ez dibêjim wexte em biçin bo nav latên xwe hêşta li me ne bûye dereng, Besnayê gote dapîra xwe.

Erdê wan pîçekê ji gundî veder bû. Bi tilê çiyayî ve li hember Zinarê serkeş bû. Hindî diçûn û serdikeftin çî ji bilî kavil û xerabe û sotî û rejûyê ne dihate pêş çavên wan. Hindî xanî bû, ber jî li ser berî nema bû. Bîstan, ji ber ku av jê hatiye qut kirin, hişk bûne. Xwe kaniyên avê li gundî, ji bo ku êdî avên wan ne zên û bin erd bibin, ji aliyê leşkerê Îraqê ve bi çimentoyê hatine dagirtin. Ya ji dagîrkerî ve ew bi vî awayî dikare jîyanê li vî welatî bikuje û jinavbibe.

Ava avdanê ji aliyê din yê çiyayî dihat bo ser çem û latên wan. Ji bin gupîtka Zinarî dizêt û şordibe xwarê. Hêj negheştî binê çiyayî, li cihekî bilindtir ji çem û latên wan, hinek ji avê bi bôtikan ku ji tîvilên spîndaran durustkirîn, derbasî rexê xwe dikir. Stûnên ji dar maziye ku serên wan mîna du guha bûn di gelî de radiwestandin û binên wan baş di axê de diçikilandin. Paşî botik ku ji solînkane mezintir in wekî cokê li ser komtên wan, di navbera du guhên wana de, dirazandin. Weha av di wan botikan de derbasî erdê wan dibû. Xwe kanîkên avê li ser erdê wan mişe bûn, lê ji ber ku ava wan kêmbû bi kêrî avdanê nedihatîn.

Xwe ev kultura gihandina avê ji cihekî avî bo cihekî bê av li vê deverê gelek kevn e. Ji bo nimûne mirov dikare qala kela Hîrorê bike, ku navê gundê Hîrorê jê hatiye. Ew keleheke pir kevnare ye û Şerrefxanê Bedlîsî jî di Şerfnameya xwe de qala wê dike. Ev kele bê av e û dikeve rojhilata gundê Hîrorê, li serê kumtekî li ser wê rêza çiyayî. Li binê çiyayî doleke avî heye dibêjinê Tebala. Aweke boş û tezî ji çiyayê beramberî kelê, pîçek ji kelê bilindtir, dizêt û sernişiv di-be û Tebala pê avî dibe. Çaxê kel ava, mîrgeh û hukumranî tê de, av ji wê derê digihande kelê. Li wê dera av boş û bi hêz dihate xwarê, kulozk weke boriyê dabûne berêk û av derbasî hundurê wan di-

bû. Li destpêkê û heta binê çiyayî kulozkên fereh bikaranîbûn, lê ji binê çiyayî û ber bi kelê ve kulozk tengtir dibûn û wisa av bi hêz serdikefte silal û kelha Hirore pê avî dibû.

Dapîr û Besna co û co çûn bona ku bizanin ka ew çima av qutbûye û ber bi erdê wan ve nahêt.

– Xuya ye botûk, solînk xerab kirine lew av nahêt, dapîrê ev hizir kir.

– Neku li derekê cok wergerhabe yan jî berekî mezin vezelyabe nav û rêya avê guhartibe, bi vî awayî Besnayê gumanên xwe diyar kirin.

Dehil û durî jî ku li herdu rexên coyê bûn, şewitandî bûn. Nêzîkî solînkên av derbaskirinê bûn, seh dîkinê li aliyê wan, berî solînkên bi çend bihustekan, co xerabbûye. Xuya ye çend topek bi wê parçeya cokê û rex û rûyên wê ketine, weha cok kûr kiriye û biriye xwarê, rihandiye.

Dapîra Zuleyxa baş hizra xwe di coyê de kir, paşî axînkeke kûr rahêla û serê xwe hijand. Ji hindê bê hêvî bû ku ew û Besna bikaribin çareyêkê lê bikin û berê avê careke din bidin ve bo ser erdê xwe. Ew solînk li ciyê xwe ne û diyar e hinek gundiyan ew solînkên nû danîne wêderê. Lê ma bo çi ye, av jî solînkên derbas dibe bona ku li aliyê din careke din şor bibe ve xwarê bo nav rûbarê gundî. ”Dibe ewên ev solînk deynayîn ne gehîştin cokê çêbikin û dibe paşî bêne ve û cokê çêbikin.” dapîr bi xwe re dipeyivî û ev bi dengêkî nizim digote xwe. Lê Besnayê ageh jî dapîra xwe û wan gorinên wê hebû.

– Keça min Besê! dapîrê gote nevikê, hema her weçku diviyabaya em jî weke giş gundiyan bihatana û me jî serek li gundê xwe bidaya. Eve me wekir û me gundê xwe yê wêrankirî bi çavên serên xwe dît. Xudê heqê me ji van bê bext û sitemkaran çê bike. Ya çêtir ew e em nuke biçin bo ser gorê Xudê jê razî bab û dayika te û paşî hê nebûye dereng em xwe bigehînin cem xurtan.

III

Berî sal û nîva babê Besnayê pêşmerge bû. Piştî adara 1974'an li berokên şerî bû, li dijî êrişa leşkerê Îraqê bo ser Kurdistanê şer dikir. Weku her Kurdekî dilsoz û nîştîmanperwer berevanî ji axa welatê xwe, ji milletê xwe dikir.

Tê bîra Besnayê, çaxê babê wê xwestî biçe pêşmergeyê, tivenga wî nebû. Evca rabû taqe çêla heyî û hespê xwe û du pez firotin û ji xwe re bi pareyên wan tivengek kirî. Heta şemilka xwe ya nivêjan jî, ku gelek ciwan bû û yek bû ji berdilkên wî, da digel buhayê tiven-gê, çunkî dilê xudanê tivengê ketê.

Dema tiveng bi milê xwe ve kirî û bûye pêşmerge wisa yê bi kêf û yê dilxweş bû, heçku diçû dîlanekê. Axiftinên wî yên berî çûna wî bo berokên şerî li bîra Besnayê ne, dema gotiyê:

– Keça min! me Kurdan gelek rezaletî û bindestî dîtîye. Nuke jî hemû millet bi yek dil û can rabûye ser xwe. Gişan dest dane hev û sed der sed serkeftin ya milletî ye. Wextê hindê hatiye ku vêca em jî azad û serfiraz û di aşiyê de weke milletên din yên cîhanê li ser axa welatê xwe bijîn.

Baş li bîra Besnayê ye ka dayika wê çend pitpit û qerqeşe li sera çêlê bi serê wî de kir:

– Te çêl firot û te em bê şîr û mast hêlan. Ya karwanan jî, pa bê hesp û dewar nayên kirin. Hey mala te ava, pa dê em çi xwun? Tu dê bi çi û çawa biçî karwanan? Xwe bo me ji kulinê nahête xwarê!

Li dawiya dawiyê dayika wê ji rika xwe hate xwarê û gote babê wê:

– Bila çêl û hesp jî li ser hemûyan bin, hema bes vê carê ev şoreşe serbikeve û me ji vê tepeserî û perîşaniyê azad bike. Ku vêca em jî bi rehetî serê xwe deynin ser balgihê xwe.

Pênc meh bi ser ve çûn û babê wê nehat ve mal. Saloxdan û deng

û basên wî bi rêya rêbwar û rêving û pêşmergeyan digehîştine wan
"Yê baş e. Mêrxasên wekî wî di şeran de kêr in. Her tim li sîngê
şerî ye...ûhd."

Di wan çaxan de nexweşiyêke dijwar bi ser dayika Besnayê de zal
bû. Êşê ew lawaz kir û xiste nav nivînan. Gav bo gav êşa wê dijwar-
tir dibû û rewşa wê pê têk diçû. Dukturê şoreşê, ku yê wê deverê
bû, hat serdana wê û derman kir. Lê got jî, ku ew nikare çî çareyan
lê bike û ya çêtir ew e bi zûtirîn kat wê bibin cem duktorêkî şehreza
ku êşa wê fêr bike û bikaribe destnîşan bike.

Besnayê çî bira nebûn. Babê wê hez dikir kurine wî hebin, lê piştî
Besnayê, sê zarokên dayika wê çêbûn û her sê jî kiç bûn û ne di-
man, çend heyvekan û dimirin û paşî êdî dayika wê zarok nebûn.
Dapîra wê digot "hêştî zarok ne kamil bûyî di zikî de dimirîn." Ma
çawa wesa nebe, nê ew karê dayika wê dikir hema bi kuttek mêran
dikir.

Xalê Besnayê, her çende bi dilî jî nebû, lê neçarbû ku biçe şûna
babê wê bona ku ew bikaribe li tewara jinê bihêt. Pê dayika wê jî
pehniyê ve dirizî û bêhna wê jî kurt dibû û carî jî bi yekcarî çik di-
bû û dihate halê mirinê. Karê Besnayê jî sexbêrîjêkirina dayikê û
malê bû. Lê dapîra wê jî, dayika babê wê, gelek arîkariya wê dikir.
Xwe, bi hîç rengêkî, nekamiya gundiyan nayê kirin û bi her terzekî
jî dest wan hatibe, wan teqsîrî nekiriye û destê arîkariyê dirêjî wan
kiriye. Xwe yarmetiya gundiyan piştî çûna babê wê bo pêşmergeyê-
tiyê û eniya şerî bêtir lêhat. Lê dayika Besnayê di rewşêke pir xerab
de bû û jî bilî duktorêkî şehreza kesek nikaribû çareyekê jê re pey-
da bike.

Dema babê Besê jina xwe di wê pergala gelek nexweş de dîtî,
yekser biryar stand ku wê bibe baregehê mezinê pêşmergeyan, çun-
kî nexweşxaneyêke mezin û duktorine baş li wir in. Heke hat û wan
jî çî çare lê nekir dê hewil bide wê bibe ba duktoran li Îranê.

Wan, hekîm û mela nehêlan, ku ew nebiribe cem û nuke gera
duktora ne. Li bîra Besnayê ye carekê hekîmek anîn, hekîmî hinek

giya zavaq û giyayine din bi hev re kelandin û dane dayika wê. Paşî darê potî anî û agir berdayê û li çend cihekan li ser pêyên dayika wê deynan. Dayika wê her weku xwe û xerabtir jî lê hat û tiştê wî hekmî lêzêdekirî şûn sotin bûn, li ser pêyên wê weke nîşanan man.

Bi şev babê wê çû gundî mehînek ji nik niyasekî anî. Alîk danî ber bona ku têr bixwe. Berê spêdeyê zû babê wê ji xew rabû, mehîn bire ser avê û anî ve mal û alif dana ber. Wî kire inyet ku wê bi mehîne heta pira Balindeyî bibe û wêvetir bi otomobîlê bigehîne cem duktoran. Wê şevê hemûyê xew bi çavên Besê neket. Ew jî siharê zû ji nav nivînan derkeft û rûnişte ber serê dayika xwe. Babê wê kurtan avête ser piştê mehîne û bi ser û ber kir. Di wan delîveyan de Seîdê Gulê jî bi hespê xwe yê karkirî ve hat. Biryar bû, ew jî bi bab û dayika wê re heta Balindeyî biç. Seîdê Gulê dostê babê wê yê herî nêzîk bû û bi deste bira dihatine niyasîn. Piştî ku Seîdî hespê xwe bi dara li ber derê mala wan ve girêdayî, babê wê alif danî ber hespê wî jî û paşî li keça xwe Besnayê ya ku wê gavê di derê mezlekê de rawestayî zivirî û gotê:

– Besê! Eve em dê çin nivêja spêdeyê li mizgeftê bikin, tu jî arîkariya dapîrê bike û dayika xwe bi ser û ber bike. Çend nanekan jî digel hindêk jaji û penûrî, ku têra me hersiyar bike, bêxe di nav serhevîrkekê de.

Raste Besnayê gelek hez ji dayika xwe dikir lê piştî dayik nexwê ketî, êdî wextê Besnayê nebû tê de çav bi Hogirî bikeve. Hogir salekê ji Besnayê mezintir bû. Xurtekî bejin dirêj, xudan dêmekî sor û sipî, yê ciwan û jêhatî û gelek xwîn şirîn bû.

Cara yekem ku tê de ji nêzîk ve baş yekudu naskirî û evîna wan pêpkêkî bilindtir bûyî, di rojê havînê de bû. Hîngê Besna pazde salî bû û wê rojê li ber bêrê bû. Hogir jî, li batî dayika xwe hatibû ber bêrê. Ew demekî dirêj bû herduwan çavên xwe birbûne hev û dildarî digel hevudu bi çavan dikir.

Wê rojê di riya vegeerê de bo gundî, wî û Besê yariya veşarkanê kir. Ewê xwe li pişt kevirêkî mezin veşart û Hogir li wê geriya. De-

meke xweş pêve çû, ew li pişt kevirî û Hogirî xuya nebû. Besnayê xwest bizanibe ka çi bi serê Hogirî hatiye û ka hê li pey wê digere yan ji peydakirina wê bêhêvî bûye, evca ji cihê ku xwe tê de veşartî rabû. Di wî çaxê ku tê de li pişt xwe zivirî bona ku tiştêkî ji Hogirî bizanibe, hema hind dît navçavên wê û Hogirî pêrgî hevudu bûn. Hilma bêhna wî ya nêr ew ji binê piya heta kulovanka serî rahejand. Hogirî xwe li benda wê û gotinan negirt û destên xwe dane milên wê. Dema laşê wî bi laşê wê ve nûsiya, wê hest bi xweşiyeke wisa kir, neya xwe di gewriya xwe de xendiqand û rê da maça wî ya nerm û xweş û hîn xwe berbide ser lêvên wê yên têhnî û dilê wê yê qeşavî. Tam bi dev û dil û can û laşê wan keft, lewma çi derfet ji dest xwe nedan.

Di her delîveyekê ku bi dest wan ketibaya, tê de digehiştin yekudu û li dereke nepenî, bi dizîkî ve digel hevudu evîndarî dikirin. Lê Hogirî çi cara kuttekî lê nedikir. Raste bêcgeyî maç û ramûsan dest dikirine hemû parçeyên laşên hevûdu, lê gupîtka xweşiya evîndariyê ji şeva zavatî û bûkaniyê re hişt. Herduyan jivan da hevudu ku di pêşerojê de bibin jin û mêrên yekudu û bo heta hetayê bi hev re bin.

Ji ber wê çendê ku wext bo xwe û Hogirê xwe hebe, wê gelek hez fikir dayika wê zû ji êşa xwe rizgar bibe yan babê wê bihêt û wê bibe cem duktorekî û çareyek yan dermanek ji êşa wê re bihête dîtin û Besna ji wekî caran bikeve nav hembêzên Hogirê xwe yê delal û xweştivî.

Lê nuke êdî dereng e bo wê daxwaza wê ku bête bicîanîn, çunkî berî vegera babê wê ji berokê şerî, bi nêzîkî bîst rojekan, Hogirî jî gund hişt û çû. Wî guhneda dayika xwe ya bîjin û bexte bexta wê û kela pêşmergeyê lê da, evca gund û dayik û Besna hiştin û ew jî bû pêşmerge. Dema babê wê hatiye ve mal ji gundiyan re qala şerî û mêrxasiya pêşmergeyan kir û her wesa jî çû ser behsê gundiyan xwe yên bi wî re li berokê şerî pêşmergeyê dikin. Besnayê pir ji dil dixwest pirsiyara Hogirî jê bike lê bîsteh nekir, baş bû dayika wî bi xwe

hat û hêş ne rûniştî gote babê Besê:

– Tu bi Xudê keyî ka bo min bêje ka Hogirê min çawa ye? Ka yê sax e yan Xudê nekit tişteke bi serî hatiye û kes nabêje min?

– Hogir yê sax e û xurtekî pir jêhatî ye, babê Besê bersiva wê da. Dema Hogir hatî, li ser daxwaza xwe yekser bû pêşmerge û hate eniya şerî cem me. Lê keko, min û çend camêrekan ew neçar kir ku bivegere bo rêzên paşiyê û nuke beşdarî kursekî dermanpêçiyê dibe.

Besnayê karê dayika xwe kiribû û av li nanê tenik reşandibû. Di wî demê ku wê tê de dixwest nanî bi penîrî û jajî re bixe nav mêdekekê de, girrêna balefiran hat û bû gurme û gurm. Firokeyên mirinrêj kerb û kîna xwe ya faşîst di qumbeleyan de, bi ser gundî de barand. Wê carê mizgeft jî hingaft. Babê wê û melayê mizgeftê û Seîdê Gulê bi berkeftin. Hindî babê wê û mela bûn demildest hatine kuştin. Seîdê Gulê jî birîndar bû û pêyê wî yê rastê jî çokî ve hate firandin. Du jinên xwedî zarok û minalekî çwar salî jî di nîva gundî de hatine kuştin û çend kesek jî birîndarbûn.

Dayika wê neşiya xwe li ber wê hemû derdeserî û êş û fixan û perîşaniyê bigre. Şehîdbûna qurtalkerê wê, babê Besê, bi yekcarî deriyê hêviyan li ber wê girt. Girî û rondik û êşê bêhin lê malîq kir û di bin wî barê giran de dil girtî bû û her di wê rojê de ji jiyane mişext bû û da dû mêrî. Besna ma bi tenê, bê bab û dayik û Hogir, di destên dapîra di navsalçûyî de.

IV

Xişxişek Hate guhên Besnayê. Seh kire rex û dorên xwe, lê çi nedît. Dengê dapîrê hatê ya dibêje:

– Besê te xêr e tu hind li pişt xwe dizivîrî?

– Ez dibêjim pêjnek hate guhên min, Besnayê weha dilnerehetiya xwe ji dapîrê re xuya kir.

– Keça min, çi nîne, xwe netirsîne, dapîra guhgiran ho gote Besnayê û destê wê girt û baş şidand û li dû xwe kişand. Dibe dehbe-
yek be yan jî gundî bin...

Hê dapîrê axiftina xwe timam nekirî ji hemû rexên wan ve bû qêr qêr û gazî û lê heyitûn:

– Qîf..qîf,la teteherek. Bi erbiyeke hişk û pir dijwar "qîf la tetehe-
rek – rawestin ji cih nelivin–" weku agirî dawşyane ser wan. Her-
du ji tirsan de, di cihê xwe de bê liv man. Tirsan wan bêtir lê hat de-
ma xudanên dengan xuyabûn. Komandoyên leşkerê îraqî bûn, yê-
n bi Quwat Xasse – Hêzên Taybetî– navkirî. Herdu dormandor ki-
rin. Dapîrê Besnaka xwe hembêz kir û bi singê xwe ve şidand.

Ji aliyê wan yê destê rastê ve valahiyek ma bû serbaz lê ne bûn. Çavê Besnayê bi wê valahiyê ket, destê dapîrê baş girt û berê xwe da wê derê. Xwestin xwe ji bazinê serbazan qurtal bikin û birevin. Serbaz hebekê durrî wan bûn, herdu bezîn, lê pêyê dapîrê li berekî hilingift. Dapîr keft û destê wê ji destê Besnayê verest. Besna jî li dapîra xwe zivîrî bo ku wê rabike ve ser piyan, lê êdî dereng bû. Destên gemar û genî giheştine wan.

Li dor herduwan civiyan, dapîrê xwe bi Besnayê werkiribû, her weçku dixwest wê bi laşê xwe biparêze. Lê wan çav sor û hovan herdu jî hev durr xistin. Dengê serbazan gazî hevudu dikir: "ilzemû niswan el'usat, itmete'u bîhum, şewifû elkurdiyat mal el erebî" ji-
nên pêşmergeyan bigrin, dilê xwe pê hîn bikin, yê ereban nişa wan

jinên kurd bidin.

Cilên wan di ber de dirandin û bexte bext û hewar û gaziyên wan di nav tîqe tîq û çivêlî û hariya laşên serbazên îraqî de winda bûn.

Xurtan, li jêriya gundî, li ber rûbarî gwîz diweşandin. Lê wê qerebalixê û qîjiya jinan weha li wan kir ku gwîza bihêlin û li dû dangan ber bi cihê qerebalixê biçin. Bêhnekê çûn û ji nişkan ve Mîrzayî destê xwe li herdu hevalên xwe xist û tibra xwe dirêjî gêleşokekê kir. Hersê bi xwevedizîn çûn hindav cihê rûdan û heşametê. Dibînin ji sed çekdarên leşkerê îraqî bêtir li wê derê ne û li tiştêkî daçemyane û hin li ser in.

Hewar hewara Besnayê ya kiz pirs hemû ji xurtan re xuya kir. Mîna teyrên kelexan, bi harbûn, li ser kelexên Besnayê û dapîrê bûn.

– Wey babo! Eve çî dikin?! Eve çî durunde û hov in! xurtê ji hemûyan biçûktir Mîrzayî ev got û rast rabû ser xwe bo ku biçê telba wan. Lê Şêroyî ew zû girt û kêşa ve bo ser erdî û destê xwe deyna ser devê wî bona ku çî dangan ji xwe neîne û gotê:

– Ma tu dînbûyî..harbûyî. Ew ji sedan jî bêtir in û çek jî bi wan re ye û em sê ne û bê çek in.

Lê hemcara Mîrza nikaribû xwe li ber wî dîmenê kirêt û pirî xem bigre û çî neke. Têndayê, pîçek veder ji gêleşoka serbazan yekî tivenga xwe paldaye darekê û piştî kemera şelwarê xwe vekirî ber bi herdu komên serbazan ve çû bona ku ew jî dehbeyê xwe rehet bike. Mîrzayî çavên xwe deynan ser tivenga wî serbazî û bê agahdar kirina herdu hevalên xwe, xwe ji wan vedizî û ber bi wê tivengê çû. Heta Şêro û Şahîn lê zivirîn, hîngê Mîrzayî dest dabû kilaşînkofê û bi hemû dengê xwe yê pirî xeyidîn li serbazan kire qêrî:

– Hey bê şerefno! bê namusno.

Digel hindê tiveng bire ser şêlikan û berê agirê wê da wan. Ji dehan bêtir jê, kuştî û birîndar, xistine erdî. Serbaz gelek bûn, hejmarra wan ji gulleyên tivenga wî bêtir bûn. Serbaz bi agirê tivengên xwe li wî zivirîn û laşê wî bi şêlikên xwe kire serad. Bi wê jî besne-

kir, hatin û bi sîkaran li kelexê wî xistin û kelex hincinand.

Şeroyî û Şahînî kerb û kîn û xeyidîn û girî di gewrî û hinavên xwe de bend kirin. Piştî kuştina Mîrzayî serbazan berê agirên tivengên xwe dan rex û dorên xwe û gulle bi ser her aliyekî ve çûn û barîn.

Ne di ciyê xwe de bû ew li cihê xwe bimînin û bersîngê serbazan bigrin, çunkî ew bi wî awayî xwe didin kuştin. Lewre herdu bêgav man û xwe bo paşde kişand û serkeftine çiyayî û di nav kevir û kumtên asê de xwe veşart. Wan kire inyet ku li wê derê bin ta ku serbaz gundî berdidin û paşî werin cihê bûyerê û bizanibin ka çi bi serê Besnayê û dapîra Zuleyxa hatiye û laşê Mîrzayî jî li ciyekî biveşêrin.

V

Piştî ku bûye spêde û tav hinekê bilindbûyî Şêro û Şahîn ber bi cihê rûdanê çûn. Çaxê nêzik bûn, ji wê derê dengine, ku bi Kurdî dipeyivin, bihîstin. Ji dûrve mêze dikinê, dibînin ku gundiye wan in. Ber bi wan ve diçin û bi serpillî silav dikine wan û xwe li bersiva silavê nagirin, yekser diçin ser kelexan.

Hindî Mîrza bû hatibû pirt pirt kirin. Dapîr bê can û mirî bû û Besnaya cilik lê hatîne çirçirandin, xwe bi laşê xwe yê xwînelok û piçra xwe ya qijavij ve bi cendekê dapîrê werkinbû û li ser digiriya.

– Eve hûn bûn digel wan? yekî ji zelaman axiftina xwe arasteyî Şêroyî û Şahînî kir û destê xwe dirêjî Besnayê û kelexên dapîrê û Mîrza-yî kir.

– Belê em bûn, Şêroyî ev bersiv digel axînk rahêlaneke kûr da.

– Ma hatina van dera seyran e! her wî zelamî ev gotine jî li navçavên Şêroyî û Şahînî da. Hey mala we ava, hûn çawa jina bi xwe re tûnin cihên hosa!

– Pismam nuke ne çaxê gilî û gazinda ne, piyawekê din axiftin li wî zelamî birî. Werin em lezê bikin darbesta bo cendeka durust bikin, hêj hukumetê dest bi topbarankirina gundî nekirî.

Zû dar bi dasa birîn û du darbest çêkin, kelexên dapîrê û Mîrza-yî razandine ser darbesta û hilgirtin. Besnayê xwest bi piyan biçê lê ne dikarî xwe baş li ser piyan bigre. Ser evrazî çiyayî bûn û çi nemaye berêveyî gundî bibin û topbarankirinê dest pê kir.

Wan pêlezkî kir bo ku nebine armancên bertopan. Besna hew di-kare birêve biçê, Şahîn lê dizivre û dixwaze ber bi wê biçê bona ku destê wê bigre û arîkariya wê bike bo ku wê ji agirê topan rizgar bike, lê berî bigehe cem wê berkekî topê dihêt û li ber pêyên wî dikeve. Pirçikên berkê topê di laşê wî de diçin û Şahîn di cih de dikeve erdî.

Şêro û zelamekî din lê dizivirin, hêşta can tê de ye, her yek ji wan dest dide milekî wî û bi bez bi xwe re dibin. Besna jî hêzê dide xwe û bi dû wan dikeve. Berêveyî aliyê din yê çiyayî dibin û digehin cihekî dewarine lê bi daran ve girêdayî û diçerin. Dewar yên wê desteka zelaman e, yên bi Şêroyî û Besnayê û Şahînî re.

Li wê derê ji topbarankirinê hêmin dibin, radiwestin û kelexê Şahînî radizînin ser erdî û giş lê dicivin. Şêro hewil dide pê re bipeyive lê xuya ye gelek xwîn ji ber birînên wî çûye û seçman ji serê wî jî girtiye, lewma ma bû laşekî bê can û ne liv.

– Evca em çi li van kelexan bikin? piyawekî ev pirs piştî çend deqî-qeyekên bê dengiyê kir.

Gêngaşeya wan li ser kelexan û ka çi lê bikin dest pê kir:

– Heke dê bi ya min kin hema dê em wan li vê derê veşêrin, Şêroyî berî hemûyan ev pêşniyara xwe avête ber wan. Ya giring ew e di axa welatê xwe de bihêne veşartin.

– Nexêr, birayê Şêro, wisa nîne, dengêkî bi vî awayî nerazîbûna xwe li ser pêşniyara Şêroyî diyar kir. Pa belkî kes û kar û xizmên wan bixwazin kelexên wan li goristanekê biveşêrin.

– Em nikarin di van kawdanan de xwe du sê rojan li benda kes û karên wan bigrin, zelamekî rihispî bi dengêkî biryarder axift. Ma kî dizane ka dê ew kengî pê bizanin û ka eger pê bizanin dê wêrin bihên yan na? Em baş dizanin ku gehişrina wan bo vê derê ne karekî weha hêsan e. Evca hema ev e em kes û karên wan û hilon rabin da em li cihekî li vê derê gora ji wan re çêbikin û wan tê de biveşêrin.

Baş bû wê revda zelaman tevir û mer jî pê re bûn. Evro ji karwanî vedigeryan û da çin bo nav Qeşûriyan. Piştî setimîna 1975'an ew jî li wê derê ewirîne, li hêviya ku azadiyek û aştiyek bikeve nav welatê wan û ew jî wê çaxê bikaribin bi serfirazî vegerin Hirora xwe û welatê xwe.

Îro piştî ji karwanî vegeryan û berî derbasî bakûrê Kurdistanê bin xwestin serekî li kevne gundê xwe bidin û bizanibin ka di çi rewş û pergala de ye û bi ser wê karesatê hîlbûn.

Di nav dar û baran de sê gor kolan û kelex weku şehîdan bi cil û berg ve tê de veşartin. Bi gotina hemûyan hersê canemerg in. Yê biyanî hatiye ser axa wan û zordarî li wan kiriye û kuştine û weha dibin şehîd, lewma wan pêwîstî bi şûştinê nebû û durust e wan bi cilên wan ve veşêrin. Mîna kêlan, berek li ber pê û berek li ber serê her gorekî deynan bona ku li ber çav bin. Paşî Şêroyî Çeqoka xwe ya dev xweş û ser tûj anî derê û navên wan û roja şehîdbûna wan li ser kêliyên ber serên goran hilkolandin.

Piştî hîngê rûniştin bona ku hinekî bêhna xwe bidin. Besna jî her ji destpêka gihaştina wan bo wê derê û heta wê gavê jî weku mirovekî pir sewdaser, bê hiş û bîr raketiye ser axê. Mîna kesekî gelek tirsîyayî destên xwe lêk şidandine û xwe mîna gulmiçkekê lê kuiye û carna bi dengêkî nizim dibêje na..na. Dîmenê wê, reng û sîmayê wê hemû jan û êşandina dîtî têxe ber çavan. Şêroyî car bo car tamaşayî wê dikir û bê qam li ber xwe diket û hest bi hindê dikir ku ew jî wê buyerê betpirsiyar e. Yekî av û nan deynabûn ber Besnayê, lê wê devê xwe nekirê.

– Erê ma Zuleyxa û nevîka xwe li kî ve binecih bûbûn? zelamê ri-hispî pirsyar ji Şêroyî kir.

– Li devera Sêmêlê, Şêroyî got. Lê wan li ber bû vê dûmahiyê biçin Duhokê binecih bibin. Mala xalê Besnayê li wê derê ye û jîyan bo du jinên bê kes û bê xwedî û bê jêderekî jîyanê li wê deştê pir zehmet û dijwar e. Xalê wê jî, ji ber lomekirina xelkî, qayil bû ku wan bibe cem xwe.

– Ez dibêjim ya çêtir ew e her îşev hinek ji me wê derbasî aliyê dî yê cehdeyê bikin, rehispiyî pêşniyaz kir. Tu jî, gotina xwe arasteyî Şêroyî kir, ji ber ku her dê çîye ve, heskê bila kesekî din jî bi te re bêt û wê bibin gundê Girka û ji wêderê tu bibe Duhokê yan jî bêje xalê wê bona ku bête hewara wê.

– Erê xal, ma tu çi hizir dikî? Şêroyî bi hêbetbûn ev pirsyara xwe da pey pêşniyara pîrê rehdar, hema dê ho bi sanehî vegerim ve mal, bo nav Duhokê û hukûmet hevrûşî min nabe?

Şero weku piraniya xelkê Kurdistanê û bi taybetî xurtan ji jiyana di deverên bin destên hukûmeta Îraqê de têrbûye û her xweziya wî fireka bayê azadiyê bûye. Sê caran, berî vê carê, hatiye gundî û vegeryaye ve û hukûmetê pê nizaniye û weha bê problem derbasbûye. Lê vê karesatê ew niha daniye ber biryardanê di pirseke pir girîng de, ji ber ku sefera vê carê weke carên pêşîn bi bêdengî derbas nabe û eva qewimî nahête veşartin û kes nikare devê xelkî hemûyê bigre.

Gelek caran, wextê Şero pir tengav dibû, xweziya wî dibû ew ku li her derekê be bila bibe bes ne li wî cihê be'isî û be'isîdost lê hebin. Wî di nav xwe de hest bi hindê dikir ku êdî hew dikare milkeçiyê bo be'isiyan bike û bi dîtina wî bê dengî û ne xuyakirina nerazîbûnê li hember dagîrkerî û siyaseta wî ya tepeserkirina Kurdan û ne hurmet girtina mafên mirovan bi xwe renegekî milkeçiyê ye.

– Bê hêve û wê ve, hema ez gihastime zalgeha Bêgova yan bo nav bajarê Duhokê ez yê girtûm e, heçku naxwaze bi xwe re û bi wan re gêngaşeyê li ser vê pirsê bike û biryara xwe daye lewma Şero yî bi vî rengî bersiva pîremêrî da. Ma hûn dizanin piştî şikestina şoreşa Îlonê çi li xelkî hatiye? Çi ji tirsê û çi ji bo parastina berjewendiyên xwe yê taybetî û çi pêxemetî pareyî xelkek heye xwe ji hukûmetê re dike erd. Ev tişte hemû ji bê hêvî bûnê û nedîtina çi pêşerojê xweş ya nêzîk peydabûne. Belê kesine hene xwe difiroşin û di riya wan de difnên hukûmetê û dezgehên wê yê tepeserker li hemû deran dibelave ne. Evca hema eve ez jî yek im weku we digel we.

– Jiyana te ye û tu biryarê li ser didî, kalê rihispî got. Nuke divêt du kes bi keçikê re biçin û wê bigehînin Girka. Wê bibin mala kesekî cihê baweriyê be ku wê bibe Duhokê mala xalê wê û ez dibêjim hecî Îbûyê Mala Xidira bi kêr hindê dihêt û dê xemê jê xwut.

Her ew kalê rihispî rabû û çû cem Besnayê û hêdî û bi zimanekî rehet û nerim gotê:

– Keça min hosa nabe. Hilo rabe ser xwe, ya qewimî qewimiye û Xudê heqê te û me hemûyan ji wan bê bexta çêbike. Hilo here, li

bin dar biya henê kaniyeke avê heye, dest û çavên xwe bişû û xwe pîçekê bi ser û ber bike. Nabe tu bi vî ser û berî biçî nav xelkî. Dê hilo û li ser xatira pîratiya min tepeke avê li çavên xwe bike.

Bê hizirkirin û weku laşekî ji mirinê rabûyî xwe ber bi kanîkê bir. Li wir axiftina zelaman dihate guhên wê:

– Baş e kî dikare û dixwaze bi keçikê re here Girka? pîremêrî ev pirsyar kir.

Berî ku Şêro xwe bo hindê destnîşan bike, du zelamên din xwe pêşkêş kir û yekî ji wan got:

– Hema eve ez û pismamê min Mehemed dê digel çin. Me pêwîstî bi kirîna hindê hûr û mûran jî heye, hema ev çûna Girka ji bo me xweş derfete ku em li wê derê tiştan jî ji xwe re bikirin.

Şêroyî jî xwe anî pêş ku pê re biçê, lê pîremêrê rîşdar bi hindê re bû ku du kes bes in û weha bûne du kes, bê Şêroyî, ku pê re biçin.

– Gelek baş e lê ya çêtir ew e gundî bi ya qewimî nezanin, pîrê rîşdar got. Çunkî paşî wê dê hukûmet jî pê bizane û dê li ser vê hemûya bi serê wê hatî wê girin û Xudê dizane dê çi bi serê wê înin. Evca hema rast bibin mala Îbûyê mala Xidira, mirovekî mêrxas û welatparêz e û devê wî jî bi sîvande ye, çi ji ber dernakeve. Bila li wê derê cilkên wê biguherin û bê deng jê anîn wê bibin Duhokê.

– Ez nizamim ka nuke xalê Besnayê yê çawa ye, lê hindî li bîra min e mirovekî pir ser hişk û riko bûye, piştî çend deqîqeyên bê dengiyê her eynî pîremêrî perdeya bêdengiyê dirand û ev axiftina xwe pêşberî Şêroyî kir. Erê Şêro, ew hêsta wekî xwe ye yan hatiye guhertin? Çunkî heke hîn bi wê ser reqiya xwe ma be, bi zehmet ew qebûl bike Besê biçê nav mala wî û nemaze piştî evê ya ku hatiye serê wê.

– Ma çi bibêjim, Şêroyî weha dest bi bersivdanê li ser pirsyara pîremêrî kir. Xalê wê, ka te çawa naskiriye, hêsta weku xwe ye û pîçekê xerabtir jî. Ê ez bawer nakim ew di rewş û karesata wê bigehe. Lê hêvî di kurê wî yê mezin de ye ku ew bikaribe babê xwe qayil bike. Ew mamostayê xwendingehê ye û xurtekî baş e.

– De vêca were ji xema ne peqe, dijminê dagîrker destdirêjî û bê-bextî li keçikê kiriye û xalê wê xwe li ser wê tîrş û tal bike, yekî ji herdu zelumên ku dê bi Besnayê re biçin Girka ev got. Li şûna ku wê bihewîne û tola wê bistîne, dê xem û janan lê zêdebike.

– Mixabin, lê belê hêj em di wî kirasê qemixî û peritî de ne, Şêroyî jî dîtina xwe weha diyar kir. Çend miletê me yê tepeser û perîşan e, deh cara hindîtir û bêtir jî jin ya tepeser û perîşan e. Hê em gelek li paş in, dijminî em dagîr û bindest kirine û em jî azadiyê di nav xwe de bi xwe li hevudu qedexe dikin. Hinek zordariyê li me dikin û em jî zordariyê li xwe bi xwe dikin. Em mêranî û qehremaniya xwe bi serê yekudu bikartînin.

Besnayê ageh ji vê suhbeta wan hebû. Li rex kanîkê rûniştibû û destên xwe di avê de hiştibûn, xuya ye ji bîra wê çûye ka bo çi destên wê di avê de ne. Kete deriya hizr û malxulyanan û ji xwe re di serê xwe de li deriyekî hêviyê digerha. Lê giş rê li ber wê yaxîdibûn, dewr û ber li ber tarî dibû. Xwe didît bi tenê, pêxas û rûs, li biyabaneke mezin ya bê dawî, ya pîrî stûrî û çixin û dûpişk, li ber tehra havîneke pîrî şewat.

Ne dikarî xwe bi hindê qayil bike ku bila ji wan hov û dehbeyan aviz bibe û zakê wan di zikê wê de be. Weha hest dikir ku ew zarok eger bibe ew berhemê wê zordarî û destdirêjkariyê ye û pîrsa ku berhemekî wisa ji zikê wê derbikeve jiyane ew pîr têkdaye. Digote xwe:

”Nexêr...nexêr, naxwazim ew ji min bibe û bo heta hetayê nîşaneke sax li ser wê fihêtiyê li ber çavên min û çavên xelkî be. Dê her gav û her roj wê tadariya li min hatiye kirin li ber çavên min sax bike ve û dê bi wî rengî her di wê êş û janê û tîrsê de jîm”.

Nexêr, nikarî wê bixe serê xwe û neşiya xwe bi hindê qayil bike. Cîhan li ber çavan şêlha û hindî bir û anî çî rêk nebirinê û çî tîrêjkên omêdê bi dest nekeftin. Bi xwe re axift:

”Raste dibe ku yekî baş û têgehiştî hebe, ku di min bigehe û ya hatiye serê min fêhim bike û bibêje ew ne guneha Besê ye û dibe

bixwaze destê arîkariyê jî dirêjî min bike. Dibe piştewaniya min bike bona ku ez ji ketinê rabibim ve û xwe rabigirim û careke din bi jiyanê re birêvebiçim. Lê, kesên wisa dê çend bin? Bila yek û du û bila sê bin û yên mayîn, behra bêtir, dê ew bin yên ku dê tiblên xwe dirêj kine zikê min û paşî zarokê jê dibe. Dê dest bi pispiş û got gotka kin û ya xerabtir û bi kovantir li pey wan pis pis û got gotkan dihêt. Eve, heke xalê min ez di cih de ne kuştim. Belê, manê hêj ew namûşûştinê weke berê têdigehe. Kî dê wî têbigehîne ku kuştina min ne namûşûştin e, ku namûs û şeref parastin ew e mirov beşdar bibe di ramaliştin û paqijkirina welatê xwe de ji çepelên destdirêjker û dagîrker.

Dê ji kîve kurxal bikare wî belî bike û dîtina wî biguhere! Manê ez dizanim rastiya mala xalê min çawa ye; kurxalî çî desthilat li ser babê xwe nîne û berûvajî wê, ew çî bê babê xwe nake. Tiştêkî ecêb û xerîb e, wextê tengaviyê xal ne xal bû û her bi ser me ve nehat û ne got pa keça xwîşka min bê kes û xwedî maye û hema ne hate serredana me jî piştî em li Sêmelê binecih bûbûn. Niha jî dê ez bim namûsa malê û divêt namûsa xwe biparêze û her ji bo hindê divêt min ji riya mala xwe rabimale da ku kes qala mala wî bi xerabî neke.

Rast e Kurxalê min li cem xuyanî û biyaniyan bi peyvên ciwan û pêşketî û teyisî dipeyive û bang dike. Behsê nûkirin û nûxwaziyê dike, lê li ber babê xwe her kurê "Weye bab, tu çawa dixawazî bab...ûhd"yê ye. Bawer nakim kesek bikaribe xalê min têbigehîne ku destê dijminî ez birîndar kirime û xistime û divêt ew min rabigre û biparêze."

Dibe ku eger Hogir mabaya, wê xwe hinek bi wî û piştgiriya wî dilxweş bikiraya. Lê kî dizane ka nuke ew li kûderê ye. Hind dizane ew demekî li Îranê bû û paşî çûye Ewropayê û hind. Soz li cem Hogirî jî nema, her çende ew carna xwe bi hindê qayil dike ku dibe ew nizane ka ew li kûderê ye û nizane ka çawa danustandinê digel wê deyne û dibe jî Xudê neke tiştêk ne baş bi serê wî hatibe.

Malxulyanên bêzarker ew têkşilqand. Hindî hizra xwe di rewşa

xwe de dikir, jiyân li ber çavên wê bêtir reş û tarî dibû û êdî tam û çêj bo jiyânê li nik wê nedîma. Misteke avê li çavên xwe kir û vege-
ya ve bo cihê zelam lê rûniştî. Bê deng rûnişt û pala xwe da darekê.

Tav avabû û şevê perdeya xwe ya reş bi ser wan de dahêla. Zela-
man dewarên xwe bar kirin. Nêzîkî Besnayê, zelamekî barê hespê
xwe ji ser kurtanî rakir û deyna erdî û paşî kurtan bilind kir û avête
ser piştê dewarê xwe. Di wan delîvayan de çavên Besnayê çûn çeqo-
kekê, yek bihustî ji wê wêvetir ji tiştên wî zelamî kete xwarê ser axê.
Bê hizirkirin û bê ku bizanibe ka çima wedike, hêdî destê xwe dirêjî
çeqokê kir û zû rakir û xiste di berîka fistanê xwe de.

Piştî xwe lêkdayî, giş ketine rê, ji bilî yekî bi tenê li wêderê ma
bû, dihat û diçû û temaşayî axê dikir. Hevalan gazî kirê bona ku le-
zê bike, wî jî weha lê vegeand:

– Çeqoka min berzebûye û nabînim.

– Hey mala te ava, ma nuke çaxê li çeqok gerhanê ye, yekî ji he-
valên wî lê kire qêrî. Welatê me berze û winda dibe û hêj em pir ji
dil û baş lê na gerhin. Hema hişyar be ritil û gun jî li te berzenebin,
heke paşî êdî jin jî te naxwazin.

Bû tîq tîqa hineka û kenîn.

– Dê were mal tirnêsnek, ka çeqok çi ye, hema eve çeqoka min
bo te, yekî weha bangî wî kir.

Bûn du qol, du zelam bi Besnayê re ber bi gundê Girka çûn û
Şêro bi yên mayî re ber bi devera Qeşûriyan ketine rê. Yên ku çûn
Girka du dewar pê re bûn. Besna û zelamek siwar û zelamê din bi
piya li pêşiya wan diçû. Berî ku serbikevine evraziyê ku wan dibe bo
hindav cehdeyê, piyawê siyar gote pismamê xwe:

– Ez dibêjim heke em dewarên xwe li vê derê bihêlin û bi piya bi-
çin Girka û her îşev bizivrin ve û biçin bo malên xwe çêtir e, an tu
çi dibêjî?

– Hey mala te ava diyar e dilê te bi gurgan dişewite, pismamî lê
vegêra. Nê me inyet e tiştê bikirin, nexêr em dê dewara bi xwe re
bibin. Lê divêt em jê peyabibin û lixavên wan bigrin bo ku ne şehin

û dengê wan neçe serbazan.

Hosa xudanê pêşniyara duwê û Besna ji dewaran peyabûn. Ew bi hespê xwe kete pêşiya Besnayê û yê din jî bi hespê xwe ve da dû wan.

– Hêdî hêdî werin, her yê li pêşiyê got, ez dê pîçek li pêştirî we bim, bo êmnahiyê.

Çil pêncih bihusteka çûn û dengê qêriyeke xendiqî ji Besnayê hat. Zelamê li berahîkê li pişt xwe zivirî, dît ku Besna sist û xav bû û ket ser axê. Li hevalê xwe kire gazî û her du bi bez çûnê.

Besnayê kefikê raheşandibû di devê xwe de bo ku qêjiya wê dûr neçe û çeqok bi hemû hêza xwe xistibû nav zikê xwe. Rengên naçavên her du zelaman wêgerhan û zer û pêtî bûn û devên wan ji sersûrmanê mane beş. Yekî kefik ji devî anî derê û destên wê bi xurtî ji çeqokê vekirin û gote pismamê xwe:

– Xwîn mişe ji ber diçe, lê hêj ya sax e. Lê em çi li vê birînê bikin?

Yê din li batî bersivê bide bi çavên xwe yên xemokî û dengê şikestî gote Besnayê:

– Erê xwişkê eve te çi anî serê xwe û serê me? Nê te em şehmizar kirin, em dê êdî bi çi rû biçin bo nav xelkî, bo nav kes û kar û niyaseşên xwe?

– Hosa çêtir e, hê Besna ji ezmanî neketibû û ev bi dengê pir kovandar got. Min ev kir bo ku xelik hemû bizanibin ku zordarî û destdirêjkarî li min hatiye kirin. Bila giş bizanin kî e tadarî li min kî. Min nevê yê wan ji min bibe û naxwazim heta mirinê serşûr û devgirtî bimînin.

Rondik ji çavên wê hatine xwarê bo ser rûçikên wê û xwîn jî her ji ber birîna wê ya kûr diçe. Herdu zelaman bizav kir ku çareyekê jê re bidozin. Yekî dest dayê çeqok ji zikê wê kêşa derê û şaşika xwe ji serê xwe kir û birîn pê werpêça. Lê her zû cemedanî bi xwîna wê ter û sor bû. Herduyan çi şehrezahiyek di warê birînpêçiyê de nebû, hema hind karî şaşika yê din jî li birînê bipêçin.

Wan bi hêbetbûn hêv dikire Besnayê û di ber re bi çavên pirsyarkî

têndida hevûdu, her weçku her yek ji yê din dipirsî ka çi bikin ku pê bikaribin xwîna wê rabiwestînin. Lê diyar e çi ji dest wan ne dihat û her weku kurd dibêjin "xwê dixwar û av bi ser de dikir". Çi demekê wisa bi ser ve ne çû, bêhinhilkêşana Besnayê çik bû, êdî nedihat û nedîçû. Besna di destên wan herdu pismaman de ma bê can û ne liv. Bi vî awayî xatira xwe ji cîhana xwe ya berteng, ji zîndana mezin xwest.

VI

Çaxê Şêroyî zanî ku Besnayê xwe kuştiye, bi yekcarî cihan li ber çavên wî tarî bû. Di nav xwe de ariya, şariya û tingijî. Pîç pîçe kerb û kînê xwe dahêla nav kûratiyên wî de. Kerb ji hukumeta Bexda û dam û dezgeh û leşkerê wê. Kerb ji desthilatdarên Îraqê û dûvelankên wan. Kerb ji dagîrkerên welatê wî, yên ku piya didin ser mafên mirovan û ser mirovî bi xwe û welatê wî ji xwecihên wî re kiriye zîndan. Kerb ji hemû sembolên tepeserkirin û daplosîn û zordariyê di nîştîmanê wî de û li her cihêkî din li cîhanê. Di nav wî de diyalo-geke navxweyî saz bû:

– ”Çima ho li me dikin, me tepeser dikin û zordariyê li me dikin? Di praktikê de ne me bi hevvelatiyên xwe dizanin û ne jî bi miletekî cuda. Û nahêlin em azad û bi serê xwe jî bijîn. Erê gelo wan çi jî me divêt? Erê ew di wê bawerê de ne ku topizê zordariyê dikare vên û îrade û hest û nest û hezlêkirin û lênerînên mirovî biguhere yan jinav bibe û bimirîne? Ew wê hizrê dikin ku bi agir û asinî miletê Kurd di nav xwe de bihelînin? Eger hizirkin û reftar û livîna wan bi vî awayî be, ew gelek û gelek şaş û çewt in û dê encamên siyasetên weha berûvajî bin. Ne miletê wan rehet dibe û ne miletê me.

Rastî ew e; hindî mirov bêtir tê tengav kirin, bêtir diazire û pêla tingijîn û xeyidîne li ba wî bilindtir û bi hêztir dibe. Raste, dibe ku li pêşiyê ew hemû şilqên û kele kel neyê pêş çavan û bes di hundurê kesan de peyda dibe, lê roj bi roj digel zêdebûn û dijarbûna zordariyê ew jî gerimtir û bilindtir û bi hêztir dibin.

Di berdeambûna rewşa pir tengav û êşdar de dê bigehe loka peqînê û bêguman eger neyên çareserkirin roja peqînê jî li dû tê. Peqîn jî vulkan e, sotin û şaryan pê re ye, ne çi hêz û ne çi kes nikarin devî li vulkanê li ber peqînê bigrin, heta ku ew bi xwe ya di dil û hi-

navên xwe de nehavêje û xwe baş rehet neke. Piraniya caran jî pe-
qîn çav kore ne; agirê wan ter û hişkan, baş û xeraban dide ber
xwe.”

Li cem Şêroyî ev, ya ku li dijî miletê wî diqewime tiştekî ne li ber
aql e û nizane ka desthilatdarên Bexda yên van biryaran didin çawa
hizir dikin û çawa xwe û xelkê xwe yê ku şerên weha pê dikin, qayil
dikin. Diyaloga di nava wî de berdewam bû:

– ”Hey pa xişim in, eve çendîn sal e ew Kurdan, xelkê Kurdistanê
bindest dikin, diêşînin, ditirsînin, digirin, azar didin, kit û mat û bi
komelan dikujin, ji gundan derdixin û sergunî başûrê Îraqê dikin.
gundên wan, welatê wan kavil û wêran dikin û her rewş xerabtir e.
Kurd her hene û axa xwe bernadin û li bin topizê zordariyê bêtir
hevudu digirin û hişyariya netewî berfierhtir dibe û bêtir digehe û
şerê man û nemanê û bergirîkirinê û berxwedan xwe didomîne û bi
hêztir dibe.

Bi vî terzî ew kerb û kînê dixin di navbera me û Ereban de û birî-
nan kûrtir lê dikin. Bi vî şêweyî nahêlin akincîbûn li nik Ereban jî
hebe.

Bi milyonên dolaran her salê di şerê xwe de li dijî miletê me pûç
dikin, çekan pê dikirin, Kurdistanê pê dikin leşkergeh û qada şerî û
paşî çî û dûmahîk çî ye û çawa ye? Hindî wêvetir e Kurd şiyartir in û
bêtir li xwe û doza xwe bi xwedî derdikevin.

Dagîrker û xudanên van siyasetên ne mirovane jî li ser pelên sor û
dax, li ser tirs û teqelegê, li ser mînan rûdinin, û çî caran jî xweziya
wan ya dij bi mirovî û mafê mirovî û mafên gelan bicînabe.”

Evê şirovekirinê bawerî bi xwe li nik wî bi hêztir lê kir, lê xem jî
ketibûne ser hev û ew ji kulovanka serî heta binê piya vegirtibû. Gi-
riya wî hat, ne xwest rê li ber bigre, giryeke bê deng, lê ya pîrî fir-
mêsk kir.

– ”Ma eva bi serê me hatî, bi serê kê jî bilî me hatiye? diyaloga wî
ya navxweyî berdewambû. Bi serê cuhiyan li ser destê Hitlerî di şerê
cîhanî yê duyem de? Ez di wê bawerê de me ku karesat û terajîdiya-

ya me ji ya hemûyan mezintir û bargirantir e. Ha nêzike temenê tepeserî û perîşanî û rezaletiya me ji sed salan derbas bibe û ev ji miletekî re pir e.”

Dêmê wî xemokî bû. Serê xwe xiste nav her du lepên xwe û weku kesekî ser êşaneke mezin heyî serê xwe vegivaşte serêk û pê re kete malxulyan û dalxelêdanê.

Eve çend rojek in ew li vir e, li zomeke Qeşûriyan. Kesine wek wî bê gimlik ji başûrê Kurdistanê li vê derê hene. Rûniştivanên deverê wî û yên weke wî, bi bertîlan, ji dest cendirmeyan qurtal dikin û diparêzin. Kurdên bakûr arîkariyeke mezin pêşkêşî wan dikin.

Şêro evro hemûyê ji bin keprê ne derketiye derê, ew jî ji ber ku cendirme nêzik in û dibêjin dûr nîne hêzeke leşkerê Turkan li nêzîkî zozanê xwecih bibe û hîngê rewş xerabtir dibe. Li cem wî ev jî zîndan e, ma heke mirov ji xwe û jiyana xwe êmin nebe û neşêt bi dilekî rehet rûne, rabe û binve, hema ji zîndanê jî xerabtir e.

Hatûn û çûna wî ne li gor dilê wî ye û divêt ji zomê dernekeve û heke derkeft jî divêt bi qeçaxî û veşarkî be û pêrgî cendirme û mît û nehezan nebe.

– Dê were welatê mirovî ji mirovî re bibe zîndan! Ev hevoke du sê caran digel xwe got.

Gelek hizra xwe di hindê de kir ka çi bike û dawiya wî dê çawa be. Carna heza nivîsînê xwe li dilî dida û dixwest hewil bide xwe bi nivîsandinê ve mijûl bike, lê ji xwe dipirsi:

– ”Çi binvîsim? Helbestan? Lê helbestvanên me ji mêşan jî bêtir in. Xwe tişteki gelek baş e, lê dê çêtir be eger hindî wan çîroknivîs û romannivîs û şanonivîs û nivîskarên rengên din yên edebî û ne edebî jî hebin.

Ez dibînim ya çêtir ew e ez xwe mijûlî nivîsandina çîrok û roman bikim. Mebesta min bi vê gotinê ne kêmbuhakîna helbesta ye, nexêr, çunkî dê her hezdarên nivîsandin û xwendina wê û her şeweyekî din yê edebî hebin. Lê ez xwe bisteh dikim û dibêjim gelek hene helbestan dinivîsin bê ku nivîsa wan rengê helbestan tê de

hebe û jê xuyadibe ku mebest bes ew e pirtûkeke wan hebe û weha û bi wan nivîsên xwe torê kurdî dewlemend nakin. Bi ya min heke mirov nikare tişteki baş yan tişteki nû binvîse bila hêj xwe bi xwendina wî tiştî bêtir ji nivîsandina wî mijûl bike.

Ez bêtir hez dikim dest bi nivîsandina çîrok û romanên bikim, çunkî nivîskar tê de serbestir e û dikare tê de qala gelek babet û bûyer û serhatî û pirs û pirsgirêkan bike. Bi dîtina min çîrok û roman ji bilî ku ji gelek jiyân û ji babetên cur bi cur û zanistan pêk tînin, her wisa jî ji zimanî re û bo hînbûna wî xwendîngê in. Lê çi çîrok binvîsim û li ser çi?”

Bêhneke xweş hizra xwe xiste ser hindê ka li ser çi babet û çi rûdan binvîse, paşî dev ji wê hizir kirinê berda û gote xwe:

– ”Ma çi ji babetên çîrok û romanên li Kurdistanê mişetir in? Hema li her bihustekî bi dehan tablo û wêneyên balkêş û serinckêş û sersormêner hene lê şehrazahî û zanîn ew e mirov bikaribe wan destnîşan bike û ruha wan nas bike.

Ma boçî weke berahîk dest bi serhatiya jiyana xwe nekim? Belê, xweş hizr e, li destpêkê dê bîrhatinên xwe nivîsim. Belê, wê ya ku bi serê min hatî û min bi çavên xwe dîtî û nuke tê de dijîm binvîsim, dê tişteki baş û bi sûd jê durust bibe. Bes pêwîst e ez endêşe û fantaziya xwe jî tê de bikarbînim û dê weha pirtûkeke tind û nîrxdar û baş hête pêkanîn. Oh...bibûtin, bila biryara başî û nebaşiya pirtûkê bo xwendevan û rexnegiran be.”

Hema hêştê kela hizra nivîsînê di ser û dil û mejiyê wî de, rabû ser piya û defterka xwe ya biçûk û qelem ji berîka kirasê xwe derxistin. Hinekî hat û çû û hewil da destpêkekê peyda bike. Paşî ji nişkave kete ser zikê xwe, her weçku awayê xwe dirêjkirina li ser zikê bêtir arîkariya wî di nivîsandinê de dike. Piştî kelevajî ser zikê xwe bûyî afrandinê li nik wî dest pê kir û çend rêzik nivîsandin. Rabû ser piya û rêzên nivîsandin xwendin lê bi dilê wî nebûn. Torebû, ew per ji defterkê vekir û bi xeydîn qirniçand û dûr havêt.

Kete ve ser zikê xwe û bizaveke din kir û qelemê xwe bi lez li ser

kaxezê xişand û ev çend rûpelên berahiyê ji romana xwe nivîsandin:

"Her gaveke ez hizra xwe di jiyana xwe de dikim yekser tişt û bûyer û bîrhatinên xembar û dilgir tîn bîra min. Erê gelo binasê vê çendê ew e ku jiyana min di piraniya xwe de ji nexweşî û talî û serborên jandar pêkhatiye, yan jî hema ew parçeyên êşdar yên jiyana min di min de zaltir in û her tim ew bi tenê li ber hizr û çavên min in?

Çi cara ew rezaletî û perîşaniya ku em li bajarê Musilê tê de jiyayîn ji bîra min naçe. Her çende ez li gundê Hîrorê ji dayik bûme lê zaroktiya ku min li gundî borandî nahête bîra min, çimkî hê ez pênc salî bûm çaxê mala me ji Hîrorê hatiye veguhastin. Hîngê, di sala 1961'ê de, babê min biryar da ku mala me ji gundî bibe wî bajêrî. Dixwest bi wî awayî xwe ji qerqêşe û şer û pevçûnên gundî û gundiyan li ser avê û axê û givandeyên milk û bîstanan dûr bixe. Wî ne dixwest dilê çî kesekî biêşîne.

Hêviya wî ew bû bikaribe ew û zarokên xwe li Musilê ku bajarekî mezin e, nanê paletî û rencberiya xwe bê qerqêşe û bê ser êşan bixwun. Babê min mirovekî gelek li ber xwe rawestayî bû. Her çende ji gundî mişext bû, lê kulmal û xweziya wî ya herî mezin ew bû ku bikaribe li gundê xwe, li ser axa xwe bi ked û renca xwe, tena û dilxweş û serfiraz bijî. Lê, ba ne li gor dilê gemîvanî bû û weku wî dixwest birêve neçû. Her roj, şerenîx û lêkdan û mehkemeyên cîranan û gundiyan li ser vê zeviyê û coka henê û bihustekî givandeyî bûn. Hema mamê min bi xwe jî li ser bihustekê axê bi destê mala Reşoyê Sêbizinan hate kuştin. Herdu cîranên hevudu bûn û ji kevin de şemate û kêşmekêşa wan li ser tuxûban bû. Bi gotina Reşoyê Sêbizinan, mamê min bihustekî axa wî bi ser ya xwe ve biribû.

Ne bes mamê min û babê min lê gizîrê gundî jî ku aqildar û rehispiyê gundî bû, digot ku hindî li bîra wa ne ew bihustê axê yê mamê min bû û berî wî jî yê babê wî bû. Weha ye, ne çî tapo û ne çî mehkeme hene û her yek û pehinka devê xwe û ka kî û çend şahid hene.

Reşoyê Sêbizinan bi yazde kurên xwe ve dixinzirî û dixwest bi-hustê axê bike yê xwe û bo xudanê wê revda kuran bihustekî axê pir e. Mamê min jî digot hema ne xweş e mirov neheqiyê li ser xwe qebûl bike û ew jî ji ya xwe ne dihate xwarê. Li dawiya dawiyê Reşo bi kurên xwe ve çûn berahîka mamê min û rê li ber girt. Mamê min yê bi tenê bû û dema dîtî ku wan karê şerî kiriye xwest wan ji kerê belayê bine xwarê, Lê bê hode bû. Ev, babê min wisa ji min re vegêraye. Digot çi di destê mamê min de nema ji bilî ku berevaniyê jî xwe bike. Di şerî de, mamê min wê rojê, Reşoyê Sêbizinan û sê kurên wî birîndar kirin. Lê her di wê rojê de û her di cihê şerî de mamê min hate kuştin. Reşo jî bi dijwarî, bi xencera mamê min hate birîndar kirin û bi wê birîne mir.

Hîngê gelek ji gundiyan ketin bin babê min û wan ew handida bona ku tola birayê xwe bistîne. Her çende babê min mirovekî ne xwendewar bû lê yê pir aqilmend û li ser xwe û li dijî bikarnîna hêzê bû di çareserkirina pirsgirêkan de, lewma jî guh neda wan û zo-xandina wan û digote wan:

– Ma tola çi û kê vekim? Nê Reşo jî hate kuştin û sê kurên wî jî birîndar bûne û birîna yekî ji wan pir dijwar e.

Babê min ew bira bi tenê hebû û hindî dinyayekê hez jê dikir û qet gotina wî li erdî ne dida, lê wî jî pir babê min diviya û jê re gelek guhdar bû. Nemana mamê min birîneke kûr di dilê babê min de çêkir. Çi roj ne derbas dibûn eger qala wî û mêrxasî û zîrekatiya wî ne kiriba.

Ne dihêla dayika min li malê girara danequtê çêbike, ji ber ku mamê min ew girar ne diviya û babê min jî ji ber wî çêkirina wê girarê di malê de qedexe kiribû. Ew qedexekirin piştî mirina mamê min jî ma û dayika min ya ku pir hez ji wê girarê dikir ne dikarî ji tirsê babê min wê çêbike, her çende babê min bi xwe jî hez ji wê girarê dikir.

Ji bilî vê karesata ku babê min dilteng û xemgîn kirî, ew bi xwe jî ji arêşe û problemên ava avdanê û cok û givande û sinûrên erdî bi

cîranan re bê behir nebû. Wî ne diviya mîna mamê min, birayê xwe, bike. Xwe wî bê qam hez ji gundê xwe û axa xwe dikir. Evîndarê jiyana gundî û rezvantî û cotkarî û şivantî û gavantiyê bû. Li cem wî ji jiyana bi azadî li ser erd û milk û axa xwe xweştir û serfiraztir nîne. Bes pa welê hat ku ji bêgaviyê babê min biryara veguhastina mala me bo Musilê bide.

Wênekirina dayika min bo gavên xatir xwestina babê min ji gundê xwe bi xwe dramateke, her roj li welatê me rûdide:

– Şev bû, tava heyvê geşdibû û diviyaba çî kesekî bi çûna me nezaniyaya, dayika min gelek caran ev ji min re salox kiriye. Me çî ligel xwe ji gundî ne bir. Hema em bi can û laş û cilên xwe ve û nan û xwarineke têra me û riya me bi dizikî ve ji gundî derkeftin. Hê em ji gundî dûrkeftibûn, babê te em rawestandî, li pişt xwe zivirî û berê xwe da gundê dar û bar û tariyê di nav xwe de werpêçayî. Kizgiryokê hefka wî girt û çav lê sor û pirî rondik bûn. Min qet bawernedikir ku babê te dikare bigrî, çunkî min ew çî cara ne ditibû bike girî, lê xuya bû cudabûn ji gundî li nik wî ji hemû tiştekî din diwartir û sextir bû. Kete ser çoka û êdî pir ji dil kire girî. Giriya wî dil li min şewitand û ez jî berdame girî. Paşî û her weku gund Mekkêha wî, herdu lepên xwe û navçavên xwe xistine ser axê, te digot qey ew nivêjê ji gundî re dike. Paşî serê xwe bilind kir, tijî lepên xwe ax kir û rabû ser piyan û ew axa di lepên xwe de nêzikî dêmê xwe kir û devê xwe pêrana û maçîkire wê axa di lepan de. Ji nişkan ve ax ji destên xwe berda xwarê bo ser erdî û hat û ji ber barê kerê tu lê siyar turkek anî derê, her weçku bo hindê anîbû. Ew turikê biçûk tijî ax kir û xiste ve ber barê kerî. Aha eve ew ax, hêştî di vî guldanê henê de ye, û dayika min tîla xwe dirêj dikire guldanekê gul roz tê de. Em kîve biçin ew guldank bi me re ye. Her roj jî çend carekan bêhin dikeyê û her careka bêhin dikeyê pê re dipeyive û dibêjeyê: hey axa minê ru çenda buha giran û şîrînî!

Dicle bajêrê Musilê dike du alî; hindî yê çepê bû xwecihên wî piranî Kurd bûn û hindî yê rastê bû piranî Ereb bûn. Mala me li aliyê

rastê bû. Em bi xwe maleke boş bûn. Manê her salekê duwa dayika min minalek dibû û bi wî rengî barê berpirsiya babê min mezintir û girantir dibû. Ew di wê bawerê de bû ku heke zarok bû Xudê rizqê wî jî digel wî dide. Lê li vî welatî jîyan pir sext û dijwar e û eger mirov kar neke çî hukumet û dezgeh xema ji bêkaran û rewşa wan naxwun.

Bêkarî jî mişe bû; di maleke heft heşt kesî de yekî yan duwa kar dikir û yên din dixwar û bi aneh û hêviya Xudê jîyan birêve diçû û bêkarî û bê pareyî jî zêdetir dibû. Kar bi destxistin ji paleyekî mîna babê min re pir qurs bû. Her roj siharê diçû meydankekê ji meydankên bajêrî ku digotinê Alsaet û li wê derê bi dehan kesên din jî yên weku wî li wê derê dicivyan, li hêviya ku kesekî pêwîstî bi paleyekî hebe bêt û ji xwe re paleyan bi dilê xwe hîlbijêre, evca her kes û şansa xwe. Weha ne hêsan bû ku hemû rojan kar bi dest bikeve û gelek caran bi dilekî şikestî dihate ve mal ji ber ku kar bi dest neketiye û bêkarî jî probleman zêde dike.

Kirêya xaniyan jî giran dibû û ya ji hemûyan jî ne xweştir veguhastina malê bû. Hema em da hind bînin rojekê ji rojan ji nişkanve û bê aghdarkirineke pêş wext xwediyê xanî hat û ji me xwest serê mehê xaniyê wî vala bikin. Mesele çî ye çî nîne? Welle çivêlê xudanê xanî bê şerim dibêje "xanî xaniyê mine û ez bi dilê xwe me" yan jî dibêje "kesek heye kirêyeke bêtir ji we dide, evca yan jê derbikevin yan jî dê kiriya we girantir lê bikim".

Hosa, her du sê heyvan diviyabaya babê min li xaniyekî din bigerhabaya û mal veguhastibaya. Bi vî awayî kirêdarî û veguhastina malê û bêkariyê pişt li babê xwîl kir û ew zû pîr kir û ji hêz xist. Diyar e ew di nav xwe de pir diêşiya lê derê cîhana xwe ya di nav xwe de li ber çî kesekî venedikir.

Di jiyê heft saliyê de weke piraniya zarokên Kurd, min jî dest bi karî kir; karekî pir erzan di çayxaneyekê de. Zarokine jî hevjiyên min û du sê salekan ji min mezintir boyaxçiya pêlavan li ser cadeyan dikir. Yên mezintir jî, ji genc û zelumên Kurdan di loqente û paleti-

ya ser xaniyan û barhilgirîyê û di karên din yê zehmet de, li hember pareyêkî kê m weku karkerên erzan, kar dikirin. Ji bona ku biçûbama xwendîgehê diviyabaya di her havînekê de li çaxê pişûdana havîne min ji xwe re karek bikiraya, ku min pê têra cilên xwe û xwendîgehê û pirtûkên wê pare vêxistibana, eger na hîngê ez û xwendîgeh ji hevudu xelas. Binasê vê yekê jî mehancya babê min ya kê m bû ku bi xurtî têra kirê û xwarîne dikir. Hema hindî li bîra min e dayika min her eynî cilka li ber bûn. Du dest bûn, destek dişûst û destek li ber bû. Xwe rewşa her heft birayên min jî ne çêtir bû ji ya min.

Her ji zaroktiya xwe min pir hez ji xwendîne dikir û min mereq bû ez di pêşerojê de bibim nivîsevanekî bi nav û deng û pirtûkên wî mişe bêne xwendin. Li havînan min li çayxaneyê musilîyekî kar dikir, her ji berê spêdeyê heta êvareke dereng.

Ez gelek diwestiyam, lê min li mal xwe bi wê westiyane ne dianî derê, ji ber ku ya ji min ve eger dayik û babê min pê bizanin ku karê min ji min re sext û dijwar e, ew wenakin êdî ez kar bikim.

Dema li dawîya karî, piştî seet nehî şevê, xwediyê karî rojaneya min dixiste di nav destên min de, şadiyêke bê qam ez digirtim û wê gavê min bêtir hest bi hebûna xwe dikir. Min ew rojane dixiste nav berîkeke penteronê xwe de û destê min jî di berîkê de ew fils digirtin ji bo ku jê hêmin bim ku nakevin. Tiştêkî pir balkêş û pîroz e ew hestpêkirin; ku mirovî buhayê ked û renca xwe wergirtiye û ew pare mafê mirovî ye. Ne pareyê bi minet û xaz xazokî û hêve û wêve ye, lê mirovî tiştêk ji xwe daye ku renc û kede û tiştêk din li hember wê standiye ku pere ye.

Gava ku ez di rê de pêrgî keçekê dibûm, min zirzir ji berîka xwe dianî û min bi hindê dixwest bala keçikê bikşînim ser hindê ku min jî pare hene û ez jî xudan kar im, kurt kurmanc, hestên zelamtiyê li cem min dibişkiftin.

Dema diketime hundurê malê, yê serbilind û dilxweş bûm. Dayika min digot "wey ez gorî te bibim kurê min, karkerê malê". Hîn-

gê min hest bi hindê dikir ku ez jî tişteke im û min jî cihê xwe yê diyar di malê de heye.

Pare diçûn destê dayika min û wê ew dixistine di sindoqeke ji tenikeyî ya mezin de ku cilkên me tê de dihatin hilgirtin. Sindoq jî her qifilkirî bû û kilîl li cem dayika min bû. Berî destpêka sala xwendinê hinek ji wan pareyan ji bo kirîna cilikan diçûn û yên mayîn jî ji bo qelem û defter û pirtûk û rojaneya me, di çaxê çûna xwendingehê de, diman.

Yek ji bîrhatinên êşdar ku her tim li ber çavên min e ew bû ya bi serê me dihat di riya çûna me de bo xwendingehê û vegera me ji wê.

Çaxê em zarokên Kurdan derdikeftin derveyî malê û jê dûrdikeftin, coqeyên zarokên Ereban bi bera û li havînê bi tîvilên şitiya radihêlan me û bera me didan û şer digel me dikirin. Hêj heta nuke jî lêheyînên wan di guhên min de deng vedidin. Rê li me digirtin û êrişî me dibûn û ev slogane çend bare dikir:

Kixdî kixdî hemaqe
şalil kubbî û lezeqe
lezeqe bil bixniyî
til'it kubbî mehşiyî

Yan slogana:

Kixdî exû ceşo.

Ev, ji bilî xeber û gotinên pir ne xweş û keşfir û kirêt. Raste ew zarok bûn, lê em jî zarok bûn û me wilo weku wan reftar nedikir. Erê gelo ma ew kerba wan ji kûve dihat? Xwe me weke zarok çî tiştê xerab rû bi rûyê wan, li hember wan, li dijî wan ne kiribû. Me çî tişteki weha nekiribû ku dilê wan pê biêşe û pê ji me bixeyidin.

Xuya bû wan ew çende ji yên ji xwe mezintir girtibû; ji bab û dayik û bira û xwişk û kes û kar û niyasên xwe. Weha rayeke giştî li cem Ereban li beramberî Kurdan bi destên hukumdar û siyasetmedarên Îraqê û dezgehên wê yên ragehandinê hatibû çêkirin. Hema her bi vî awayî bingehên tuximperistî û raşistî û faşistiyê tên deynan.

Hitler bi jînenîgara xwe ve wêneyekî herî li berçav e li ser vê rasti-
yê. Wî ji kerbvebûnê ji Cuhîyan dest pê kir û paşî bû kerbvebûn ji
her nîfşê ne arî heta ku gihastîye kerbvebûnê ji her nîfş û tiştê ne
almanî û li dawiyê kerb û kîn ji her kes û tiştê ne nazîst û ne hitlerî.
Ewî di nav zarok û xurtan de dest bi vê îdiologiya xwe kir, ji ber ku
bi dîtina wî ew perekî sipîn e û xwîngerm in û dikare her tiştêkî bê-
xe serê wan.

Ev pêla raşistiyê di nav Turk û Ereb û Farisan jî de li hember mi-
letên biçûk ku bi wan re dijîn heye. Bo nimûne li Îraqê kerbvebûn
ji Cuhîyan û ji Kurdan û paşî kerbvebûn ji her nîfş û kes û tiştêkî ne
Ereb weke rayeke giştî cih girt. Sedam hat û ew bêtir zoxand û bû
îdiolojîyek, ku Ereb çêtir û paqijtir û pêşkeftîtirîn millet e û weha
xwe bi zil dîtî li cem wan peydabû. Di ser demê Seddamî de ew
kerbvebûn gehiştê loka kerbvebûnê ji her kes û tiştêkî ne be'isî.

Bibûrin ku ez ji serhatiya xwe dûrketim, lê carna pir xweş e mirov
ya di dilê xwe de dabirêje û bila bo ser kaxezekê jî be.

Dema ku zarokê Kurd li derve bi tenê baya yan dubana, hîngê da
qolên zarokên Ereban bi ser wan de bin Enter ibin Şedad û da dilê
xwe bi me hîn kin. Lê eger zarokên Kurdan ji duwan bêtir bana
hîngê yên Ereban dibûn tirsinok û xwe didan aliyekî û digotin he-
vûdu: manê eve kurên hirçan e û hirç mirovan dixwun.

Niha ez mezin im û ez baş dizanim ku ew zarok bûn û wan ne
dizanî ka ew çî dikin û guneha wan çî nîne û mirov nikare wan gu-
nehbar bike. Lê ya min pir diêşîne ew e ku bab û dayik û kes û ka-
rên wan zarokan ew didîtî dema êrişî me dibûn û tadarî li me dikir
û ew ji cihê xwe ne dilivîn û em jêkvenedikirin. Xwe ji zarokên xwe
tore nedikin, lê tamaşayî me dikirin her weçku dilê wan bi wê kir-
yara zarokên wan hîn û xweş dibû. Diyar bû ku wan şehnazî bi hin-
dê dikir ku zarokên wan weha xwedî cerg in, "kurên ercinan" diqu-
tin. Bêguman wan aferînek jî li ser wê kiryara xwe ji malbata xwe
dîstand û wisa li ser kerb û kînê berebabeke dihate perwerdekirin.
Xwe ev bi serê xwe babetekî berfireh û mezin e û ez vê jî sosyolo-

gan re dihêlim bona ku ew bi tefşiyên xwe yên zanistî bikevine ser vê pirsê û şirove bikin û vekolînên xwe li ser bikin û encaman jî bêxin ber çavên me bona ku em sûdê jê bibînin.

Bi dîtina min, her çende di kulturên deverê de tiştine hevbeş hene, lê kultura me û Ereban, di bineretê xwe de, ji hev cuda ne û kultura me taybetmendiyan xwe hene û weha kesayetiya mirovê Kurd jî cuda ye. Hindî em zarokên Kurdan bûn, em girêdayî sinc û torên bilind û baş yên nav malbatên xwe bûn. Ev, ne xwe bi zil zanîn e, lê rastiyeke divêt bête gotin.

Di malabata kurd de reftar, rabûn, rûniştin û danûstandin ne wekî wê bûne ya di nav malbata ereb de. Çi hedde me bû em şerê zarokê Ereban yan çî zarokê din bikin. Ne dibû peyveke pîs û çepel ji devê me derbikeftaya. Eger tiştêkî weha rûbidaya da kî guhên me ji destên babên me biderxistana. Babê min ne dixwest em çî kesekî biêşînin û digot: Her kesek weku xwe, ew pîs û em baş, ew tadariyê dikin û em xwe diparêzin.

Xwe bêguman ev reftareke baş e lê li cihekî ku yasa hemû tişt be û mafê çî kesekî di bin sîbera yasayê de winda nebe, qanûn û hukümet mafên mirovî bê cudahî biparêze. Lê çaxê qanûn nebe yan li astê hindê nebe ku mirovî û avru û mafê wî weke mirov biparêze, hîngê divêt mirov serî li hember her rengêkî zordariyê û perçiqandinê be, çî be û çawa be bila bibe, ne çemîne, heke dê bite axa bin piyên tadaranan.

Bi dîtina min eger qanûn nebe yan bes bi nivîskî hebe û weke din kesên desthilatdar li gor dilên xwe dikin, wê çaxê pêwîste mirov li gor zanîn û şiyar û pêçêbûnên xwe û li gor kawdan û dewr û berê xwe rê li ber wê zordariyê bigre û hewil bide wê nehêle. Evca ew bizav û hewildan dê çawa be, dê organîzekirî yan hema take kesî be, ev pirseke girêdayî wî rengê zordariyê û qada berfirehbûna wê ye.

Di salên şêstan de hukumeta Îraqê berdeyam bû li ser şerê xwe li dijî Kurdan û xwestina wan bo mafên xwe yên netewî li ser xaka

xwe. Hewildana wê ya ji hemûyan mezintir ew bû ku Kurd şerê Kurdî bike; li gor siyaseta "ji hev veqetîne û xwe bi ser de zal bike". Û wisa jî bû, hukumetê ji bilî leşkerê xwe, eşîrîne kurd di şerê xwe de li dijî Kurdan bikardianîn. Her digel hindê jî propagandeya xwe dikir û digot: Ha mêzebikinê Kurd nikarin yek bigrin, Kurd dijminê serê xwe ne, Kurd nikarin çî dewleta birêvebibin, Kurd dê her dijminê yek û du bin, em dikarin wan birêvebibin ûhd.

Hîngê hukumetê hêzên "fîrsan" çete yan, bi Kurdiya durust çaş, ji eşîrên Kurdan çêkiribûn. Hukumetê pare û mezinatî dida axa û serok eşîr û şêxan bona ku ew eşîrên xwe, kesên dewr û berên xwe bixapînin û çekî bi milî vekin û bikin çete û bibin şerê pêşmergeyan. Rast e ew kulav çû serê piraniya axayan lê ne çû serê piraniya Kurdan. Babê min jî yek bû ji wê piraniya ku xwe û zarokên xwe ji wê çasîyê parastî.

Axayê devera me ku li taxa Zuhûrê li Musilê di qesra xwe ya xweş û mezin de dijiya, gelek caran hinarte pey babê min û xwest wî bi pareyan yan bi tirsandinê qayil bike ku ew yan kêmtişt kurekî wî bibe çaş, lê babê min bi ya axayî nekir û her digot: "Eger jî birsa jî bimrim qebûl nakim kes ji mala min bibe çaş. Bila bibin serbaz di leşkerê Îraqê de sed hezar caran bi namûstir e ji hindê bibin çete û dûvelank". Çetatî û şerê birayê xwe yê Kurd li kin wî pîstirîn kar bû û xinîzkariyeke ji hemûyan mezintir bû û her digot: ew kanîka te av jê vexwar bera ne avêjeyê.

Babê min her ji destpêka hatina xwe bo bajêrê Musilê û her ji wê gava gundê xwe hêlayî ûmêda veqerê bo gundî û bo ser axa xwe pê re bû û digel dijiya. Baweriyeke mezin bi hindê hebû ku dê her rojek hêt ku ew û gundê xwe tê de bigehin ve hevûdu û ew roj hat.

Piştî ku partiya Be'is hatiye ser hukmî li Îraqê û nikarî bi hêza çekî serhildana başûrê Kurdistanê ji nav bibe, neçarbû di sala 1970'an de gotinbêjiyan bi seroktiya Kurdan re li ser çareserkirina pirsgirêka kurd bike. Li dawiyê li ser şeweyê otonimî ji Kurdan re pêkhatin û di Adara her cynî salê de beyannameya lihevhatinê ya naskirî bi be-

yannameya (Yazdeyî Adarê) ji hêla Kurdan û hukumeta Îraqê ve hate ragehandin. Wîlo şer rawestiya û aştiyê ber wext peydabû û rê li ber xelkî vebû ku bivegerin ve bo ser gund û milk û warên xwe.

Bi wî rengî delîve li ber bicîhatina niyaza babê min jî vebû. Di hezîrana her wê salê de wî mala me veguhazte ve Hîrora xwe ya delal.

Lê mixabin ku jiyê aştiyê weku carên pêşîn kin bû. Piştî ku hukumeta be'isiyan cihê piyên xwe xweşkirî û desthilata xwe di Îraqê de mukum kirî û bi hêzistî û piştî bi hêzistina peywendiyên xwe bi dewletên kenkene yên cîhana me re, yekser zimanê xwe digel Kurdan guhart ve. Bi yek alî otonomiyê xwe yê kartonî ragehand û xwefiroş û patexorine Kurd û bê wergirtina raya Kurdan bi xwe kirine nûnerên Kurdan û bê xiş gunên wan di destên be'isiyan de bûn. Her di eynî wextî de êrişa xwe ya çekdar jî anî bo ser Kurdistanê.

Piştî nêzîkî saleke şerî û piştî ku ziyarên mezin li ser destê serhildana kurd ya çekdar bi leşkerê Îraqê ketin û nikaribû wê rabûnerxweyê ji nav bibe û seranserî Kurdistanê dagîr bike ve, hukumeta Be'is arîkarî ji Şahî xwest. Hosa, herdu dijminên yekudu û ji bo lêdana Kurdan û parastina berjewendiyên xwe yên hevpişk dest dane hevûdu. Weha, bi pîrozkirina dewletên mezin, wan di Adara 1975'an de gurzê xwe yê bê wujdan daweşande serhildana Kurdistanê û careke din başûrê welatî kete ve bin destê be'isiyên Îraqê.

Evca desthilatdarên Îraqê her tişetkê ji dest hatî li dijî gelê Kurdistanê kir û karesat li pey karesatê bi serê Kurdan anîn. Xelk girtin, kuştin û berze kirin. Hinek jî derbiderî başûrê Îraqê kirin, bo nav deşt û leylanên şewitî û germixî û hin jî di ordîgehên zoremilî de bi topizê zoriyê binecih kirin. Başûrê welatî bi dirêjahiya tuxîbên xwe li bakûr û rojava û rojhilat û bi kûratiya bîst kîlometran ji tûniştivanan hate valakirin. Gund, xanî, war û milk û dar û bar û rez û derametên wan sotin û bi erdî ve rast kirin.

Li hinek deveran jî li şûna Kurdan Erebbin binecih kirin û ji wan re

xanî ava kirin û ax li ser wan dabeş kir û pare û otomobîl danê.

Bibûrin, ku ez we jî bi xwe re dibim bo nav politîkê, lê çare tune ye, ez neçar im qala van pirsan bikim, ji ber ku ev girêdayî min û malbat û kes û kar û derdora min in, xwe ez jî yê çîroka xwe û ka çi hatiye serê min ji were dibêjim. Gundê me, Hirorê jî yek bû ji wan gundên li berahîkê hatine vala û wêran û kavi kirin.

Leşkerê Îraqê em û tişt û miştên me heyîn, bi zîlên xwe birin û havêtine ser cehdeyekê li bajarê Duhokê. Çi kes û nasên me di bajêrî de nebûn. Baş bû hîngê havîn bû û xwendîngêh girtî bûn. Bajêr jî yê Kurdan bû û xwecihên bajêrî pir dil bi me şewitî û xwestin arîkariya me bikin. Her çend malek dakirine di xwendîngêhekê de, bi mercekî berî ku xwendîngêh vebin û sala xwendîne dest pê bike em xaniyan ji xwe re kirê bikin û xwendîngêhê vala bikin.

Babê min derbiderbûna wê carê ne dît, ji ber ku wî pêş barkirina me ji gundî bi du mehan xatra xwe ji jiyane xwest û mir. Em weha di bajêrê Duhokê de binecih bûn.

Ez careke din vedigerim ve bo ser pirsê kerbê ya ku di nav min de serî hildide. Erê gelo ew ya nû ye, yan jî girêdayî wê hemûyê ye ya ji zaroktiyê heta niha bi serê min hatî û min bi çavên xwe dîtî? Bêguman bi wê gişê ve girêdaye û niha dest bi xuyabûn û bizivîne dike. Lê aya ev kerbe li dijî wan kes û sembolan e yên ku me tepeser û perîşan dikin? Yan jî kerbe ji destdirêjkariyên wan bo ser ax û gund û bajar û mirov û kultura me? Yan kerbe li hember reftar û kiryar û bîr û bawer û dîtînen wan yên regezperês, ku xwe bi nijadekî bilind û resen didin nasîn û me bi pir nîzim û çî ne li qelem didin?

Dibe ku kerb be dijî wê çendê ku xwe bi tenê dibînin mirov û mafê her tişteki didin xwe û yên derveyî nîfşê wan li gora wan ne mirov in û nabe daxwaza çî mafan bikin û eger bixwazin weku mirovan bijîn divê xwe ji nijadê xwe bişûn û xwe bi nîfşê wan ve girê bidin. Dibe jî ev kerb li hember wan hemû tiştan e ku bi zordariyê aviz in û zordarî jê çêdibin.

Xwe rast e ku ev kerbe piştî kuştina herdu hevalên min û xaleta

Zuleyxa û xwekuştina Besnayê peqiya. Lê weha ye, ku tişt kete serêk û bargiran û dijwar bû dê reaksiyon, rengdanewe, çêbibe. Dibe jî ku serekaniya vê kerbê ne bes ev bin, lê tiştine rojane jî bin.

Bila ez we bo paşde bizivînim; demê hê ez dwazde sêzde salî û dildarê xwendinê. Hîngê, kes nebû nîşa me bide ka bo zarokêkî di jiyê me de çi baştir e bixwîne. Evca ez û hinêr û mereqa xwe. Wey gidiyo ezo, her çi pirtûka dikefte ber destên min, mîna kulafiyên dikeftime ber û min dixwend. Bigre ji pirtûk û çîrokên ayînî û hezar şev û şevê û dastan û efsaneyên millî û pirtûkên dîrokê û çîrokên zarokan heta digihaşte çîrokên polîsî yê weku Ersîn Lobîn ûhd. Ne bes vava, lê çîrok û romanên kenkeneyên edebê cîhanî, mîna Dostoyevskî, Teolestoyî, Viktor Hogoyî, Bilzakî, Dîkenzî, Çixofi, Sarterî, Kamoyî, Heminguwayî û hês gelekên din jî.

Ez dibêjim ji ber wê xwendina min ya mişê kela nivîsînê li min da. Hîngê min xwe bêtir di nivîsandina helbest û kurte çîrokan de desthil didît, lê bo zanîna we min bi zimanê erebî dinivîsand.

Min car û baran hinek ji wan nivîsên xwe nîşa mamosteyê xwe yê ziman û edebê erebî didan. Li destpêkê bawer ji min nekir ku ezim nivîskarê wan berheman, lê di dawiyê de bawer ji wê rastiyê kir û ez han didam bo berdewambûnê li ser helbest raçandinê. Bes piç piçe dilê min ji nivîsandina bi erebî sar bû û jê dûrkeftim û gehiştê hindê ku min bi yekcarî dev jê berda û min hevsarê xwe ji nû bi dest xwe girt. Belê, min berê xwe da zimanê xwe û nivîsandinê bi kurdî.

Dibe reftara Ereban ya negatîv û gelek hezkirina min ji kurdîyê, bûn hoyên ku erebî li ber dilê min reş bibe. Û wisa mereqa min kete ser zimanê min yê kurdî û kultura me.

Tê bîra min ew cara dawiyê ya ku min tê de helbesteke xwe ji kovareke erebî re şandî. Her tim heval û hogirên min ez pal didam bona ku ez berhemên xwe di rojname û kovarên erebî de belav bikim. Min li destpêkê guh nedida wan, ji ber ku helbesta min her çende bi zimanê erebî bû lê wêneyên wê ji Kurdistanê û ji nav miletê min bûn û min dizanî ew tiştê weha naweşînin û eger ew biweşî-

nin jî dê ji wê ruhê vala bikin. Lê wan dostan bawer nedikir û min jî çend carekan hinartin û ne hatine weşandin. Helbesta dawiyê, min ji kovareke erebî re birêkir. Mirov bo rastiye bibêje wan helbest belav kir, lê peyva Kurd jê anîne derê û li batî wê peyva Erebi cih girtibû. Bi wî terzî şî'ir jî hate dagîr kirin.

Bêguman ez gelek têkçûm, ji berku peyva Kurd ya di helbestê de pênasnameya wê helbesta min bû, çaxê wan Kurd jê havêtî û Erebi xistiye cihê wê êdî ne ji dûr û ne ji nêzik jan û ah û vîxanên xurtê kurd ji helbestê ne dihatin. Ya ji hemûyan jî êşdartir ew bû ku navê min bi wê helbestê re hatibû weşandin. Lê belê baş bû çî kesekî ji dost û hevalan qala wê nekir. Xuya bû wan ew nexwendibû yan bala'wan nekişandibû. min jî xwe bi ser hindê ve nebîr ku ew helbest hatiye weşandin. Her çende min pir hez dikir ku qala wê tadariyê bikim û redaksyona kovarê rû reş bikim, lê ma kî dê ji min bawer bike, da weku tifa ser evraz be û her da bi nav çavên min bi xwe bikeve ve.

Piştî hîngê bi demekî kurt min dev ji nivêjan jî berda û ez ji dîni dûrketim. Lê bawerî bi Xwedê, bi hebûna hêza qenc û baş li hember zulmê û xerabkaran li vê cîhanê, di hundurê min de ma cihgirtî. Dibe jî ew dûrketina min ji misilmantiyê vedigere ser hindê ku bi dîtina min ya hîngê misilmantî û erebtî dibûn du rûyên yek pareyî, du êdyemên bi hevudu ve girêdayî, ji asinekî û timamkerên hevudu ne. Û di encamê de, di xizmeta Ereban û bi hêzxistina wan bi tenê de ne.

Her çende min ew jî baş dizanî ku misilmanên rastîn jî hene ku ji dil misilmantiya xwe ya girêdayî Xudê birêve dibin; mirovine temaşayî misilmantiyê dikin weku rê ji bona xwe nêzîkkirinê ji Xudê û bi wî awayî Xwedê diperêsin. Ev tiştekî pir rewa ye û mirovên ji wî rengî di nav hemû ayînan de; mîna fele û cuhî ûhd..hene û ew cihê rêzdariyê ne. Ji berku armanca wan ne polotîke û tevî hevkirina dîni bi siyasetê ye, lê mebesta wan li gor baweriya wan, xwe parastin e ji xerabî û çewtiyan bi riya bêtir xwe nêzîkkirinê ji Xwedê. Kesên

weha ku hurmata ayîné xwe û xwe bi xwe digirin, divê her mirovek jî heta dûrî ayîntiyê jî be hurmeta wan û bawerî û dîtînen wan yê ne fundamentalîst bigre.

Lê, li ciyê daxê ye ku her ji kevin grupine din jî hene ku ayîni ji riya wî derdixînin. Nemaze destekên siyasî yê nifîşperês û xwedî berjewendiyên politîk û desthilatdarên hukumdar ku hewil didin oldariya paqij, peywendiya ruhî ya di navbera mirovî û Xudê de biguherin û bêxin di rûgeheke din. Bi awayekî din û li berçavtir, ew dixwazin ayîni ji bo pirsên netewî û politîk bikarbînin, yan aşkiratir misilmantî û netewa mezin di ramanên xwe de bi hev cot û timamkerên yekudu dibînin. Mîna di Îraqê de îslam û Ereb di praktîka rojane de bûne yek, li gor vê bi dîtina desthilardaran ereb misilman e û misilman jî Ereb e. Xwe di rastiyê de, bi vî terzî Ereb û Faris û Turk bûn xwedî dewlet. Û netewine din jî mîna Kurdan ku ji dil misilmantî dikir û bi rastî biratiya erebmisilman û farismisilman û turkmisilmanan dikir û xwe bi hemû ve xistibû ber xizmeta misilmantiyê, man bê dewleta xwe ya netewî. Bi welatê xwe ve man li bin sitem û dagîrkirina Tirk û Faris û Ereban de.

Carna min digote xwe "lo, hema eger Quran bikiraya kurdî, baştir dibû û mirovê kurdîziman ew fêhim dikir û dikarî bi zimanê xwe, ne ku bi zimanekî biyanî, Xwedê xwe biperêse".

Hindî babê min bû sofî bû, mirovekî pir bi misilmantiyê û Xudê ve girêdayî bû. Nexwendewar bû û ji erebiyê jî bêcgeyî çend wuşeyekan çî ne dizanî. Tiştê ji gişan jî balkêştir ew bû, ku wî xwendin û nivîsandin bi yekcarî ne dizanî, lê Quran dixwend û bê çewtî û heziqîn dixwend. Û piştî çendîn salên xwendina wî bo Quranê, wî ew ezber kiribû. Eger pirsyar jî jê bihataya kirin ka ew xwendin ji bo çî ye eger mirov tênegehe? Ka ew rist û dêr çî dibêjin? Ka Xudê di wan hevok û ayet û sûretan de çî şîretan li beniyê xwe dike? Li hember pirsyarên weha ew pir ne rehet dibû.

– Pêwîst nake mirov têbigehe, lê ya giring ew e mirov kitêba pîroz ya Xudê bixwîne, babê min dixwest weha hem bêgaviya xwe bi-

nixêve û hem jî me qayil bike.

Xwe pirs a wergerandina Quranê jî erebiyê bo ser kurdî yan her zimanekî din ne ya gotin û têkvedanê bû. Ne bes babê min lê pira-niya misilmanan û bi taybetî yên ereb, wergerandina Quranê bo ser zimanekî din bi karekî ne rew a û bi derkeftin jî rîya Xudê dîzanî. Bi gotina şêx û mela û zanayên ola misilmanan Quran bi zimanê erebî jî ba Xwedê hatiye xwarê û diyar e Xudê ew ziman jî hejî dîtiye lew-ma jî dîvê bi wî zimanî be û her kes û her nîfşe millet bi wî zimanî wê bixwînin.

Li gor dîtina wan, divêt her bi zimanê Quranê bi xwe ku erebiy e peywendî bi Xudê re bêne kirin. Bêguman ev çêtirîn şêweyê xwe-zalkirinê ye bi ser yên din de.

Ez vî babetî bêtir têkvenadim, ew jî jî tîrsa ne ku kesek bi çewtî min û van axiftinên min fêhim bike. Lê mixabin ku kesine weha ku xelet mirovî fêhim bikin yan hema ew bi xwe, xwe xelet têbigihînin, di hemû deman de û li hemû cihan hene. Serî li we gêjnakim û we jî kakîla axiftîna xwe dûrnaxim û we vedigerînim ve bo çêlkirina pîrsa kerba min û reh û rûşalên wê. Ew kerb û kîna niha girtina min jî anîye bîra min.

Hîngê ez xwendinkarê sala duwemîn ya xwendîngeha amadeyî li Musilê bûm. Rojekê, ez di klasê de bûm, dema dergeh bê qutan hatiye vekirin. Rêveberê xwendîngehê ku endamê rêberîya "hizba Be'is" bû li Musilê, hate jor. Çavên wî weku gurekî bîrsî di nav xwendinkarên klasê de li pey yekî digeriyan.

Çaxê çavên wî gihane ser min rawestîyan, her weku bi ser nêçîra xwe hilbû. Bê derew ez pîr tîrsiyam û hema min hind dît rêveberî û bê destûr xwestinê jî mamosteyê klasê bangî min kir. Ez jî, hêbetî, tîrs di lingan de pêçayî, jî cihê xwe rabûm û ber bi derî çûm. Çavên xwendinkaran û mamosteyî bi min ve bûn her weçku wan bi çavên xwe digote min "haya te jî te hebe!"

Katê ez gîhaştîme derve dibînim ku li derve jî rêveberî wêvetir çî-war zebelehên zelaman, mîna dergehvanên dozexê, li benda min

in. Bê hîç axiftin û bi enî girêyî ber bi min ve hatin û min hind dît ku duwa ji wan rahişte herdu çengilên min û ez raheşandime di hundurê landkrozera xwe ya sipî de.

Di wan gavande qute quta dilê min bêtir lê hat, di nava min de hizrên cur bi cur vecemyane ser hev, pirsyar û bersiv hevrûştî hevudu bûn. Laşê min dilerizî û xuhekê ez berdidam bona yeke din min bigre.

Hindî hatime xwe ku bizanim ka çima wan ez girtime û ka ji ber çi ez wisa ditirsim, lê min nikañ bersivê bizanim. Xwe, hema ruxsar û navçavên wan yên ku agir jê diçe û reftar û kiryarên wan bes in bona ku mirovî bêxin di teqeleg û tirsê de.

Di avahiyê polîsê asayîşê "emnê" de li Musilê, ez xistime ber paşvebirin û qutan û şeq û zilleh û lédaneke êşdar. Û pirsyarên bê hejmar, her weçku min gunchariyeke mezin kiribe, havêtine ber min. Li bîra min e pirsyara wan ya yekem ku bi gef û gur ji min kirî:

– Tu dixwazî zimanê kurdî di xwendingehan de bibê zimanê xwendinê? Barzanî neşiya wê bike evca tu! De ka bêje ka tu bi kîjan rêxistina kurdî re kar dikî û ka serkêşê we kî ye û ew serên we bi çi pir dikin?

Min xwest wan têbigehînim ku zimanê kurdî weku zimanê xwendinê di plana xwendingehê bi xwe de ye û ew ne tiştêkî rast e tuhmeteke weha bêxine ser min. Ew bi xwe di rastiyê de jî weha bû; waneya kurdî di plana xwendinê ya xwendingehê de bû lê di praktîkê de tune bû.

Gelek ji xwendinkarên xwendingeha me Kurd bûn û me mamosteyê zimanê kurdî jî hebû lê dersa kurdî nedihate dan. Xwendinkarên kurd hez ji dersa kurdî dikir lê bîsteh ne dikir xwe bi hindê bînin derê û wê daxwaza xwe bînin ziman. Mamosteyê kurdiyê jî ku Kurd bû, Xudê jê razî, tirsinokekî ji qam derketî bû.

Xwendinkarên kurd her digotin ka da em tiştêkî ji bo vê dersê bikin. Evca rojekê û bi amadebûna giş xwendinkarên kurd di klasê de min ji wan xwest ku bi min re bihên cem rêveberî, bona ku em tev

bi hev re wê daxwaziya xwe sebarek bi zimanê kurdî berz bikin. Lê mixabin, katê min navê rêveberî û çûnê bo nik wî anî, birader di cih de xav û sist bûn û ketin ber mihane girtinê. Hin bê deng man û hinan jî got: ma qey çewtî di hindê de ye ka ew ders dibe yan nabe? Heke me gelek zimanê xwe bivê em dikarin xwe li mal jî hîn bikin û pêwîstiya me bi vê ser êşî û ser gêjîyê nîne.

Min çend hewil da wan qayil bikim ku her çende em kurdîziman in jî lê her kesek nikare xwe li malê hînî rênivîs û gramatik û zimanê edebî yê kurdî bike. Ji bilî wê jî xwendinkar di darsa kurdî de kultur û edeb û dîroka xwe nasdike, lê têgihandina wan di rewşa wî wextî de pir dijwar bû.

Tirsê û bê hêvîbûnê ew dagîr kiribûn. Daxwaza min ew bû zimanê kurdî jî mîna zimanê erebî buha û rêzdariya xwe di xwendîngehê de hebe. Lê, hemû jî qesta û bê hode bû û axiftinên min bi avê de çûn. Tiştê ku bi başî hatiye kirin; gotinên min peyv bi peyv ge-hîştin guhên sîxurên be'îsiyan.

Bes, ma hema wan pê zanî! Ma qey gotineke berûvajî rastiyê û xerab ji devê min derkeftiye! Axiftina min ji çarçûva plana xwendîngehê û yasaya dewletê dernekeftibû. Xwe ne min darsa kurdî xistibû di plana xwendîngehê û klasa me de û ne jî min mamosteyek jê re destnîşan kiribû. Ez zêdetir serî li we gêj nakim, kurt û kurmanc, ez heft heyvan mam girtî di navbera emna Musilê û emna Bexdayê de.

Sal sala 1975'an bû. Îraqê û Îranê li Cezayirê peymanan 6ê adarê mor kiribû. Bi wê peymanê serhildana kurd ya çekdar li başûrê Kurdistanê hate hilweşandin.

Hoye, eger liêvsarê me di dest me de nebe; Îrana ku em gerimkirîn, sinûrên xwe ji me re vekirîn, çekên giran xistine ber dest û xizmeta me, mebesta wê ji wê çendê bes bi me tirsandina Îraqê bû. Di rastiyê de em leyistika wan bûn û ihtiyaca herdu kenkeneyên cîhanê, dewletên mezin bi me, weku kiyar, tunebû.

Mîna ku Îranê xwestî Îraqê hewara xwe bire cem wê û xwe muhtacî wê kir. Û weha çêbû; Îraqê jî Îranê xwest êdî arîkariya Kurdan

neke. Îranê jî gotê baş e lê mercên min jî hene. Bi wî awayî herdu dijminên sersextên hevûdu, ji bo berjewendiyên xwe û ji bo lêdana Kurdan heta eger bo wextekî kurt be jî bûn dostên hev. Îran jî giheşte miraza xwe û hinek girav û ava kendawî kete destên wê.

Belê, serhildana Kurdan setimî û desthilatdarên Îraqê ketin dest têwerdanê di Kurdistanê û di jiyana xwecihên wê de. Leşkerê xwe, cebilxaneyê xwe ya sivik û gitan tereberayî seranserê Kurdistanê kirin. Çi qulaç jî nehiştin xwe ne gihandinê.

Bi hezaran kesên ku bi êktîvî kar di raperîn û têkoşinê de kirin derbiderî başûrê Îraqê kirin, hin jî girtin û hin jî kuştin. Welatê me bi xwecihên wî ve xiste bin kontroleke rojane ya dijwar de.

Wan bi wê jî besnekir û xuya bû ku karê wan planekirî û programkirî bû. Her ji destpêka hatina wan bo ser hukmê Îraqê planeke dirêjxayen ya wan bo jinavbirina miletê Kurd hebû. Ew berahîk bû û li pey wê ax û oxên dijwar, wêrankitina Kurdistanê, valakitina wê ji Kurdan û erebkirina wê hatin.

Min qala girtina xwe ji were dikir; piştî lêdan û êşandinê û piştî ku ez kirime niv mirov û çî axiftin ji min çênekirin, bera min da.

Xwe, we rastî bivêt, berî zîndankirinê, min ne ji dûr û ne ji nêzik çî peywendî bi siyaseta ve nebû. Mebesta min, ez ne girêdayî çî rêxistineke siyasî yan karekî siyasî bûm. Her çende di rastiyê de xebata mirovê Kurd û miletê Kurd ya rojane li dijî sitem û dagîrkirinê û bizav bo bi destveanîna azadiyên mirovî û netewî bi xwe dibe pirseke siyasî.

Xwe pêdiviyê siyaseta û siyaseta medarî berî her tiştekî, di xizmeta mirovî û miletî de be. Lê dibe jî ku bes berjewendiyên grupekê yan texekê yan destekekê û çend kesekan bi tenê biparêze.

Berî min berbidin ez neçarkirim ku kaxezeke pirkirî mor bikim. Ev, di kaxezê de nivîsandibû: "Ez Şêroyê kurê Bayezîdî biryara Encûmena Serkirdayetiya Şoreşê li ser xwe qebûl dikim û eger hat û xuyabû ku min peywendî bi partiyeke din ji bilî partiya Be'is heye ez bi wê sizayê qayilim". Li gor wê yasayê, heke ez yê xelet nebim

ez dibêjim hejmara wê 115 bû, kesê ku wê kaxezê mor bike û bête zanîn ku di partiyeke de ji bilî partiya Be'is de kar dike, dê sizayê wî bê mehkemekirin xendiqandin be.

Piştî ez hatime berdan êdî xwendingehê ez wernegirtim. Mihaneyaya wan jî ew bû ku ez ji xwendinê veqetiyame û beşdarî taqîkirinên sala derbasbûyî ne bûme û di destpêka sala nû ya xwendinê de amade nebûm û dereng hatim. Ji bilî wan herdu bihaneyan wan ez bi casûsê Îsraîlî û cuhiyan li qelem dam.

De were lo, wisa bi hêsanî ez yê ku ne Îsraîl û ne jî cuhîyek bi tenê jî di hemû jiyê xwe de bi çavên xwe dîtî, kirim casûs û sîxurê wan. Belê, weha bi hêsanî ew dikarin navê her kesekî bilewitînin û bi kesekî nebaş û xwefiroş û paşvero bidin zanîn.

Di Rojhilata Navîn de û bi taybetî di welatên ereb û misilman de sîstemên helsengandina tiştan û bûyer û mirovan ne weku sîstemên hilsengandinê ne li cem milletên din yê cîhanê. Sîstemê niha her yê berê ye; çawa hukûmet û tevgerên siyasî û dînî yê ereb û welatên misilman û hukûmetên wan û dezgehên ragehandinên wan berî çendîn salan ew hevîrkirine, her nuke jî weku xwe ye û çî ya wesa jê ne hatiye guhertin.

Weku mînak, çaxê desthilatdarên van welatan kesek yan grupek nevê û bixwazîn wan di civakên xwe de îzole bikin û paşî wan jinav bibin, dê tuhmeta xwefiroşî û siyonizm û casûsiya Îsraîlî û împeryalizmê pêvenin. Bi wî awayî rîya jinavbirina kes û grupên weha li ber wan pir asan dibe, ji ber ku piştî propagandeyê weha dê piraniya civakên wan bêjin ku ew kes Xudê ne nas e çimkî xizmeta cuhiyan û Îsraîlê û împeryalizmê dike.

Di sîstemekî weha yê helsengandinê de ku di çendîn salan de hatiye durustkirin û ji ber dîwarên li dormandorî civakê çêkirin, çav û mejiyê xelkî dûrtir naçe. Di egera sîstemekî weha yê helsengandinê de rayeke giştî çêdibe, guhertina wê ne hêsan e û di piraniya caran de, mixabin, hêz berê wê, her çende ber wext jî be, diguherîne.

Xwe dewlet ne dewleta yasa û dadgehan e ku mirov bikaribe bi

riya dadgeh û dezgehên ragehandinê berevaniyê ji xwe û mafên xwe yên mirovtiyê bike. Evca sed hezar rehmet li wî kesî bin yê ku dibe tîrarmanca wan û dilreşiya wan.

Di pîvana desthilatdarên Îraqê de, ew kes bi tenê pêşvero ye yê ku be'îsî be yan bawerî bi ideolojî û bîr û bawerên wan hebe û bi çi rengekî li hember wan û gotin û kirinên wan raneweste. Li cem van azadiya bîr û baweran jî heye, lê azadî di navbera du alternatîvan bi tenê de; yan be'îstî û serçemandin bo wan yan jî jinavçûn û neman.

Ev jî azadiyeke taybetî ye ji devera me ya Rojhilata Navîn re. Ev modêla azadiyê, di welatên devera me û hemû cîhana paşkeftî de, pir caran û bi mişehî û berfirehî tê dîtin. Ev, li cem deshilatdaran û bi taybetî yên cem me, tişteki pir normal û rewa û di ciyê xwe de ye. Manê gez û meqes di destên wan de ne û ew çilo dixvazin wilo dikin. Kurt û kurmanc ez jî xwendinê hatim bê par kirin.

VII

Xuya ye bes tiştine xembar û dilêş tên bîra min; li vir girtîgeha em-na giştî ya Bexdayê tê bîra min. Roja min ya yekemîn bû di girtîgehê de, ku girtiyan zanî ez Kurd im, ji nav wan, yekser, yek rabû û ber bi min ve hat. Zelamekî reş esmer, bejin dirêj û teşimkeke tarî li ber çavan. Bi xêrhatin li min kir û xwe weha da niyasîn:

– Ez Îbrahîm Ebdulxaliq im

Girtîgeh ji korîdorekî dirêj yê gelek teng pêk dihat. Çend odeyek tê de bûn lê deriyên wan her tim daxistî bûn. Di wan mezelan de kesine ku ew naxwazin bi çi kesekî re bipeyivin û li cem wan mirovine xeter in bi tenhayî tên îzolekirin. Bi kutekî, di wî korîdorê firehiya wî niv metr de, cihê girtiyan bi rûniştin û niv razanê di herdu aliyên de dibû. Kes ji me ne diwêriya bi yê din re biaxive. Kit û mat ji hebûn ku ji derketina xwe bê hêvî bûbûn, evca wan gnhdariya ya sa û rêdarên girtîgehê ne dikir û danustandinên xwe bi hevudu re didomandin û qala her tişteki bi girtiyan din re dikir.

Her roj piştî seet dehî şevê, girtî giş di cihên xwe de matmayî diman, guhên xwe vediçinîn; ka dê îşev navê kê bête vexwendin û dê gera kê û lêdan û îşkenceyê be. Ev jî, ji ber ku piraniya vekolîn û lêdanan pey seet neh û dehî şevê dest pê dikir û carna heta seet şeşî spêdeyê jî vedikêşa.

Seet nehî şevê bû, demê bo cara yekem ez ketime hundurê wê îşkencegehê.

Piştî derbasbûna çend deqîqeyekan û piştî ku nav li xwe nayî Îbrahîm Ebdulxaliq devê xwe anî ber gnhê min û got:

– ”Ez dizanim baweriya te bi min nayê û ew tişteki normal e û belkî jî baş e ku tu bawer ji min nakî, çunkî divêt mirov di girtîgehan de li ber devê xwe rabiweste û haya wî ji gotin û reftara xwe hebe. Lê , ez dixwazim şîretine li te bikim û pêwîst nake ku tu ber-

siva min yan komentarekî li ser bidî.

Dibe ku îşev yan şeveke din gera te û lêkolînê be. Dê te bi pirsyar û gotgotk û xweşxweşk û êşandinê pir mandî bikin. Mebesta wan ew e ku tu zû hem bi laşê xwe ve û hem jî bi wûreyên xwe ve mandî bibî û ji hev bikevî. Ew jî, bona ku tu li gora dil û daxwaza wan bipeyivî û bikî. Ya giring ew e ku tu bawer ji wan nekî û rê nedî ku metodên wan te di serde bibin û wenekî ezmanê te bîhise wê çala ew te radikşîninê.

Weku nimûne; dê ji te re bêjin ”tu biaxivî yan neaxivî em rastiya te dizanin û eve daxuyanî û îtirafên hevalên te li ser te, lê eger tu bi devê xwe daxuyaniyê li ser xwe û hevalên xwe bidî hîngê dê sizaya te kêmtir be û tu hew tê êşandin. Û eger tu amadebî ku bi me re kar bikî hema her ji nuke em çavên xwe li ser vê pirsê diniqînin û bi başî weku yekî ji xwe çavê xwe didin te”. Dibe ku dengî ji kaxezan bînin û bibêjin te ”aha ev in daxuyaniyên hevalên te”. Tu bi xwe nikarî wan bibînî, ji ber ku çavên te dê bi pateyekî bêne girêdan û hema tu bibînî jî ma qey li cem wan pir zehmet e daxuyaniyan bi destên xwe û bi navên kesine din çêbikin!

Baş haydar be û guh mede derewên wan. Ez nizanîm û naxwazîm tu bibêjî jî ka te tiştê kiriye yan na, lê bi her hal divêt tu bo tişt û daxwaziyên wan bibêjî na. Xwe li ber qutanê bigre, sist nebe û xwe di gotinên wan negehîne. Hema xwe bi rastî xişîm bike û xwe weku mirovekî gêl bîne pêş. Çi axiftinan li ser xwe nede û eger heta dawiyê te xwe ragirt û tu li ber wan mukum û girtî mayî, bi ancha Xudê dê ji dest wan qurtal bî.”

Gotinên wî baş di guhên min de nediçûn xwarê, ji ber ku min bi çavê tirsê û gumantêbirinê li wî dinerî. Min gote xwe dibe ku ew yek be ji sîxurên ku bi wî awayî axiftinan ji girtiyan çêdikin, lewma min gotê:

– Xwe min çî nekiryê ku bitirsim û ez fêm nakim ka çima tu şîreta li min dikî?

– Ji ber ku tu Kurdî, wî got. Baweriya min jî gelek bi Kurdan tê.

Mêrxas in, çi cara serên xwe li ber zordaran ne çemandine. Ji bilî vêna ez xwe li hember Kurdan bi gunehkar dibînim. Min jî di wextê xwe de gelek tadarî li Kurdan kiriye. Min ew di van girtîgeh û zîndanên de gelek azardane. Ez, niha, di rojên xwe yê dawiyê de dixwazim bi her çi awayekî be barê gunehên xwe sivik bikim û wujdana xwe rehet bikim.

Ez ne peyivîm û ez di hindê jî ne digehiştim ka wî çawan di vê zîdana niha ew bi xwe tê de girtî, wextekî kesine weku min êşandine. Ji min re bû mereq ku bizanim, lê wî pirsyara min ji devê min nebihîst lê di hêbetbûna dêmê min de dît, lewra vêre çû û got:

– ”Dibe ku tu niha ji xwe dipirsî ka ez van tiştan hemûyan ji kûderê dizainim û ka ez kî me yan durustir kî bûme. Te ya rast bivêt ez bi xwe jî yek bûm ji endazyarên vî sistemê vekolîn û îşkencedanê.

Berî sala 1968’an ez serokê şaneyeke serekî ya be’isiyan li Bexdayê bûm. Seddam Huseyn û Nazim Gizar du endam bûn di wê şaneyayê min de. Cirre û kêşmekêş û şeredevên min bi wan re bê dawî bûn.

Wan yek dîtî hebû û ne diguhert, dîtina wan jî ew bû ku pêngava yekemîn di siyaset û şoreşeke durust de, sexmeratî welatekî avatir û xweştir û komelekî bextiyar pêşkeftîtir, ew e ku millet hemû bibe be’isî û yê be’isî nevên û bawerî bi be’isiyan nebe û be’isî nebe divêt ser lê bête pelixandin. Eve hizra wan bû di wî demê de ku hê em nehatibûn ser hukmî. Û di wî çaxî de, ji bona ku em desthilatdariya Îraqê bêxin di destên xwe de, pêwîstiya me pir bi hevkarîyê bi opozisyona li dijî hukumetê hebû.

Wan herduyan pir hez ji şera û lêdan û kuştinan dikir û bi dîtina wan hêz hemû probleman çareser dike. Tiştê ku hîngê bala min kişandî ser xwe, mijûlbûna Seddamî bû bi xwendina pirtûkên polisî û yê şer û casûsiyê digel yê qanûnî. Weha, wî hezkirina xwe bo bikaranîna hêzê û bo jinavbirina hevrikên xwe, bi wan pirtûkan têr dikir. Her wisa jî şehrezahiya xwe di wî warî de pêşde dibir.

Ez dibêjim yên qanûnê jî bi mebestekê dixwendin; ka çawan qanûnê, bi xwe, bixapîne û ka çawa çi şop û şûndestan li pey kiryarên xwe nehêle, bona ku qanûn nikaribe wî zebit bike.

Dirêj nakim, her di destpêkê de ez rêveberê komîteya yekemîn ya vekolînan ya ser bi partiya Beis bûm. Bi wî rengî, min jî para xwe di avakirina wî dar û destê niha yê wî dezgehê êşnadin û terorkirinê de hebû.

Bêguman li ber te ne zelal e ka ez niha li vir çi dikim. Evê jî çîroka xwe heye û kurtiya wê ev e: "Piştî hatina me be'isiyan bo ser hukmî li Îraqê."

Peyva be'isiyan bi rengêkî weha got jê xuyadibû ku ew hêsta şanaziyê bi hindê dike ku endamêkî wê partiyê bû û min hest bi xwe kir ku min kerb ji wî hilgirt çaxê ji min re diyar kirî ku ew jî yek bû ji zebaniyên îşkencedanê. Ew li ber dilê min pir giran bû û xwestika min ya wê gavê ew bû ku ew devê xwe bigre û xwe ji min bide paş. Lê wî qet xwe di hindê de nedigehand û dom da axiftina xwe:

"Her ji destpêkê, Seddamê çeqokêş xwe di partiyê de kire zepzepak û serkirdayetî hemû bi şexsiyeta xwe ya vala û ya req tirsand û dest pê kir partî ji riya wê ya destnîşankirî derxist. Wî li gor dilê xwe birêvebir.

Ez li dijî piraniya dîtin û lênerîn û kiryarên wî rawestiyam. Lê Seddam ne di xema hindê de bû û guhên wî li ber axiftin û dîtin û pêşniyarên me hemûyan girtî bûn. Zimanê wî hêz bû û qîmet nedida çi kesekî û xwe bi xelaskerê Ereban da niyaşin. Kesê ku rexneyek li wî girtiba û li dijî wî rawestaba, da hema hind hête zanîn ku ew kes hatiye kuştin. Me dizanî ku Seddam e wan dikuje, lê çi kesekî guh nedida me û ne dixwestin wê ji me bawer bikin. Piranî ditirsiya û xwe diparast.

Min û çend kesekan û bona ku riyê li ber wî û wê siyaseta û harbûn û serxweriya wî bigrin, grupek li dijî wî di hizbê de çêkir. Ez serokê wê grupê bûm û li dawiyê me xwe bi be'isiyên Suriyê ve girêda, bona ku arîkariya me bikin û her weha baweriya me ew bû ku

divêt partî yek be; qiyadeya netewî yek be û qiyadeya dewletê cuda be. Seddamî bi me zanî û bi wî rengî dijminatîya di navbera me de diwartir lê hat. Polîsên xwe yê taybetî xistibûn pey min û gav bi gav dizanî ka ez çi dikim û wî dixwest belgeyekî li dijî min bi dest xwe bixe bona ku pê bikaribe min li atafekî bide.

Spêdeyeke havîna 1974'an ez li çayxaneyê Elreşîd rûniştibûm û çayek li ber min bû, min vedixwar. Lîsteya rêxistina me jî di dest min de bû, min lê dinerî û li benda hevalekî jî bûm ku bêst û wê lîsteyê bi xwe re bibe Sûriyê. Di wan navbeynan de, ji aliyê din yê cadeyê, du efserên ku min nasdikirin xuyabûn û çaxê çavên wan bi min keftin piyên xwe siviktir lêkirin û ber bi min ve hatin.

Min yekser zanî ku Seddamî ew şandine û xuyabû ku bi lîsteyê zanîbû. Loma min, her zû û hé ew negehiştin cem min, liste kire balolkeke biçûk û havête di hundurê devê xwe de û min ça bi ser de kir û qurçek li gewriya xwe da û balolk palda xwarê. Herdu efser gehiştin ba min û bê silav kirin ji min pirsîn:

– Ka lîsteya rêxistina we ya ku dê îro hinêrî Sûriyê? û gotin kir ew kesê da lîsteyê be bi xwe agahdarî daye Seddamî.

Min jî gote wan:

– Fennûn ewe ew di zikê min de ye û min weha baş vecûye heta eger niha birîm jî çi ya weha jê namîne ku hûn wecekê jê bibînin.

Lê xuya bû biryar hatibû standin, lewma wan destdan çingilên min û her di eynî gavê de yekî ji wan destê xwe li ototmobîlekê ku li benda fermana wan bû hijand û ez kirime tê de û ez bi wî rengî hatime girtin.

Evca ez yê ku karê wî vekolîn û îşkencedana girtiyan bû, ketim ber vekolîn û bin lêdan û azardanê. Qet di hizra min de nebû ku ez rojekê bibim girtiyê vê girtûgehê.”

Teşimka xwe ya reş ji ber çavên xwe hilanî û destê xwe yê rastê danî ser çavê xwe yê rastê yê fetisî û got:

– ”Ev çavê min, di çaxê îşkenceyê de, hate korekirin. Ez bi pankeke bersîvandeyan ve hilawîstibûm, dest û piyên min bi pankeyê ve

girêdayî û berê nacçavên min û sînga min ber bi jêr. Panke hilkir û wê ez bi hêz dizivrandim û ji nişiv jî ve qançiyên wan bi dijarê bi laşê min yê tazî diketin. Gelek caran dirbên wan ev çavê min yê rastê hingaft û ew li min fetisand.

Eger bi gotina Seddamî baya diviyaba derhal ez kuştibama. Lê Ahmed Hesen Albekir li dijî kuştina min bû. Ew jî vedigere bo dapîra min ku dayîna zarokên Albekrî bû. Ew di mala Albekrî de bû, sexbêriya zarokên wî dikir. Evca maytêkirinên dapîra min û paşî yên Albekrî wenekir ku ez bême xendiqandin. Lê, di derheqa min de siyaya bîst salan zîndankirin hate dan.

Lê weku min gotî Seddam ji ya xwe nayê xwarê û ji wî rikotir nebûne. Kela wî bi wê sizayê ne rişt û di zîndana Ebû Xerîb de li ber digerya ku bihaneyan li min bihilêxe bona ku min pê bide kuştin. Wî digote Hesen Albekrî û hevalên din ku ez, şikra min, ji Ebu Xerîb bi xwe jî peywendiyên bi Sûryê dikim û ji zîndanê name û listeyan ji wan re dişînim. Gelek caran di zîndanê de, bi riya duktorê didanan, hewildan min jehrî bikin, lê ser negirt. Her ji ber hindê jî niha ez li vir im û ez di wê bawerê de me ku ez êdî hew bi saxî ji vêderê derdikevim.”

Di çaxê ku ew dipeyivî, min çavên xwe li ser wan dêmên şikestinê de xuya û li ser laşên azardayî û bê hêz û telaşbûyî wê korîdorê digelandin û hate bîra min gotineke pêşînanan ku dibêje: ”Yê telhekê li ber birayê xwe vene dê her ew bi xwe kevîtê”. Ev yek ji wan ejdeharên ku mirovên weku min bê guneh di girtûgehên xwe de dihincinîn, îro ew bi xwe girtî ye û ew bi serî tê ya ku wî bi serê hinekan dianî.

Her wê şevê, seet deh û bîst, navê min hate bangkirin. Celbiyan berî her tiştêkî destên min ji piştve û çavên min girtin. Paşî min hind dît pehînek li piştê min keft û ez tîw tîw rahavêjtîm. Min ne dizanî min ber bi kûderê dibin. Di riya birinê de wan celbiyan henekine çivêl bi min dikirin û ez kirbûme pêtrankê xwe.

Dirêj nakim, lê bi rastî vekolîn, her weku wî Îbrahîmî gotî, bi min

hate kirin. Min weha hest pê dikir ku ew bi xwe ye min diêşîne û bi piyên xwe yên bi gemar diçe ser laşê min û min ji xwe re dike gok û pê dileyize. Geh bi zilleh û şeq û pehîn û pencere û pankê û geh jî bi xoşxoşk û awayê diserdabirinê, ez azardidam. Daxwaza wan ew bû ku peyva erê ji devê min derbikeve yan jî bi hijandineke serê xwe gotinên wan erê bikim. Lê ruh şîrîn e û hindî ji dest mirovî tê mirov li ber xwe dide ku ji mirinê qurtal bibe û xwe tûşî wê neke. Lewma, ewende wan bi min re hovetir û dirundetir reftar dikir ewende ez bi hêztir dibûm û kerba min li hember wan û wan reftarên wan mezintir dibû.

Belê, li ser dersa zimanê kurdî, ez heft heyvan di wê îşkencegehê de mam. Piştî hemû nîşên êşandinên xwe yên kevin û nûjen li ser min û laşê min bikaranîn û piştî ez baş li zirkê dayîm, ez berdram. Ez, ji wê hovexana wan, derkeftim mirovekî din; dizane ku kabûsekî kujek li ser sîngê xelkê welatê wî rûdine û xwîna wan dimêje.

Piştî ez derkeftim, min ji nû buhayê azadiyê û azadî bi xwe nas kir. Min zanî ka xebat ji bo azadiya her mirovekî çend giring e. Belê, min ji nû baş fêhim kir ka ew çima mirov û milletên bindest û perîşan xebatê ji bo azadî û serxwebûna xwe dikin.

Di wê zîndanê de gelek Kurd jî hebûn. Zimanê axiftina me jî bi hevudu re çav û dêmên me yên xemgîn û kesîre bûn. Ji nav wan Kurdan yê ku bala min bêtir ber bi xwe ve kişandî kesaneke bû bi navê Ezîzê Siloyî. Ew jî ji devera me bû.

Roja min ya siyê bû di wê zîndanê de dema spêdeya wê rojê piyawekî pir bi xwe ve, bejin dirêj, navçav sipî, çav şîn û xudan porekî reşî vebûyî bersinga min girtî û bi çavên xwe yên boq hêvkire min û got:

– Tu Kurdî, mane?wekî kesekî bawernekirî, pirsyara xwe kir.

– Belê, weye, min welama wî da.

Hêj wûşeya belê weye bi timamî ji devê min derkeftî wî xwe bi şewqeke pir bi hêz di min werkir. Ez weku kesekî pir nas û nêzîkî xwe ku demekî dirêje nedîtiye himbêz kirim. Du sê carekan ez ji rû-

çikan ve maç kirim. Hema her ji wê gavê ew mirov kete dilê min û wan çend peyvên wî yên kurdî dilê min pir şakir. Her weçku wê gavê hemû gelê Kurdistanê li hawara min hatî. Bê tirs diaxift û çavên wî bi rengekî namo ji min venedibûn, her weku ne dixwest min ji dest xwe bide.

– Hema mirovê Kurd ji dûrve yê diyar e, wî got. Dêm û navçavên te yên Kurda ne. Bêhna welatî ji te tê.

Paşî, min her ji wî Îbrahîmî zanî ku Ezîzê Siloyî çend heyveke di zîndanê de ye. Her çend şevekan carekê dibin vekolînê û têxin ber amîrgeha xwe ya êşandinê.

Wî heta niha xwe li ber girtiye û nikaribûne çî axiftinan jê çêbikin, lê hiş di serî de nemaye û mîna teledînan lêhatiye. Wî Îbrahîmî digot ku ew li ser kirîn û firotina çekî hatiye girtin. Digot ku wî pey karesata 1975'an gelek çek kiribû û nabêje ka wî çî li wî çekî kiriye û ka li kûderê veşartiye.

Rojekê Ezîzê Siloyî xwe nêzîkî min kir. Gelek lawaz bûbû, bi kuttekî xwe li ser piyan digirt. Kincên wî di ber de, bêguman ji ber îşkencedanê, peritî bûn. Pirsyara navê min ji min kir û ka ez ji kîjan gundî me û kurê kê me. Wexta min bersiva wî dayî derkeft wî babê min nasdikir û got ku ew, şikra babê min, mirovekî mêrxas û pir baş bû û got ku ew, şikra xwe, gelek caran li gundî û li Musilê jî li cem me bûye mêhvan.

Diyarbû wî dixwest tiştêkî bêje, yan hema ya di nava wî de ketiye serêk vala bike û ez bi dest wî ketibûm, lewma ji nişka ve got:

– Min neçar dikin ez kaxezekê mor bikim.

Min xwe di wî de didît lewma bê hizirkirin û bê tirs ez pê re bi dengêkî pir nizim, di bin lêvan re peyivîm:

– Tu dê îmza bikî?

– Duhî, her weku dixwest bîne bîra xwe ka duhî çikiribû, duhî min mor kir.

– Çima te mor kir? min jê pirsî.

– Çî nemaye ku bi min re nekirî, dengê wî pirî xem bû, wan zanî

ger ew min bikujin jî ez çî nabêjim, lewra duhî ez dirêjî ser mêzekê kirim. Ronahiyeke geş xiste ser çavên min ku nikaribûm wana vebikim. Weku her roj şîrîngyek li zendikêkî min da. Xwe te ya rast bivêt, ez pir rehet dibim dema wan şîrîngqeyan li min didin. Nizanim çî piştî wê şîrîngqeyê qewimî. Ew bi xwe piştî wan şîrîngqeyan ez pir kêfxweşdibim, şeper, çeng bi min ve çêdibin û ez di beheştekekê de difirim. Nizanim ka ew ji wan şîrîngqeyan e yan jî xewn in. Lê min duhî dizanî tiştekekî mîna qelemekî di destê min yê rastê de raheşandîye û kesekî du sê caran ew destê min yê giran li ser tiştekekî weku kaxezê livand. Piştî hîngê min hind dît spêdeye û ez li vêderê di nav girtiyên de me. Ez carna dibêjim xwe dibê ew hemû xewin bin û carna jî dikeve serê min ku rastî be.

We rast bivêt wê saloxdana mam Ezîzî ez di nav xwe de pir tirsandim, min hêdî hiçkê wî yê destekê wî hilkişande şilal, dibînim ku zendika wî pirî nîşanên weku kulan e û her weha zendika destê din jî. Diyarbû ku pir caran narkotîk xistine laşê wî û narkomanek jê çêkirine bona ku bi wî awayî axiftinan jê çêbikin.

Piştî min guhdariya serpêhatiya mam Ezîzî kir û laş û zendikên wî dîtin bo min ronî bû ku desthilatdarên girtûgehê her tiştekekî bixwazin bi serê girtiyên diînin û xwe ji çî nadine paş, ji ber ku destûr ji silal ji wan re hatiye dan.

Belê, ew cîhaneke taybetî ye û desthilatdarên girtûgehê û gotin û hezkirinên wan qanûn in û dînatî ye mirov li wir qala mafê mirovî û ji mirovî re hebûna advokatekî bike. Li wê derê yek kes hakim e, dadgirê giştî ye, polis e, îşkencevan e, advokat e û hemû ye, ew jî desthilatdarên girtûgehê ne. Ji min re xuya bû ku metodine din yê wan hene ku bikartînin; weku narkotîkê. Bi terzekî zêdeyî taqeta mirovî bi şîrîngqeyan didin girtiyên. Bi wî rengî girtiyên baş dişkênin û nizim dikin û bi narkotîkê ve girêdidin. Piştî ku baş girtiyên ji axiftinan dadîqutin wan ji nav dibin.

Ezîzê Siloyî li ser destên wan û bi wan metodên cur bi cur yê wan pir lawaz û bê ser û ber bûbû. Ewî bê hezikirna xwe, bê vîyan

û îradeya xwe biryara nemana xwe mor kir.

– Bawernakim êdî çavên min derveyî vêderê bibîn.

Piştî ev gotî heyamekî ma bê deng û li min nerî, weku kesekî berî tişteki xeter bike û hizra xwe tê de dike ka bike yan na û ka çawan pêngavan pavêje, hêdî û li ser xwe got:

– ”Guhbide min, ez dê ya rast ji te re bêjim” devê xwe baş anî bin guhê min. ”Ne min çek kiriye û ne jî firotiye. Lê li dema ku şoreş şikestî û pêşmerge neçarbûn xwe bidin dest Îraqê, hîngê min û hevaline pêşmerge biryar da ku çekên xwe nexin destên hukumetê. Biryar ew bû em çekên xwe pêkve li devereke nepenî, nêzikî sinûran biveşêrin. Ew jî ji bo hindê heke hat û em bêgavman ku di rojêkê ji rojan de berevaniyê ji xwe bikin, em wî çekî bikarbînin.

Xwe tu dizanî hîngê wê heşameta pêşmergeyan ew çiyayên çekî danîne ber destên leşkerê Îraqê û me ne dixwest em jî webikin. Baweriya wan hevalan jî gelek bi min û birayê min dihat, lewma hemûyan çekên xwe danin cem me, bona ku ez û birayê min wan li cihekî ne li ber çav biveşêrin. Û ew bi xwe çûn Duhokê bo ku xwe bidin dest hukumetê. Me jî ew çek di goristanekê de veşartin û paşî me jî weku piraniya pêşmergeyan berê xwe da ber bi jêr û hukumeta Îraqê, lê bê çek. Piştî çend rojekan, her hê em li Duhokê, ez û birayê min hatin girtin. Xuya bû yekî ji wan hevalan û bona ku xwe li ber hukumetê şîrîn bike, îxbarî li ser me dabû. Hindî birayê min bû, ji min biçûktir bû û ya ji hemûyan jî xerabtir wî êşa dilî hebû. Dilê wî gelek diêşiya û carna bêhna wî pir teng dibû û pê dihate halê mirinê. Wî xwe pir li ber îşkenceya wan negirt û her di vê zîndanê de û piştî şevêkê em ji qutanê vegeandî ve vê derê, êşa dilî li ser zalbû û bêhin lê malîq bû. Paşî bêhin bi yekcarî lê çik bû û êdî bêhna wî ne hat û ne çû û weha mir. Pergala min jî ev e ya ku tu min tê de dibîn.

Guhbidê! Min heta niha nihîniya xwe ji çi kesekî re aşkira nekiryê û min biryara xwe daye ku ez ji te re bêjim. Tu kesê yekemîn û paşînî ku dê guh li vê nihîniyê bibe û ji xwe re bo rojêkê pêwîst bihê-

le. lê, şîreta min li te ew e ku ew çek bo çi xerabkarî û kuştinên navxwe neyên bikaranîn, ew çek bes bo berevanîkirinê ji xwe û welat û milletê me be li hember tadarî û destdirêjkariyên van mêtinkar û tuximperistan.”

Wî weha zû çîroka veşartina wan çekan ji min re vegêra, her weku ditirsiya di her navbeynekê de celbiyên wî bihên û wî bibin û paşî ew nihîni digel wî biçe bin ax bibe. Wî qala goristanekê kir ku dikeve navbera gundên Bazê û Kanîmezîne û Çemseyda li devera Berwarî Bala. Got jî ku pênc gor li dormandorî mezintirîn darmaziyê hene û çek di wan pênc goran de şardiye.”

Li vêderê Şêroyî nivîsandin qut kir û kete hizra wî çekî û aya ew çîroka mam Ezîzî jê re gotî rast e û eger rast be erê gelo hê ew dar maziya mezin ku nîşanek e bo biserhîlbûnê bi ser wan goran de li cihê xwe ye û ne hatiye birîn.

Ya ku bala wî bêtir kişandî ser pîrsa wî çekê veşartî saloxdanên şivêdî bûn yên ku wan karwançiyên yên ku ji nav Berwarî Bala dihatin, vegêrayîn. Wan axiftinan ew xiste di teq û leqê de, wan digot ku leşker û emn û muxaberat û polisên Îraqê bi dilê xwe ketine deverê û xelik pîr perîşan kiriye. Weku Kurd dibêjin ”pişik li mal nîne; navê mişkî Şahîn e.”

Wan digot bi berdewamî gundan radikin û şûnwarên wan jî nahêlin, bi yekcarî û bi heinû ve jinav dibin. Digotin ku wan li ber e Kurdistanê ji Kurdan vala bikin û Ereban li şûna wan de niştêcê bikin. Digotin li her gundekî hêj nerakirî, hukumetê li gor dilê xwe, kefxuyek ”muxtarek” xistiye ser difna gundiyan û divêt ew kwîxwe her roj spêdeyê zû biçe ”nahiyê” û hûr û girên li gundî qewmîne bighîne guhên desthilatdarên hukumetê li wêderê.

Dibêjin xinizî li hemû cih û qujbin û qulaçên welatî, çi ji tîrsê û ji bo parastina xwe û çi ji pêxemetî pare û mezintiyê pîr mişe bûye. Ji aliyekî ve pêşmerge nemane û ji aliyê din ve xelik bê pişt û hêvî maye. Hukumet jî vê nebûna pêşmergeyan bi delîvceyê pîr baş, ji xwe re û ji bo bicihanîna planên xwe, dibîne û naxwaze bi hêsanê ji dest

biçe. Bizava wê ya herî mezin ew e cihê piyên xwe di Kurdistanê de baş çêbike, xweş bike û bihêzbixe.

Ji bilî Şêroyî, sê xurtên din jî ji başûrê Kurdistanê li wê zomê bûn. Ew, pey şikestina şoreşa Eylûlê hatine vî aliyê welatî. Yek ji wan Segvan Mizûrî ye. Segvan, pêşmergeyekî mêrxas bû, piştî setimîna serhildana çekdar xwe neda dest hukumeta Îraqê. Xwe di çiya de asê kir û van dawiyên berêveyî vî alî bûye û li wê zoma Şêro lê rûdine dimîne. Ew bi xwe mirovekî pir livok û civok e û hewyana wî bê xebat û lebat nayê.

Gencê duwemîn, Bêwar Berwarî ye. Ew, di serkirdayetiya şoreşa Eylûlê de pêşmergeyekî ber bi çav bû. Ew jî, piştî nemana raperînê, ket pey serkêşiyê û berê piyên xwe da Îranê. Lê li wêderê, Savak û ordîgeh û perîşanbûneke din li benda wan bûn. Û ew, ji zordariya desthilatdarên Îraqê nereviya bû bona ku biçe bin barê zordariya Îranê, lewma jî nikaribû serî li ber daplosînerên nû biçemîne û hê du heftiyên wî li wir derbasnebûyîn, sinûr qetandin û vegeriya ve başûrê Kurdisatanê. Car bo car û ji bo bêhînedanê tê van zozan û gundên bakûrê Kurdistanê.

Xurtê sêyem, Dildar Gulî ye. Babê Dildarî pêşmerge bû, di şerê 1974'an de, di eniya şerî de, di bersîngirtina êrişa hêzên çekdarên Îraqê de bo ser Kurdistanê, hate kuştin. Bombeyeke balafirên Îraqê kete nêzîkî wî û ew jî kete ber teqîna wê. Dildarî pir hez ji babê xwe dikir û babê wî jî bes ew kurê xwe hebû û hindî dinyayekê hez jê dikir. Dildarî li ser gorê babê xwe sûnd xwariye ku çî cara xwe ne de bin sîbera kujekên babê xwe û hindî jê bihêt ji bo nehiştina rejîma Seddamê kurdkuj xebatê bike.

Her çende Kurdine din jî ji başûrê welatî li wir bûn, lê danûstandinên Şêroyî bêtir bi wan re hebûn. Lewma Şêroyî xwest wê dîtina ku li cem wî çêbûyî bi wan re munaqeşe bike. Dîtina wî jî ew bû; li dijî dijminekî sersext û dijwar û dijî sitem û zordariya wî, pêwîstî bi berxwedanê heye. Berxwedan jî di rewşa îroyîn de bi awayekî xuya di bajaran de nayê kirin û ew jî ji ber dirundetiya hukumdarî ya bê

qam û bê sinûr. Û ji ber van sedeman wî nûkirina berxwedana çekdar ji bo rêgirtinê li ber zordarî û zordariya wî, bi tiştê herî giring, bi kêmanî di vê qonaxê de, didît.

Şêroyî ev lênerîn û baweriya xwe ji wan hevalan re diyar kir. Piştî bihîstina wan hevalan bo raya Şêroyî, Dildarî ev pirsyare jê kir:

– Tu dibêjî em bikaribin tiştêkî bikin? Ew Barzaniyê mezin bi wê hemû kenkene û zîrekî û hêz û şîyan û şehrezahiya xwe neşîya vê hukumetê jinav bibe, evca tu bawer dikî ku em ev çar kese bikaribin dest bi serhildaneke nû ya çekdar bikin?

– Xwe dê her yek yan çend kes dest pê bikin, û çima em ew kes nebin? Şêroyî bi zimanê kesekî pir bawerî bi xwe heyî bersiv da. Mebesta min jî nekêmkirine ji buhadariya Barzanî, nexêr, hindî ji dest wî hatî, wî li gor zanîn û pêçêbûnên xwe xizmeta milletê xwe û serxwebûna wî kiriye û ew di dîroka me de dê bi qomandarekî netewî û millî hête navlêkirin. Bes digel vê jî, divêt em jibîmekin ku yê giring di pîrsê de millet e û kesên weha weku Barzanî bê milletên xwe peydanabin. Millet e, Barzanî û serok û rêberên mîna wî tîne pêş yan nizim dike. Millet jî namirin û hindî koletî û zordarî û dagîrkin di welatê me de hebe dê berxwedan û rapêrîn û şoreş jî hebin.

– Şêro, birawo! Ez di zimanê fermesonan nagehim, evca ya di dilê xwe de bi zimanê me gundiyan bêje, Bawerî bi serxurandinê re ev got.

– Hûn, min çewt fêmnekin. Min ne li bere em çî partiyan çêbikin û daxwaza min ew nîne ku rojekê ji rojan bibme serkêş û mezinek, Şêroyî armanca xwe şirove kir. Mebesta min ew e em tiştêkî weha bikin ku hukumet pê bitirse û bizanibe ku ev kiryarên wê dê bibin egera şoreşêke din û belkî bi wî awayî em bikaribin sinûran ji zordariya wê re dabînin. Her wisa belkî xwefiroş û xinizkar bitirsin û dev ji wan karên xwe yê çepel berbidin. Û ji wan re xuyabibe ku kiryarên ji wî rengî bê sizaya milletî derbasnabin.

– Ew çî pêşmergatiye em dê bê çek bikin? careke din Bêwarî gu-

mana xwe anî ve ziman.

– Em, di dsetpêkê de, dê bi çeqokekê biçin telba serbazekî û dê tivenga wî ji xwe re hilgirin, Segvanî li batî Şêroyî bersiv da. Paşî em dê bi wê tivengê û çeqokine din serbazine din jî ji çek bikin û tiven-gên wan ji xwe re rabikin û weha leşkerê pêşmergeyan çêdibe û bi çek dikevin.

– Ya çekî, eger rast be û çî kesek berî me bi ser nehilbûye, ez di-karim bibêjim ku me têra xwe û bêtir jî heye, Şêroyî ev nihîniye anî ziman.

Ev nûçeya Şêroyî, ku ji nişkave bi ber guhên wan keft, ew men-dehoş kirin û dev li wan beş kirin û bi hêbetbûn ve li hevudu nihê-rîn. Şêroyî çîroka çekê di goristanê de vaşartî û Ezîzê Siloyî ji wan re vegêra. Ji wan re bû mereqeke mezin ku rastiya wî çekî bizani-bin. Wan her çiwaran, her wê rojê bi şev, du tevir û du mer bi dest xwe xistin û ber bi başûrê welatî, ber bi wê goristana çek tê de ve-şartî da rê.

VIII

Katjimêr, dema gihaştin bo nav goristanê, nêzîkî dwanzdeyî nîvro bûbû. Di goristanê de li wan pênc goran geriyên. Piştî bîstekê Dildar bi ser darekê hîlbû ku di nîva goristanê de ye û bi pênc goran dormandorkiriye. Rawestiya û piştî ji hijmartina gorên li rex û rûyên wê pişt rastbûyî ku pênc in, bangî hevalên xwe kir û got:

– Heke ew çîrok rast be, ez dibêjim ew ew dar û ew gor, lê ya çekî qet nakeve serê min ku tê de be.

Her di wê gavê de, her sê biraderên din jî li cem wî amadebûn û Şeroyî tevrê di destê xwe de bilnd kir û got:

– Ma ev tevir û mer bo çi ne? Nê ew bo hindê ne ku em pê bizanin ka rast di zîkê van goran de çek heye yan na, û digel timamkirina axiftina xwe, wî tevrê xwe dawêşande gorekî û dest bi kolanê kir.

– Ez bi xwe na kolim, Bêwarî biryara xwe xiste ber havalan. Pa heke derkeft direw û li şûna çekî û tivengan hestiyên miriyan ketin ber devên tevir û merên me?

– Hîngê, em dê axê radin ve ser qebran û ji bona ku em tivengan bi dest xwe bixin dê dest bi metoda min bikin, weha Segvanî rê li ber gumanên Bêwarî girt. Niha da em dest bidin kolanê û bizanibin ka çend rastî di serpêhatiya Ezîzê Siloyî de heye.

– Lê divê haya me ji me hebe û kesek ji van gundan bi ser me hilnebe, heke dê fermana me rakin û dê plana me jî ji bin biçê, Şeroyî xwest ku hevalan ageh ji xwe hebe. Lewma ez dibêjim ya çêtir ew e kesek ji me li hindav rêkê be û me li ser hatina her kesekî agadar bike û ez dibêjim bila Bêwar bi wî karî rabibe, xwe ew her gora na hilkole.

Hosa wan dest bi hilkolandina goran kir. Di destpêkê de axa req kete ber tevrên wan û paşî ya piloxe. Piştî çend deqîqeyekan Segvanî bi sersorman ve kir gazî:

– Kuro! her weçku tişteki req di vî gorî de ye!

– Bêguman di her gorekî de tişteke heye, Dildarî got. Pa hestiyên miriyan li kûderê ne eger ne di goran de bin?

Hersê keftin ber ji axê kişandina wî tiştê ku destpêkirî xuya dibe. Naylonekî stûr hate nav destên wan, lê nikarîn wî bi hemûve bi hêsanî ji gorî derbixin. Piçeke din jî gor hilkoland û ax ji ser veda û bi hemû hêza xwe hersiyan naylon kişand û anî derê. Tiştine sengîn tê de bûn, vedikin, dibînin ku çek di hundurî de ne. Klaşînkof baş bi naylonî hatibûn wetpêçan, bona ku ter û jengî nebin. Wan ji çavên xwe bawernekir. Mereqa wan kete ser gorên din ka çi texlîta çekî tê de ye. Bi lez û bez û her wesa herçiwar gorên din jî hilkolan û çekên di wan jî de danîn ber xwe. Heft tivengên klaşînkof û tijî wêderê sacor û gulleyên wan û du arpîçî û çend gulleyên wan di wan pênc goran de bûn.

Şêroyî bangî Bêwarî kir û wan bi hev re biryara xwe da ku hemû çekî bi xwe re bibin û hêj nebûye spêde xwe bigehênin ser sinûran digel bakurê welatî. Û li wêderê û piştî ku baş bêhna xwe vedidin, li ser plana kar û xebata xwe ya pêşerojê rabiwestin.

Nêzikî tuxîban bûbûn dema tîrêja tava berê spêdeyê taryatiya şevê dişikand û bera wê dida û germatiya xwe dida çiya û zozanan. Şêroyî çaydankê çayê tijî av kir, kuçkek çêkir û agir tê de hilkir û çaydankê xwe danî ser. Hersê hevalên din jî raketin û xwe berdan nav xewê. Şêroyî hinek ji tovê çayê berda nav wê ava di çaydankî de dikeliya û çaydank deyna aliyekî nêzêkî pelên sor bona ku bi dilê xwe dembigre. Çendek pêve çû, ça çêbû, Şêroyî kopikê xwe ji çantikî anî derê û ji xwe re çayek têkir û dest pêkir bi germî vexwar, bi armanca belkî pê bikaribe xewê ji çavên xwe biverevîne. Di wan gavan de Segvan hişyarbû, serê xwe rakir û gote Şêroyî:

– Pismam, manê me li bere em pêşmergatiyê bikin û heke pêşmergatiya rast be niha nobeya te bi dawî hat û ger gera min e.

– Te ya rast bivêt, xew wenake mijulankên çavên min jêk vebibin, Şêroyî diyar kir ku dixwaze binve. Divêt em bi roj têr binvin bona

ku em bikaribin bi şev têr bilivin û di bizavê de bin.

Şêro jî bi rex hevalên raketî raza û xwe da dest xewê û xweşî û hînkatiya wê zozanê. Wan jî xwe re cihekî veder jî rê û nepenî, cihekî bilind ku çi kesek zû û bi hêsanî bi ser wan hilnebe, hilbijarti-bû. Lê digel hindê jî, bi nobet, yek li pey yekî zêrevanî û çavdêrî li hevalên nivistî û dewr û berên xwe dikir. Bûbû piştî nivro dema Bêwarî hemû jî xew rakirîn û gazikirîn bo ser têşt xvarinê. Şêroyî şikir xiste nav çaya xwe û di ber têkvedana çayê re got:

– Birano! Niha me çekê xwe heye û em dikarin pê bizavine wilo bikin, pê jî hukumetê re biselmînin ku eger şoreşê şikestin xwaribe millet heye û namire û weha berxwedan berdewam e. Divêt em vê hukumetê têbigehînin ku hindî millet di bin bîndestî û zordariyê de be dê pêşmerge û şoreş û serhildan jî her hebin. Divê em tiştine weha bikin ku mirovê Kurd pê biveciniqê û hizrê neke dawîya Kurda ye û bona ku dev ji koşa dagîrker û cehîşkatiyê berdîn. Bes tiştê herî girîng ew e em çi tiştê weha nekin, zerera xelkê me jê çêbibe û em tadariyê li çi kesekî jî nekin. Kurt û kurmanc em webikin ku ew zordarî û tadarî û destdirêjkariya li milletê me tê kirin nemîne û neyê kirin.

– Lê ma dê em çîwar kes bi tenê çi bikin? Bêwarî axiftin lê birî û pirsyara xwe xiste ber hevalan. Dê baweriya kê bi çwar pêşmergeyan hêt? Dibêjin dê partî dest bi şoreşê bike ve, heke wesa be, hema da em xwe lê bigirin û bi wan re dest pê bikin.

– Bêwar, heke dê ji destpêkê ho yê sar û bê bawerî bi xwe û xelkê xwe bî ya çêtir ewe tu biçî rûnî ber teniştê hurmetekê û ji xwe re zarokan çêbikî, Segvanî bi dengêkî dijwar bersiva wî da.

– Ma kî digel te axiftiye? Bêwar ji wî çêşnê bersivdanê torebû û çavên xwe li Segvanî kirine girê. Paşî ma tu axîncan bo himbêzên xweşên jinekê ranahêlî, yan tu ji esmanan hatiye xwarê? Belkî jî tu bê ew tişt bî!

– Hey mala we doşav tê bizêt, ma eve çaxê hevrikanê û cirenîxa ye! Şêroyî zû axiftina xwe avêt û rê li ber berdevdana Segvanî girt û

xwest dawiyê bi wê cirreyê bîne. Hevalên hêja! Min nevêt xwe bi serê tu kesekî de bikim zana û şehreza, lê ez dixwazim tişteki bêjim; eger em dê bi hevudu re kar bikin divêt em dilên xwe ji yek û du re vebikin û rêzdariya me bo lênerîn û dîtînen me yên cuda cuda hebe, hemû ji bona ku em di karê xwe yê hevbeş de serkeftî bin. Bi-rayê Bêwar, ya partiyê ku dê dest bi şoreşê bike heta niha haya min jê nîne û eger hat û bû rastî hîngê her kesek yê bi dilê xwe ye û her ji destpêkê min gotibû ku mebesta min ji vî karî ne ew e em partiyekê dabînin, çunkî hindî ezim, ez di xwe de wê şîyan û zanîna birêvebirina partiyekê û şoreşekê nabînim. Pismam! em qala nuke dikin û ka subehî kî tê qadê û ka kî ji me diçe digel û kî naçe, ew pirseke girêdayî her kesekî ji me bi serê xwe ye. Segvanî rast got, ku divêt berî her tiştî mirovî bawerî bi xwe û bi milletê xwe hebe. Her weha Bêwar, te jî rast got, ku çi leşker ji çîwar kesan bi tena serê xwe pêknayên. Lê rê heye ku kesine din jî bigehin me, her çende nebaş e hijmara me boş bibe, ji ber ku şerê me dê yê partîzaniyê be, ne şerê berok û eniyan be. Armanca me ew e em dirbên xwe bi dizîkî ve li dagîrker û zordaran biweşînin û xwe ji ber çavên wan wunda bikin û bi hîç rengêkî – kêmtîşt di qonaxa niha de – em nebin xwedî bingeheên destnîşankirî û akincî. Bawerbikin gelê hevalan di nava xwe de ez xwe bi sextirîn dijminê çek û cebîlxane û şer û kuştinan dibînim, lê ez hindî hizra xwe dikim ku çareyêke din ji rewşa me re peyda bikim lê ez nikarim û ev bi tenê di ser û mejiyê min de heye. Ma da çi ji hindê çêtir be ku pîrsa milletê me bê şer û xwîn hatiba çareserkerin, lê Xudê mala bêbext û dilpîsan bişewitîne ku em tûşî rîyêke weha kirine.

Şêroyî lê nihêrî ku Bêwar bê deng û mit bûye, mîna kesekî li gotîna xwe peşîman, evca wî destpêkir plana bizavên xwe bo şeva dihêt berçavî hevalan kir û gêngaşe li ser çêbû.

Pêşniyar û dîtînen cuda yên her yekî ji wan hebûn û di dûmahiyê de biryar hate standin ku Şêro bibe rêberê wan. Şêroyî xwest xwe ji rêbertiyê bide paş û hevlekî din bi wî karî rabibe, lê hersiyên din ji

gotina xwe nehatin xwarê û weha Şêro bû berpirsyarê grupê.

Weku şeva bihurî, lê vê carê çek bi milave, ketin nav devera Berwarî Bala û çûn gundê (B). Berî ku biçin bo nav gundî Şêroyî gote hevalan:

– Hûn çî neaxivin, dê ez bi tenê axivim. Dema hûn bangî hevudu dikin, peyva heval bikarbînin. Eger kesekî ji we rexneyek li ser hevlekî xwe hebe, di nav xelkî de wê rexneyê nekin û bihêlin bo piştî derketina me ji gundî. Eger hûn neçarbûn ku bi kesekî re bi-axivin, bila zimanê we ji gundiyan re zimanê rêzdarî û hurmetgirtinê be.

Çaxê ew ketine nav gundî, gundî têkhatin û têkçûn û bû pis pisa wan û got gotik weku biruskê di nav gundî de geriyar:

– Kuro! eve pêşmerge ne, pêşmerge hatin ve.
– Diyarê şoreşê destpêkir ve.
– Hema weku caran nebe û karesateke din li pey nebe, baş e.
– Her weçku ev ber bi mala kwîxweyî ve diçin.
– Erê gelo ma kî nabêje ew ne sîxurên hukumeta Îraqê ne û bi kinc û cilên pêşmergeyan hatine gundan.

– Ew jî dibe. Dibe ku ew bi vî rengî dixwazin xelkê li dijî wan be, nas bikin.

– Hey pa dixişîmin, ma hukumet nizane ku em van çel û çiyayên xwe nadin bi Bexda û taca wan.

– Pêşmerge ji ku ve, ew roj çû nahête ve û Barzanî yek bû, çû û ranabite ve.

– Babo ez bi Xwedê kim eve pêşmerge ne. Hema ji navçav û rêveçûn û karê wan xuya ye.

Deriyê mala kwîxweyî hate qutan. Kurê kwîxweyî dergê vekir, dema çavên wî bi çavên pêşmergeyan keftin, di cih de ma neliv û çirîseyê xwe li serê wî da û nezanî çî bike, lerizî û bê ku peyvek bi tenê jî ji devê wî derbikeve bi bez vegerya ve bo hundurê xanî. Dêmlê zerspîtale bûbû û bêhin lê kurt bûbû û bi ezmanekî tirtirî gote babê xwe:

– Bab....bab, pêş...pêşmerge li ber derê mala me ne.

– Çi ?! Eve tu çi dibêjî, babê bi sexerkbirin ve bersiva kurê xwe da û pit pitek bi dengêkî bilind ji ber lêvên wî derdikeft. Diyare dînbûye. Ma tovê pêşmergeyan jî ma ye? Ma kesek diwêre bibe pêşmerge û li van deran serê xwe diyar bike? Ma her kesekê kincên kurdî li ber bin pêşmerge ye? Ev kure dê...

Dema kwîxweyî der vekirî gotin di gewriya wî de xendiqî û çav lê boqbûn. Şêro, ku li ber derî bû haya wî ji wê axiftina kwîxweyî hebû, digel der vekirinê gote kwîxweyî yî:

– Belê kwîxwe, em pêşmerge ne û ha tu bi çavên serê xwe dibînî û em bisteh dîkin bêne vêderê û em dê subehî xwe li Bexdayê jî bidin. Guhên xwe baş veke, em bi lez in, me hevalên xwe li danga gundî hiştine û me ji vî gundî xwarin têra şiv û têştta xwe divêt.

– Belê...belê ezbenî, bi dengêkî tirs tê de xuya kwîxweyî got. De bila kerem bikin û bêne gundî, da ku ez wan li ser malan belav bikim.

– Yek em bi lez in, Şêroyî bi zimankî pir xweş û bawerî bi xwe heyî welama wî da. Du, hejmara me 150 kes in û fermanên me ew in ku em bi hijmarên mezin nekevin nav gundan, evca lezê bike û xwarineke sivik, serpê ji me re ber dest bike.

Ji kwîxweyî re, dîtina pêşmergeyan ho ji nişkave û bihîstina wê hejmara mezin ya wan weku aveke pir sar di zivistaneke qerimî de bi ser serê wî de rijîya. Pêşmerge li ber derî hiştin û çû hundurê xanî û zû bi kurê xwe re zivirî û telêsekî sipî û mezinê şûna şekirê di dest kurê wî de û herdu ketine nava gundî, ji malekê bo ya din, ji pêşmergeyan re nan û xwarin da hev. kwîxweyî digel xwe digot:

– Ne herê, careke din pêşmerge peydabûn ve û dê nanê min qut bikin. Ya çêtir ew e ez dev ji kwîxwetiyê berdim hê ez li çî belaya nedayîm. Bes hema vê carê çî li min nekin...

Kwîxwe û kurê xwe piştî niv seetê hatine ve û telîsê wan bi lêva re tijî xwarinên cur bi cur, yên hişk bû û ew telîs da dest Şêroyî. Segvanî û Dildarî dest dan telîsî ji Şêroyî wergirt û bi hev re xatra xwe ji

kwîxweyî û ji gundiyan li nêzik xirvebûyîn xwest û da rê.

Çend pêngavekan çûn, Şêro li pişt xwe zivirî û berê xwe da kwîxweyê hêj li ber derê mala xwe rawestayî û gotê:

– Kwîxwe, çavê te li gundiyan be û xizmeta wan bi başî bike û pišta wan bigre. Em dê yekudu bibînin ve.

Piştî ji gundî derkeftin, Segvanî pirsyar ji Şêroyî kir:

– Ew çi sed û pêncih pêşmerge ne û ev hemû xwarine bo kê ye?

– Manê eve ye karê me yê îşev, Şêroyî bi bişkurîn li hersê hevalan nihêrî û bersiva xwe bi kurtî da.

– Ez têngaxim ka te bo çi em çîwar kirin 150 û te ev hemû xwarine ji gundiya stand? Bêwarî bi bêhin tengî pirsyar havête ber Şêroyî.

– Her roj spêdeyê kwîxweyên hemû gundan diçin nahiyê û her çi tiştê, çi hûr û çi gir be, ku di gundî de biqewime dighîjînin dam û dezgehên hukumetê. Çîwar pêşmerge bi tenê hukumetê natirsînin û nahejînin. Lê nûçeya hebûna 150 pêşmergeyan di deverê de dê plan û nexşên hukumetê tevî hev bike û têk û pêk bide. Ya nanî jî, bona ku hemû gund pê bizanibe û kwîxwe û hukumet pê bawerbikin ku 150 pêşmerge hatine vî gundî. Niha rawestin da her yek ji me têra xwe nanî û xwarinê dake çantika xwe û ya dimîne jî dê di riya xwe de berdîn nav rûbarî, bila masî jî bi xêra wê derewê têr bixwun. Divêt îşev şeper bi me ve bin û em vê bi serê çend kwîxweyekên di jî bînin. Dê niha em xwe gehînin gundekî li devera Zaxo û paşî em dê hêneve gundekî vê deverê û bi vî awayî em dê serên riya li ber hukumetê berze bikin û nikare rastiye ji derewê vavêr bike. Xwe subehî ne dûr e û dê em zanin ka çawa me bi kiryareke weha hukumet anîye îşte îştê û dê em sube bi çavên xwe helikopter û semtiyên wan bînin ka dê çawa heta êvareke dereng bi ser deverê de hên û çin.

– Ji gotina te diyar e ku em subehî dê li van dera bin! Segvanî bi vê gotina xwe axiftin li Şêroyî birî.

– Çima na, em dikarin xwe di kiloxekî çiyayekî asê de mit bikin û

temaşayî rewşê bikin ka dê çibe û dê çawabe, Şêro ji van axiftinên xwe bi bawer bû, te digot qey wî deh pazde salan pêşmergayetî kiriye. Lê ez dibêjim ya çêtir ew e em subehî li cihekî bin ji vê derê dûr, bona ku em çend tevgerikan lê bikin.

– Baş e, hûn bo çiyayê Gareyî çi dibêjin bona ku em subehî digel berbangê xwe bigehîninê û roja xwe ya sube tê de derbas bikin? Bêwarî ev pêşniyaz xiste ber hevalan.

– Gelek baş e û çi cih ji wê derê çêtir nînin û em dikarin duzbe ji wê derê biçin bo nav Nêrweyan, Şêroyî got.

Hosa û piştî ku her di cynî şevê de ew çûne du gundan, yekî li devera Zaxo û yê din li devera Berwarî Bala, wan digel elindê xwe gihande Gareyî. Wê spêdeya ew gehîştine Gareyî, kwîxweyên wan gundên ew bi şev lê bûbûn mêvan ber bi nahiyê çûn. Her kwîxweyekî bûyer bi awayekî berçavî berpirsyarên hukumetê kir:

– 150 pêşmerge bûn û çekekî baş di dest wan de bû.

– 210 pêşmerge bûn. Heta me xvarin jî da wan. Ez dibêjim ber bi devera Duhokê diçûn û wan digot ku pêşmergeyan dest pê kiriye ve.

– 45 pêşmerge bûn û wan digot li her deverekê çend sed pêşmerge hene.

– Ne bes klaşînkof pê re bûn, lê arpiçî û dûrbîn û tiştine din jî.

Wan deng û basên hungurê spêdeyê hukumet anî îşte îştê û şilgek vêxist. Danûstandin bi Bexdayê re hatine kirin û Bexda xeyidî û gef li berpirsyarên hukumetê li deverê kirin, eger ew bi zûtirîn wext wan pêşmergeyan jinavnebin û wê ”pîlana împeryalîzma cîhanî û sîyonîzmê bo ser elweten el’erebî têknedin”.

Ji tirsax Bexdayê desthilatdarên lokal ferman dan û helikopter û sentiyar ji nişkave asmanê devera Berwarî Bala û Zaxo dagûrkir û heta êvareke dereng li pey wan pêşmergeyan geriyar û çî pêşmerge bi dest wan nekeftin. Roja din gera Gareyî û ya paştir li devera Nêrweyan û di hemû rojan de êvarê leşkerê hukumetê tirsiyayî, mandîbûyê û weku dibêjin dest ji piyan dirêjtir vedigeriya ve bo bingehên

xwe û serbazan digotine hevudu "lo ev pêşmerge mîna ercina ne, mirov nikare wana bi çavên xwe bibîne û ew li hemû cih û deran in"

Li gor gotinên kwîxweyan, Bexda ji karê efsêr û berpirsyarên deverê ne razî bû, lewma jî her zû gelek ji wana guhertin û ji yên nû xwest ku ew bi lez û bez pêşmergeyan û navê pêşmergeyê bi yekcarî binbir bikin û heke wenekin dê çarenivîsa wan jî weku ya yên berî wan be.

Karê her çîwar hevalan di mehekê de bû ew û wê tevgera wan kartêkirina xwe hebû; rûniştivanên deverê bawer kir ku pêşmerge hatine ve û yê xwe bi ser û ber dikin û dê di van nêzikan de dest bidin dirb weşandinê li bingeheên hukumetê û leşkerê Îraqê li deverê, dê dersan bidin dûvelankên hukumetê û çaş û xinizkaran. Hukmet jî weke kunemêşa zilkêtkên azirî di nav xwe de dihat û diçû, dixwest bizanibe ew pêşmerge kî ne, ser bi çi partî ne û xwe li kûderê vedişêrin, lê nikaribû rastiya wan bizanibe.

Di wan hatin û çûnên wan de gihaşte guhên wan ku çeperê serbazên Îraqê li Serê Hemê li devera Berwarî Bala, bûye astengek di rêka rêving û karwançî û xwecihên deverê de. Ta şivan jî ji gullebarankirin û tadakariyên wan rizgar nabin û xelkê sivilê wêderê ji ber wan serbazan çi rehetiyek nîne. Evca her çîwar hevalan biryar da çareyekê li wî çeperî bikin; kêm tişt webikin ku serbaz bitirsin û êdî bisteh nekin xwe taloqetî xelkê deverê û hatin û çûnên wan bikin.

Xwestin zanyariyan li ser wî çeperî bistînin û xelkê gundên nêzikî wî çeperî di wî warî de pir arîkar bûn û hêviya wan ew bû ku ew pêşmerge çareyekê li wî çeperî bikin û bela wan jê vebikin. Li gor wan zanyariyan, gwaye 30 serbaz di çeperî de ne û bijlî tiveng û narinçokan doşkeke wan jî heye.

Berî çend rojekan wan serbazan bêrî gullebaran kirin. Xecoka Ahmedê Qumrî û zarokê wê yê yeksalî ku di parzîne wê de li piştê wê bû, bûn armanca wan gulleyan û derhal hatine kuştin. Evê bûyerê xwecihên wan gundan û bi taybetî ew her çîwar heval gelek bi xem-

xistin û ew handan ku biryara xwe zû bicîbînin.

– Berî em dest bi kiryareke weha bikin divêt berî her tiştî em mirina xwe deynin ber çavên xwe, segvanî got. Bes pêwîste jî em li ser xwe bin û bi haybûn ji xwe vî karî bikin.

– Hey, paşî ma ya ji te ve qey ew her 30 serbaz bi şev û roj di çekên xwe de ne û di nobedariyeke berdeyam de ne! Bêwarî bi zimanekî pêtrankî li ber devê Segvanî da. Bira bawer bikin bi şev du yan sê nobedariyê dikin û yên din hemû dinivin. Evca hema em bes wan nobedara bêhiş bikin, dê çeper hemû di dest me de be.

– Birano çî dibe bila bibe, divêt em êrişekê bibin ser wan û dersekê bidin wan, Segvanî dixwest axiftinê li ser vî babetî kurt bike. Heta difin li wan neyê herişandin ew dev ji wan kiryarên xwe yên çivêl bernadin. Bes, berî ku em êrişê bikin divêt em çend rojekan ji dûr ve, çî bi berêxwedana senta çavan û çî bi dûrbînan, zêravaniyê li wî çeperî û hatin û çûna wan serbazan û riyên çeperî bikin, bona ku em bi çav korehî neçin ser wan.

Piştî sê rojên kontrolkirina çeperî û serbazên tê de û riyên hatin û çûnên wan, wan plana xwe danî. Katjimêr dwanzdeyî şevê bû dema her çîwar gihastin bin dîwarkê çeperî. Şêroyî serê xwe bilind kir û çerxek li dor çeperî da, jê re xuya bû ku bes du serbaz bi tenê di nobedariyê de ne. Herdu serbaz nêzîkî hevudu rawestiyane û bi hev re dipeyivin û çî kesekî din ji bilî wan xuya nîne. Şêroyî mêzekirê, her yek ji wan serbazan ber bi aliyekî çeperî kete piyaseyeke hêdî. Yekî, radyo pê re bû û ber bi rexê piştê çû û yê din ber bi deriyê çeperî hat. Şêroyî nişanek da hevalan bona ku Segvan û Bêwar biçin telba yê piştê û Dildar digel wî êrişî yê nêzîkî derî bikin.

Şêroyî kevirek rakir û avêt û hêl li pêpikên ber derî da, dengê vekftina berî çû serbazî. Wî xwest bizanibe ka ew çî ye, serê xwe ji deriyê çeperî anî der û nişiv kire xwarê bo ser pêpikan, lê çî nedît, evca vegeriya ve bo ser piyaseya xwe ber bi serbazê din, xuya ye ku tirsiyaye, lewma qesta hevalê xwe kir. Lê dengê berê duyemîn yê Şêroyî, ew serbaz xiste gumanê. Klaşînkofa xwe ji milê xwe vekir û

xiste di nav lepên xwe de û li dor xwe zivirî, çi nedît, evca piyekê xwe bir bo ser pêpikan û hê piyê duyê nehavêtî xwarê, Şêro ji wî siviktir bû û ew piyê wî yê yekem girt û hêl ji ber wî rakêşa û serbaz dev û dev li binê derecikan da. Her zû Şêroyî tivenga xwe bilind kir û qontaxa wê li patika serbazî da, yê ku hewildida serê xwe bilind bike û ew demildest bêhiş û teraşî wê derê kir. Zû Dildarî rahişte tivenga serbazî û da dû Şêroyî bo nav çeperî.

Hindî Segvan bû, serê xwe bi ser dîwarê çeperî re bilind kir bona ku xwe hilbide silal bo aliyê çeperî yê ji nav de. Serbazê radyo di dest de hest bi tişteki kir. Yekser radyoya xwe vemirand, li rex û dorên xwe nihêrî, çi nedît, du sê carekan bi dengêkî nizim gazî hevalê xwe kir „Hemze....lek Hemze....Hemze..” Segvanî, ku guh li dengê gaziya wî bû, serê xwe nizim kir ve û xwe da ber dîwarkê çeperî bi rex Bêwarî ve. Serbaz ber bi wî rexê dîwarkî yê ku Segvan û Bêwar li piş çû, lê hê negihaştîyê ji pişt ve pêjneke piyan hatê. Bê ku li pişt xwe bizivire, ya ji wî ve ew hevalê wî ye li pey gaziya wî hatiye lewma got ”haze inte Hemze”, lê çi kesekî bersiva wî neda, evca xwest li pişt xwe bizivire û bizane ka ew çi pêjne ho nêzikî wî dibe, lê hê baş serê xwe ne zivirandiye paş, qontaxa tivenga Şêroyî bi hemû hêza destên Şêroyî hat û bi zikê serbazî keft û ew xiste erdî û tiveng ji destan veresande dûrî wî. Ji çavzilkaneke zûtir Bêwarî xwe ji ser wî dêwarkî havête aliyê ji nav de û xwe zû havête ser serbazî û dev lê girt. Dildar û Segvan çûn û serbazê dî yê li ber derecikan keftî anîn û dev li herduyan girtin û bi şelîtekê ew herdu pêkve girêdan û şelît xiste kevirêkî mezin ku di dîwarî de bû bona ku nikaribin xwe ji cih bilivînin.

Wan zû çavek di dewr û berên odeyê de gêrandin, lê ji bilî wan herduwan çi kesekî din nedît. Ji hindê pişt rast man ku yên mayî di odeyê de raketîne. Dergehê jorê ji darî ye û pêveda ye, lê ne daxistî ye. Şêroyî wenekir ku heval biçin bo nav hundurê odeyê û wî hizreke din hebû û wî tişteke gote Segvanî.

Segvanî li gor gotina Şêroyî kir û xwe zû havête pişt doşkê û berê

wê da mezelka serbaz tê de nivistî û seliyeke wê bi ser mezelkê re berda. Şêroyî û hevalên din cihên xwe li ber herdu aliyên derî kirin û berê tivengên xwe dane derî. Bi erebî û bi dengêkî xurt û bilind Şêroyî bangî wan serbazên di hundur de kir:

– Em pêşmerge ne û me rex û dorên we girtine. Evca heke we di vêt hûn neyên kuştin, çekên xwe di hundurê odeyê de bihêlin û bê çek û dest bilind kirî, yek li pey yekî derkevin.

Çi bersiv ji hêla serbazan ve, ji hundurê jorê nehatin, lê ji wê qerebalix wan xuya bû ku ew li ber xwe keftine û nizanin ka çi bikin, çi nekin. Lewma Şêroyî careke din û bi dengêkî bilindtir û tingjîtir gazîkire wan:

– Em bo cara dûmahiyê we haydar dikin. Divêt hûn zû ji odeyê derbikevin. Ez dê ji 1 heta 10 bijmêrim û eger hûn piştî hejmara dehê nederkevin, wê gavê guneha we di stuyê we de û xatra xwe ji jiyane bixwazin. Çunkî heke hûn guh nedin me û piştî timam bûna hijmartinê zû nederkevin dê ev odeya hûn tê de bi we ve hête peqandin. Dema hûn derdikevin jî çi çivêliya nekin çunkî berê doşkê li derî ye û tivengên pêşmergeyan jî arasteyê der û dorên odeyê kirîne. Ez niha dest bi hijmartinê dikim.

Şêroyî dest bi hejmartinê kir û Segvanî xwe li pişt doşkê peyt kir û hevalên din jî di cihên xwe de peyt û amadebûn. Hêj Şêroyî negotî neh, deng ji derî hat, vebû û patekî sipî xuyabû, diyar e fanêleyê serbazekî ye. Serbaz jî, weku Şêroyî jê xwestî, bi destên vala û bilind kirî û yek li pey yekî derkeftin. Her di cih de û zû Dildarî seh û siya her serbazekî dikir nekû çek pêre be û serbazê wî berdida Bêwarî digirt û neçar dikir ku rabikeve erdî ser zikê xwe, navçav li ser axê û herdu dest li pişt patikê.

Weha bûn 29 serbaz û digel herduyên pêşiyê hejmara wan bû 31 kes. Şêroyî ferman da Bêwarî û Dildarî bona ku biçin wan herdu serbazên din jî bînin cem wan. Dema ew gihaştine bo nik wan serbazan, hê ew li cihê xwe bûn û bê deng, lê li dema Dildarî xwestî şelîtê vebike bona ku bikaribe wan bi piyan, ne bi raxîşandinê bibe,

ji nişkave yê milê çepê pehînek li navçavên Diladrî da û ew pişt û pişt rahavêjt. Xuyabû ku şelît baş nehatibû girêdan û wan vekirbû û di wan gavên ku wan şelît tê de vekirî Dildar û Bêwar gihastin cem wan.

Hê yê milê rastê xwe ne livandî Bêwarî pehînek li devî da û zû lû-liya tivenga xwe raheşande nav devê serbazê milê çepê yê ku pêhin li Dildarî dayî. Zû Dildar rabû ser xwe û hate hindav wî yê ew dirb daniyê û bi xeyidîn berêxwedayê; li ber tava heyvê dêmekî 19– 20 salî yê başûrê Îraqê, dibe ku ji Besrayê be, hate ber çavên wî. Di wê gavê de dengê Şêroyî hate wan ji wan dixwaze ku lezê bikin. Bêwarî tiveng ji devê serbazî anî derê û lê heyitî û ew û serbazê din yê ku ji tirsan dilerizî dane pêş xwe û ew gihandine nik yên din.

Sê ristikên cil û kinc hilawîstinê bi dîwarê mezlekê û dîwarê çepe-rî ve girêdayî bûn. Şêro giha ristika û çeqoka xwe ji berîka şelê xwe anî derê û ristik jê vekirin. Serbazên li ser erdî kirin du rêz û wî û Bêwarî pê û destên wan bi hev re girêdan û vê carê mukum ku nika-ribin xwe bi hêsanî jê qurtal bikin. Segvan ma li ser doşkê û berê doşkê jî li serbazên dest û pê lê girêdayî û li ser zikî rakeftî û hersê hevalên wî yên din çûn bo nav hundurê odayê. Tiveng û narincok û gulle û du dezgehên biçûkên bêtel yên ber dest anîn derê.

Şêroyî ji Dildarî û Bêwarî xwest ku li dewr û berên çeperî li dewarên serbazan bigerhin û wan bînin bona ku çekî pê barbikin û bibin. Çi pê neçû herdu û serhefsarên du hêstiran di dest wan de vegeryane ve. Herdu hêstir ji çekan bar kirin û Şêroyî kincine nû yên serbazan ku di odayê de bûn anîn derê û xistine ber barê hêstirekê.

Berî çeperî bihêlîn û niya vegeerê bidin ber xwe, Şêroyî çavên xwe di nav serbazan de gêrandin û çû hindav efserekî û stêrikên ser milên wî jê vekirin û xistine di berîka xwe de û bi erebî gote serbazan:

– Hûn baş dizanin em dikarin we niha bikujin jî, lê ew ne ji kultura me Kurda ye û pêşmerge ne kujek in. Serdarên we, desthilatdarên Bexdayê kujek in û kuştinê bi destên we dikin û weha we jî mîna xwe dikin kujek û weha kupiyên xwe li her derekê çêdikin û

mişe dikin. Em li dijî şerî ne û miletek in daxwaza mafên xwe yên mirovayetî û netewî dike. Em dixwazin li ser axa welatê xwe bi azadî û bi cîrantiyeke xweş li gel we û cîranên din bijîn, lê serokên we yên diktator dibêjin na. Ma çi ji wan kême û bi van kiryarên wan çi ji wan kême dibe? Wan hemû tiştek heye û ew di qesr û bîlayên xwe de bi xweşî û êmnaî û dûrî şer û tirsê dijîn û yên weku we û miletê me di bive û şer û kuştinê de dijîn. Bi vî şêweyî ne em û ne hûn rehetî û azadî û xweşiyê nabînin.

Divêt hûn bizanibin ku hedara miletên mîna me bindest sinûrên xwe heye, li ber her tiştekî û bo heta hetayê bê deng namîne. Evca ji evro pêde destê kesekî ji we bi xerabî dirêjî kesekî ji xwecihên deverê bibe, hîngê em dilovaniya îro me bi we re kirî, digel we nakin. Hîngê bê agadarî dê bersiva me hêt û dê gelek dijwar be. Van peyvên me bikine guhark û bikin guhên xwe.

Piştî Şêroyî axiftina xwe bi dawî anî û berî ku bibêje hevalên xwe bidin rê, Segvanî got:

– Raste em nikarin vê doşkeyê bi xwe re bibin, lê em dikarin wê ji vê bilindahiyê girêlî xwarê bikin bona ku serbaz wecê jê nebînin.

Gotina Segvanî hate bicîanîn û doşke ji wê bilindahiya berz bo binê çiyayî hate vezelandin. Pey havêtina doşkê, her çwar hevalan riya ber bi bakûr girt û di riyê de li nêzîkî sinûrên çêkirî li cihekî nepenî çekê zêdeyî xwe veşart.

Roja dîtir, spêdeyê zû, xeberê dagîrkirina çeperê Serê Hemê ji aliyê pêşmergeyan ve, ne bes li devera Berwariyan, lê li Duhok û Zaxo jî belavbû. Çirîska hêviyê di nav xelkê de geşbû ve û tirs kete dilê xizkar û xwefiroşan.

Çalakiyên wan çîwar hevalan pitir lêhatin û ya ji hemûyan bêtir deng vedayî û kêfa xwecihên deverê pêhatî, bûyera berî meh û nivê bû. Belê, bi roj û li ser cadeya giştî rûda û wê nûçaş û dûvelankên hukumetê xistine di hizirkirinê de li ser xwe û pêşeroja xwe û tirs ketinê bo nav destên pêşmergeyan.

Li ser riya ji Bêgova tê û diçe Kanîmasê û bi durustî di navbera

gundê Çeqela û Qunriyê de; efserekî û sê serbazên leşkerê îraqî landkrozerek rawestand û ji siwarên wê daxwaza pênasnameyan kir.

Siwarê ku li sîngê tirimbêlê bi rex tenişt şofêrî ve rûniştî û cilên leşkerê îraqî li ber û pila "muqedem ruknî" li ser milan bi zimanekî req û fermaner got:

– Ma hûn kore ne?! Ma hûn cilên min û pila min nabînin?! Ez efsere "îstîxbaratên furqa" Zaxo me...

Şeroiyê, ku pila efseran li ser milan bû, piyê xwe yê rastê rakir û hêl li erdî xist û silaveke leşkerî ji wî muqedemî re kir. Û paşî destê xwe yê rastê anî ve xwarê û bi erebiyêke musiliyane got:

– Bibûre ezbenî, me dixwest li pênasnameya siwarên din mêzebin, eger ezbenî tu li dijî hindê nebî.

– Her çende we mafê hindê nîne me rabiwestînin û pirsyara ji me bikin lê xuya ye hûn di karê xwe de dimicidin û ev di rewşa van rojan de û hebûna "usatan" yaxîbûyan pir baş e, lewma ez dê wan bi we re bidim nasîn, şofêrê simbel reş û boş û badayî berî ku muqedem biaxive peyivî. We, efsere bi rex min ve niyasî û eve ez jî berpirsê partiya Be'is im li Zaxo û her wisa efsere emna Zaxom e û herdu kesên li piştê jî rûniştî ji îstîxbaratên leşkerî ne.

Her di wan gavan de Segvanî deriyê bi rex şofêrî ve vekir û luliya klaşînkofê xiste di guhê şofêrî de. Şofêrî zû tirimbêl vemirand û Segvanî siwîç jê kêşa derê û hilgirt. Di gel wê livîna Segvanî, Şeroiyê jî ew bi serê muqedemî anî û zû her çîwar ji otomobilê peya kirin û birin bo derveyî cehdeyê, pişt kevirekî mezin ku li wê derê bû. Segvanî jî tirimbêl ji riyê derxist û ajot bo pişt kevirî. Şeroiyê ferman da wan, ku zû kinca ji ber xwe bikin. Wan nedizanî ew çî ye bi serê wan tê û ka çî diqewime, lê tirsê ew ji derve û ji hundur de dagîrkiribûn, lewma bê yek peyv jî fermana Şeroiyê zû bicîanî û man di derpiyan bi tenha de. Lê, Şeroiyê li wan kire qêrî ku derpiyan ji jî piyên xwe bikin. Yekî ji wan çîwar dîlan ku siwarî paşîya tirimbêlê bû, xwe bisteh kir û bi erebiyêke şikestî û bi eksintekî kurdî gote wan:

– We xêr e, nê em jî serbaz in û îraqî ne û di ser hindê re emn û

îstîxbarat in. Evca heke hûn jî serbaz bin pa ev çî ye hûn digel me dikin?!

– Hevalno! Şêroyî dev lê ma beş û gote hevalên xwe. Berêxwebî-dîne me kî girt, me dizê xwe girt. Kurd e û îstîxbarat e û Xudê di-zane ka ew dê îro bi van re biçe kîve û mala kê xerabike yan xuliyê bi serê kijan gundî de wer bike.

Her digel axiftîna xwe Şêroyî rahişte wî Kurdê îstîxbarat, ew da aliyekî û Bêwar li ber rawestand û paşî wî û Segvanî û Dildarî ew hersê yên din ku Ereb bûn bi şelîtekê ku bi wan re bû girêdan. Çawa girêdan; hersê rûs, yek li pey yê din û mukum girêdan. Paşî Şêro di berîkên cilên wan de xebitî, pênc dînarekî sor bi dest keft. Ew pênc dînar bi lêvên wî Kurdê xwefiroş ve durî û ew bi darekê ve li hindav cehdê ji mila û navtengan ve hilawîst. Ew cihê ew lê hilawîstî ji her hat û çûyekî peya û siwar re xuya û li ber çav bû. Hersê Ereb jî anîn ser cehdê û bi darekê ve ku li ser lêva cehdê bû girêdan. Rûs û tazî, muqedem li pêşiyê û yên din li pişt wî; zîkê her yekî ji wan bi piştî yê din ve. Li ser kaxezekê jî nivîsand ”pêşmerge bi xêrhatina we dikin”.

Ew sax di wê rewşê de hiştin û li landkrozera wan siwar bûn û çûn. Berê tirimbêla xwe dan bo çiyayê Metînî. Rûniştivanên wan gundan hind dît tirimbêleke landkrozera sipî ku yên hukumetê ne nêzîkî Metînî dibe, çîwar serbaz jê peya dibin, cilên xwe ji ber xwe dikin û cilên pêşmergeyan dikin ber xwe û landkrozerê li wir dihêlin û ew di Metînî de wunda dibin.

Wê çelengiyê dengvedana xwe ya pir mezin li başûrê welatî hebû û nêzîkî mehekê suhbeta dîwanan ya herî gerim ew bû. Paşî, Şêroyî û hevalan zanî ku ew Kurdê îstîxbarat yê ku wan pênc dînar bi lêvên wî ve durî yek ji pîstirîn îstîxbaratên deverê bû û her ew bûbû egera girtin û xendiqandina gelek Kurdên welatparêz û xwegorîker.

IX

Carna ku wextê wî yê vala hebuya, Şêroyî hizirkirin û dîtînen xwe di defterka xwe de dinvîsandin, vê dawiyî ev çende jî nivîsî:

– ”Çima ez weha yê dilnerm im? Ma dilnermî bi van dagîrkeran re dibe? Erê gelo ew dê me ber bi kûderê bibin? Nexêr, dilnermî bi van re wan li ser me bêtir zal û dijwar dike û perîşanî û bindestiya me mezintir û domdirêjtir lêdike. Xwe, ya bi serê Besnayê û dapîra wê hatî ji bîra min naçe, Şahîn û Mîrza, ew gencên dilsax û mirovhez û xweşimank, her tim di hizra min de û li ber çavên min in. Xwe bi hezaran, mîna wan ketine ber şaloka dagîrkeran.

Ma zordariya wan çawa tê jibîrkirin û em û ez her gavek û her rojekê tê de dijîn, bi çavên xwe dibînin, bêhna wê dikin, tama wê ya nexweş û gemar li ser lêvên me ye. Belê, kabûsekî bêhin çikker e û ji ser sînga me ranabe. Lê ez ya rast ji we re bêjim, hê ez dilnerm im; ez nikarim di nav xwe de biryareke weha bistînim ku armanca min ya serekî bibe bes kuştin û jinavbirina neyarî. Bi rastî wexta ez kûr di nav vê pirsgirêkê de diçim; em ji wan bikujin û ew ji me û ne em jinav diçin û ne em dikarin wan ji nav bibin û di herdu çeperan de kuştina mirovan e, çareserkirinek û dawiyeye dilveker û dilxwaz û nêzîk bi hêsanî nayên berçavên min.

Xwe eger ev berxwedana Kurdan ya bi sedan salan nebaya niha em jî mîna gelek mîletan ne li ser axa welatê xwe bana û dibe ku navê me jî bi yekcarî li dinê ne baya. Lê ez carna wekî matmatîkê dihijmêrim ka ji destpêkirina şerê çekdar me çend serkeftin û destkeftin bi dest xwe ve anîne û çend ziyar bi me keftine. ya rast encam ji min re ne dilşakere.

Ma hema ew mirovkuj û dirunde, xwe em jî xwe weke wan lêna kin. Em li dijî wan in çunkî di rastiyê de em li dijî reftar û kiryarên wan yên ne baş û ne mirovane ne. Evca heke me jî mîna wan kir,

weku wan hizir kir û weku wan reftar û kiryar kirin, ev em jî bûn kupiyeke wan û kesayetîya wan.

Ev ez çî dibêjim, nê em li mala xwe rûniştine û me axa çî kesekî dagîr nekiriye û me çî millet bindest nekirine, ew in; jî welatê xwe hatine û axa me dagîrkiriye û em jî bindest kirine û ji her mafekî miroveyetî û millî bêbehîr kirine. Bi top û tank û hemû curên çekên xwe yê sivik û giran û jinavbir êrişî me dibin û dibêjin hûn tune ne. Ne me weku millet diniyasin û ne jî bi çavê mirovayetiye li me dinihêrin. Lê, mirov ya rast bibêje, ew tadariye li milletê xwe bi xwe jî dikin, lê tadariya wan ya li ser me deh qatî wê ye.

Carna ez şerê pêşmergeatiyê û bi xwe jî weha ye, weke qonaxeke ber wext dibînin, weke fişarxistin bo ser dijminî, tengavkirina wî bona ku rastiyê qebul bike û bi pêşmergeyan re rûne û li ser daxwazên wan gift û goyan bike û mafên mirovî û milletê me bipejirîne, dibînim. Xwe, di piraniya wî prosesî de dijminê dagîrker dixeyide û di jwariya xwe zêdetir lêdike û bi wî awayî milletê me perîşantir dibe û ziyane mezintir digehinê. Lê di eynî wextî de digel zêdebûn û bilindbûna pêla zordarî û tadarîyên dagîrker û diktatorî, riq û kîn û berxwedana milletî û opozisyonê mezintir û berfirehtir lê dihêt.

Lê mixabin, digel hindê ku me ew hêza leşkerî û abûrî ya dijminî di dest xwe de nîne, em di nav xwe de jî ne yek in û muxtar û gîzîrên me pir in û kes xwe ji yê din kêmtir nabîne û her yek xwe ji hemûyan çêtir û zîrehtir û zanatir û lêweşawetir dibîne û her kes xwe bi rêber û serok dibîne. Bi vê ser reqiya wan, barê milletê me sed qatî girantir bûye û rê li ber dagîrker û siyaseta wan ya tepeserkrina me hêsantirbûye.

Wexta ez helbesta Xaniyê nemir ku berî jî 300 salan bêtir di Mem û Zînâ xwe ya navdar de nivîsandiye bi bîra xwe tînim, ez pir li ber xwe dikevim, hingê Xanî nivîsandibû:

*Ger hebûya me itifaqek
vêkra bikra me inqiyadek
Rom û Ereb û Ecem temami
hemiyan ji me re dikir xulamî
tekmîl dikir me dîn û dewlet
tehsîl dikir me hukmet.*

Berî hinde sed salan êşa me xuya ye, derdê me li ber çav e û ji me re hatiye destnîşankirin û em dibînin û encamên wî li ber çavên me ne; ji hev veqetyan û neyegirtin û birakuji û xwe girêdan bi dagîrkeran û xizmeta wan û siyasetên wan û hê em dev jê bernadin. Ma gelo, heta eger rast be ku aqilê kurmançî dereng tê serî, ma ew derengî bû çî?! Ne herê, ez ji derheq babetekî weha dernakevim û tê de berzedibim. Ez nikarin, yan jî min ew şiyar û pêçêbûn nînin ku pê bikaribim ya çêtir û bi xêr û bêrtir ji vê rîya heta niha milletê me bi dest xwe girtî yan hinekan jê re hîlbijartî û jê re kiriye rêbaz, ji xelkê xwe re peyda bikim.”

Salek tê heye ku Şêro û hersê hevalên wî bi hev re di çalakî û xebatên xwe de diberdewamin. Gelek kiryar û tevgerên partîzanî li dijî çeper û senger û binikên leşker û dam û dezgehên dagîrkerî kirine. Xelkê deverê ew baş naskirin û wan jî xelik baş naskir û herdu alî ji hevudu û arîkariya yekudu dirazîbûn.

Wan qet hest bi bêzarî û mandîbûnê nekir. Her gund û her malek, gund û mala wan e û xwecihên deverê wan bi bira û kurên xwe dizanin. Pêşmerge bi hêvî ye, ji ber ku miletekî weha xweragir û merd û xwegorîker li piştê wî ye, millet jî ji hêviya rizgarbûn û serkeftina heqiyê bi ser ne heqiyê de çiknebûye, ji ber ku pêşmergeyên weha nebez û xwegorîker û xwedan sinc û tor berevaniyê jê dikin. Weha pêşmergeyê û millet, bi dîtina Şêroyî timamkerên hev in û bê hevudu peyda nabin.

Demekî dirêj bi ser de derbas nebû û rêxistinên siyasî yên kurd, bi pêşmergeyên xwe ve, hatin qadê. Berî karesatê yek partiya mezin

hebû ku nûnertiya tevgera rizgarîxwaza Kurd li başûrê welatî dikir, lê piştî şikestina mezin, weke mêşa hingivînî, kunmêşê şilxe ji xwe dan, lê ka dê kîjan bi hingiv be hê ew ne xuya ye.

Di gel hatina çekdarên partiyê bo deverê karê her çîwar hevalan yê hevbeş nêzîkî dawiya xwe dibû. Ji ber ku her ji destpêkê mebesta wan ne avakirina çî partî yan çî leşkeran bû û bi hatina hêzeke rêxistî bo deverê şeweyê xebata wan jî hate guhertin.

Hindî Segvan û Dildar bûn, wan xwe da bo nav rêzên pêşmergeyên partiya, ku di devera wan de xebata wê ya siyasî û çekdarî hebû. Bêwarî weku Şeroî xwe li gundên wan deveran divehewand û di katê pêwîst de arîkarên pêşmergeyan bûn û di bersîng girtina êrîşên dijminî de bo ser deverê her tim beşdar dibûn.

Şeroî dil pir li ser hebû ku bi awayekî rêxistî xebata xwe ya nîştîmanî bike û li gor dîtina wî eger millet û xebata wî ne ya rêxistî û bi ser û ber be encamên wê xebatê jî dilxwaz û baş nabin. Lê, wî ne dixwest di pîrseke weha de lezê bike; ditirsiya ku ew hemû, ya ku tê gotin û di belavokan de digihîje destên wî ji partiyê li ser partiyê ne weha ye û her weku caran e û ders ji tecrube û bi serhatiyên xwe bi xwe jî ne wergirtine. Lewma wî xwe girt heta ku çêtir û nêzîktir siyasî û kar û xebata wan nas dike û paşî biryara xwe bide.

Ya di navbera hêzên serekî û yê biçûk jî de diqewimî ew gelek ditirsand; tîrsa wî ew bû ne ku ev hêze wê kerb û kûn û hevrikatiya xwe ya şexsî û siyasî di qada xebata îroyîn de saxbikin ve. Û welê hat û bi taybetî di navbera dû hêzên serekî de, her aliyekî deverine xistine bin destên xwe û li aliyê din qedexekirin û her terefekî xwe ji yê din bi şoreşgertir û çepîr danî. Çepîr; ji ber ku wan şoreşgerbûn û çepbûn yan welatparêzîbûn û çepbûn kirine dû peyvên pêkve girêdayî, welê kirin ku nabe ew bê hevudu hebin.

Belê welê hat, yê ku di çaxê axiftinê de navên Lenîn û Marks û Encîls û Fîdel Kastro û Gîvara û Mao û peyvên markîsîzm û lenînîzm û madiya diyalektîk û madiya tarîxî û htd. ji devî dernekevin ew ne mirovekî şoreşger e û çî ji welatparêziyê nizane. Hemû tişt

tevlî hev dibûn; xebata netewî, xebata çînayetî, şerê çekdarî, şoreşgerî, xinizkarî, çeprewî, burjuwa û bê hejmar tiştine din ku diviyabaya tevlî hev nebana, têkeldibûn.

Şerê navxwe yê hêzên çekdar yê Kurdistanê bû rastiyeke û berfirehtir bû û senga herî mezin kete ser hindê ka kîjan hêz dê ya din bişkêne û li cem miletî rûreş bike. Miletê hejar û perîşan ku çavên wî li qurtalkerên wî bûn ku hev bigrin û bi hev re kar bikin û wî zû ji wê qurbeseriyê rizgar bikin, dît ku tişt berûvajî daxwaza wî çê dibin û serkêşên miletî, miletî dikin parçe parçe û kişdikine hevûdu.

Ya ji hemûyan jî zehmetir, dîtî û lênerîna miletî jî di destên wan de bû; yek ji ber ku piraniya miletî nexwendewar e û yê du rêzrêzkan jî dizane xwe li ser wan dike paşa û zana û milet jî jê bawer dike û guhdariya wî bi dilê xwe yê sax dike. Ya duwê, rojname û radyo yan yê hêzeke siyasî jî wan hêzan in yan jî yê hukumetê ne û weha çi tişteki serbixwe nîne ku rastî jê bigehe miletî û weha bes fikrê ya wan hêzan yan ya hukumetê digehe miletî û weha dê dîtina miletî jî ji dîtina wan çêbibe û weha milet jî hevrûşî yekudu dibê.

Şêro ji metod û siyaseta navxwe ya hêzên siyasî yê di qada xebatê de bêzar bû, lê hêviya wî di hindê de bû ku rêçare heye eger serkêşên partiyên hez bikin problemên navxwe çareser bikin û senga xebata xwe ber bi armanca hevpişka nişûmanî bajon.

Wî bi çi rengekî vegeer bo nav deverên li jêr kotrola hukumetê, bi vî dest û darê desthilata xwe pê birêvedibe, nêzîkî hizra xwe nedikir û çi çare di wê de ne didît. Ku bimîne di deverên rizgarkirî de, wî çi gêngaşe li ser wê manê nebû, lê ku bimîne û şerê birayê xwe yê Kurd bike bes ji ber hindê ku dîtî û hizra û baweriyên ji hev cuda hene, bi çi rengekî li gel nebû û bi dijwarî li dijî hindê bû.

Rewşa navxwe ya çirhayî û dirhayî ya heyî ew tûşî şerenîxeke dijwar ya nevxweyî kir û dikir nedikir nikaribû bi xwe çareyekê ji pirs-girêkê re peyda bike. Alternatîv jî di ser û berekî weha de, ku şer e û çekdar û çek zimane, pir zehmet e bêt û cihê xwe bi metodên baş bike. Divêt ew alternatîv yan girêdayî hêzekê jî hêzên serêkî be yan

ew jî bikeve şerî digel û eger şer jî nekir ew dê bi topizê hêzê hête bêdeng kirin.

Tişt hemû di nav wî de ketine serêk û pêwîstiya wî bi kesekî nêzîk û hebekî zana hebû ku pê re van probleman munaqêşe bike. Hate bîra wî hevalê wî yê biçûktiyê Zîrek. Zîrek di vî heyamê dawiyê de bûye mamosteyê matmatîkê li xwendingeha navincî ya bajarkê Bamernê. Zîrek jî di zaroktiya xwe de li bajarê Musilê bû û wan li wê derê hevudu naskiriyê, Zîrek ji wan kêman kesan bû ku pir Kurdistançî bûne û têr rewşenbîr bûne. Şêroyî biryar stand ku biçê cem Zîrekî, hem bo seredan û hem jî bona ku digel wî li ser rewşa niha ya welatî biaxive.

Hêzên hukumeta Îraqê bi roj dikeftin hundurê Bamernê û bi şev ji tirsê pêşmergeyan jê derdikeftin, lewma Şêro jî weku her pêşmerge û filarbûyekî bi şev çû wê derê.

Dema Zîrekî dergê vekirî, bawer ji çavên xwe nekir ku ew Şêro ye, hevalê wî yê zaroktiyê ye, çûn ser û stuwên yekudu . Zîrekî zanibû ku Şêro li deverê pêşmerge ye û weku endamê partiya "X" û pêşmergeyekî wê yê mêrxas, nav û dengê wî çûye. Zîrekî bawer dikir, ku çawa gotina mezinan dibêje "çiya bi çiya nakevin, lê çav bi çava dikevin" ew û Şêro jî dê hevudu bibînin, lê ne weha ji nişkave.

Zîrekê zegurd, birinc û avika mirîşkê ya nivro ji xwe re durustkirî danî ber mêhvanê xwe û paşî çêkir û di ber çavê vexwarinê re axiftinê axiftinê kêşa û ji birhatinên zaroktiyê û kûlanên Mekawî û Dekit Berge û Cemase û Serîxane li Musilê hatin bo ser perîşaniya milletê de û pêşmergeyê û şerê birakujiyê. Zîrekî dest bi pirsyarê kir û gote Şêroyî:

– Ma ev hûn çûne çiyayî û bûne pêşmerge da şerê hevudu bikin yan da me ji bin vî barê giran qurtal bikin? Baş e ma hûn di partiyên xwe de rexneyê li serkirdayetiyan xwe nagirin û nabêjinê ku ew ne daxwaza we ye û divê ew dev ji van çewtiyan berbidin û hêzên xwe ji pêxemetî milletî û parastina berjewendiyên wî yê berz û pîroz bidin yek?

– Berî her tiştêkî birayê delal ez ne endam im di çî partiyekê de, Şêroyî dest bi şirovekirina rewşa xwe kir. Her ji ber van egeran bi xwe jî ez ne bûme endamê çî partiyekê ji partiyên di qadê de. Bo agadariya te, ez niha bes di bergiriya millî de me, ya ji dest min bo çakîya xelkê me û parastina deverên rizgarkirî têt ez dikim. Li dijî êrişên leşkerê Îraqê bo ser deverên azadkirî hemîşe bi pêşmergeyan re me.

Zîrekî bi guhên xwe yê guhişî û bi mereq guh dida axiftina Şêroyî û bi taybetî dema qala şerê navxwe dikir û ka çend pê diêşîya. Zîrekî, ji peyivîn û livîna navçavên wî û xema li ser dêmê wî xuya, dilsoziya wî ya rastîn bo miletî û doza wî dît.

Şêro nikaribû fêm bike ka ew çima hêzên kurd hê azad nebûne û hê dewleta wan çenebûye, şerê hevudu dikin û berî azadkirina Kurdistanê ji dest dagîrkeran wê di navbera xwe de li ser xwe dabeş dikin.

Zîrekî dizanî kûdera Şêroyî diêşe, ji ber ku ew jî weku wî û weku piraniya Kurdan bi wan bûyeran diêşîya. Zîrekî dizanî ku pirs pir zehmet e, ji ber ku yê li serî guhnadine binî û eger guhbidinê jî dê hingê guhê xwe bidinê heke hat û ew dîtî di berjewendiya wan de be yan heke hat û çî riyên din di dest wan de neman û neçar bûn.

– Her Kurdekî bêhna welatparêziyê jê bihêt dê li dijî vê rikeberiya malxerabker û birakujiyê be, Zîrekî raya xwe ji Şêroyî re anî ziman. Ez, her ji destpêkê li dijî van metod û kiryarên şaş û nebaş di tevgera azadîxwaza Kurd de rawestiyame û bi awayekî vekirî min rexne li wan kem û kuriyan girtiye. Ji ber hindê jî gelek cara bi awayekî ne ru bi ru ez hatime agadarkirin ku ji min re ne baş e ez bi wî şeweyî qala filane û bêhvane partiyê dikim. Lê belê min heta niha guh nedaye wan û çî dikin bila bikin. Wexta ez dihêmin ser alternatîvî, ez pê re me eger tiştêkî nû û çêtir ji xelkê me re pê re be. Xwe di vî warî de min pêngavine jî havêtine; piştî şikestina 1975'an, min û hevaline xwendekar rêxistineke kurdî damezrand. Armanca me ya serekî

û ya ji hemûyan giringtir belavkirina bîr û bawerên azadîxwaz bû di nav xelkê me de.

Piştî demekî xuya bû ku rêxistinine din jî, ji wî terzî hebûne û piştî danûstandinên me digel hevûdu, me û wan rêxistinan hev girt û rêxistineke mezin jê peydabû. Hinckan xwestin wê bikin partiyek, lê em grupa birêvebera wê li dijî wê hizrê rawestiyên û bi dîtina me em ne di astê hindê de bûne ku em bibin pariya alternatîv. Ji ber wê biryara me, gelek endaman dev ji wê rêxistinê berda.

Piştî şerê birakujiyê dest pêkirî, me dît ku gera rola me hat ku em tişteki bikin, me di komîteya birêveber de pêşniyarek pêşkêşî hevalên di rêxistinê de kir û ew pêşniyaz bû biryar; ku her çend endam bikevin nav hundurê partiyekê û dest bi belavkirina van bîr û bawerên di nav rêxistinên wan partiyan de bikin:

– Birakujî xinizkariyê mezin e, çarenivîsa gelê Kurdistanê têxe nav xetereke mezin û di xizmeta siyaset û berjewendiyên dijminî de ye.

– Ku divêt pêşmerge birayê xwe yê Kurd nekuje û nerazibûna xwe bi devkî, bi nivîskî, bi çek danîne diyar bike.

– Berevaniyê ji karê hevbeş yê kurdistanî û pîrensîpên demokrasiyê û sîstema pir partiyan û hevgirtina wan ji bo bergirîkrinê ji berjewendiyên netewî û nîştûmanî yên bilind û ji bo bicîanîna armancên serekî yên bizava rizgarîxwaza Kurdistanê di azadî û aşti û parastina mafên mirovî û demokrasiyê de li Kurdistanê bikin.

– Çêkirina bereyan yan parlamentoyan di her parçeyê welatî de û durustkirina eniyê hevbeş ya hemû Kurdistanê ji bo hevkarîkirin û karê hevpişkê kurdistanî di nav tevgera azadîxwaz de li her çar parçeyên welatî û kurdên sovyetistanê û welatên din.

Zîrek vê re çû û got:

– Ev ji erkên serekî yên me ne û hevalên endam bi giştî digel biryarê û bicîanîna wê bûn û biryar ketiye jiyane jî. Mebesta me ne ew e ku rêxistinên wan partiyan li dijî serkirdayetiyan partiyên xwe serî hilbidin, nexêr, lê em dixwazin ku tiştê xelet û ne di xizmeta gelê

Kurdistanê de be qebûlnekin û hewilbidin serkêşiyên xwe qayîl bikin ku dev ji wan çewtiyan berbidin û siyasetên xwe yê n xar û vîç biguherînin. Ku senga xebata xwe li cihê ku bi hemû ve bêxin ber xizmeta partiyên xwe di piraniyê de bêxin ber xizmeta gel û welatê xwe, ku siyaseta kevin ya hemû ji bo partiyên biguherînin bi siyaseta hemû partî bi hemû şîyan û pêçêbûnên xwe ve ji bo xizmeta gel û welatî.

Axiftina wan dirêj bû û dumahîk diyar ne dibû û divêt Şêro berî berbangê ji gundî derbikeve û hê mala xaleta wî ma ye û divêt biçê seredana wan jî heke dê dayika wî pir jê bixeyide eger bizanibe ku hatiye Bamernê û neçûye seredana wan.

Mala xaleta wî ji mêvanan pir bû, hin gundî û hin jî pêşmerge û rêving. Piştî bi xêrhatin û pîrsa kes û kar û rewşa wan, suhbeta dîwanê gerim bû ve, di wextekî de keça xaleta wî jê pîrsî:

– Erê Şêro! Dîtina te li ser vê birakujiyê çi ye?

– Ma ez çi bibêjim, Şêroyî bi vî awayî dest bi bersivdanê kir. Ya ez dizanim ev karê bê aqilan e û şerim û fihêtî ye bo van rêveberên me birakujiyê têxin nav me. Bêguman her kesekî niştûmanperwer û dilsoz dijî pevçûna navxwe ya çekdar e, lê ew bes nake, divê wî helwêstê xwe aşkira bike û rexneya xwe bigehîne wan aliyên ku birakujî li ser destên wan tête kirin. Neyar û dijminên milletê me bi milyonên dînanan li ser hindê dimezixînin ku Kurd yek negirin û bi hefka yekudu ve bin û şerê hevudu bikin. Evca bi awayekî îndîrekt terefên beşdar di şerê birakujiyê de xizmeta van nehezan dikin û roja serbestbûna gel û welatî giro dikin û bi zehmetir lédikin. Bêguman her Kurdek dizane ku em hindî nebin yek û hêz û zanîna milletê xwe nedin ser hev, em nikarin zora dijminên xwe bibin û neşên milletê xwe ji vê perîşaniya tê de azad bikin.

Şêroyî dixwest hema her li dijî şerî biaxive, lê çi peyv û hizrên nû nebûn û hema her dubarekirina eynî peyv û hevokan bû. Spêde nêzîk dibû û neçarbû ku xatra xwe bixwaze û berê piyên xwe bide ve ber bi devera Berwarî Bala. Di riya vegeerê de Şêroyî hest bi hindê

kir ku barê wî sist bûye û xwe di wî helwêstê xwe de ne dît yê bi tenê, lê berûvajî; piraniya xelkê welatê wî xwedî helwêstê wî ye. Lê problem di hindê de ye ku piraniyê helwêstê xwe ne aniye ziman, bes bi lênerîna wî dê xuyakirina helwêstî pêngava piştî vê be.

Ya keyfa wî pir pê hatî ew e ku millet hişyar û çav zil e. Bi dîtina wî di rewşeke weha de, divêt ev partiye dev ji wan çewtî û kêmaniyan berdin, heke dê millet ji wan dûr bikeve û dê ew bimînin bi tenha serê xwe weku rêxistinine biçûk û bê cemawer. Bê miletî jî çi rêxistinek nikare pêşbikeve û zû lawaz dibe û gelek xwe li ser piyan ranagire.

Nêzikî nivro gihaşte gundê Çem Seyda û yekser çû mala Bêwarî, ku piştî jinanînê li wir binecihbûye. Di mala Bêwarî de ji westiyên nêvîstinê yekser raket û nivist. Êvarî Nermînê, jina Bêwarî, Şêro ji xew rakir bona ku şîvêbixwut. Li ser sîfrê û li ber xwarinê suhbet çû ser şûkirin û jinanînê. Ew ji mêje bû Nermînê kiribû dilê xwe ku ji Şêroyî bipirse ka dixwaze jinekê jê re bixwazin û eger pêwîstî bi arîkariya wê hebe, ew ya amade ye û di gundî de keçine hene ku hez-dikin şû bi wî bikin û wan ji Nermînê re gotine ku li ser wî babetî tiştêkî ji Şêroyî bizane û wisa Nermînê pirsyar jê kir.

– Ez jinê bînim? herê...herê hema ew ya mayî ku min nekirî, Şêroyî bersiva Nermînê da. Bi Xwedê min taqeta jina nîne û hema hosa xweştir e.

– Hey malxerabnek, Bêwarî li ber devê wî da. Segvanî yê ku nefret ji jina dikir, jinek xwestiye û mehir jî kiriye û dê di van nêzîkan de biveguhêze û tu xwe yaxîdîkî û hewil nadî xwe ji wan hizrên xwe yê kevin azadbîkî. Nê jiyê me diçe û ya diçe navegere û kesek ji me heta hetayê xurt û genc û li ser xwe nabe. Divêt li bîra te be, heke mirov ji hêza xwe keft çî bi axînkrahêlan û pêşîmaniyê nahête guhertin.

– Segvanî jinek xwestiye û ez nizanim? bi mendehoşî Şêroyî ev pirs kir.

– Aha niha hate bîra min ku diviyaba min gotiba te, çinkî wî xe-

ber ji te re ji şandibû lê tu li vir nebû, Bêwarî anî bîra xwe. Û divê em herin daweta wî. Tê bîra te çawa ewî henekên xwe bi min dikirin û digote min here rûne ber tenîştî hurmetekê û zaroka çêbike. Aha nuke wî Segvanê ku xwe ji jina dida paş, keçek ji Çelê xwestiye û wî ji xwe gihande karwanê me û tu di zegurdîtîyê de bi tenê hêlayî.

Van gotin û xeberên Segvanî û jinanînê kartêkirina xwe li ser wî hebû, lê çî negot û bi xwe re di nav xwe de gote xwe:

– Yê dizane dizane û yê nizane baqê nîskan e. Weku Kurd dibêjin "sotim nayê gotin" bes ma bo kê bibêjim û dê bighîje kûderê.

– Keko Şêro bilind nefire heke dê ser û ser û bi erdî bikevî, Nermînê axiftin careke din arasteyî Şêroyî kir ve. Di gundî de gelek keçên ciwan û xweşimank û bi kêrhatî hene û wan çavên xwe danîne ser te, lê tu çî pûte bi wan nakî. Evca lezê bike heke piştî çend salekên din ya mê be bi dest te nakeve.

Şêroyî bes guhdida û li ser xwarina xwe yê berdewam bû. Piştî xwarin beskirî û xwe ji ber sifirê daye paş, perdaxa avê bi ser devê xwe de kir û pala xwe da balîfkekê. Berê xwe da Bêwarî û Nermînê, yên ku çaverêyî axiftinekê ne ku ji devê wî derbikeve û paşî hêdî û li ser xwe got:

– "Eger we ya rast bivêt, ez heta niha di wê bawerê de bûm ku jin anîn bo kesên xwe bi şoreş û pêşmergeyîyê ve digirêdin nebaş e. Çunkî, bi hizra min jinanînê pêwîstî bi akincîbûnê heye û şoreş û pêşmergeyî neakincîbûn û pêşerojê ne xuyaye û ne di destê mirovî bi xwe de ye.

Jin û jiyana rojane ya nav malê û berpirsariyên malê dibin asteng di riya xebata rojane ya pêşmergeyî de. Canê pêşmergeyî li ser destên wî ye û nabe li direke destnîşankirî bimîne û divêt yê livok û civok be û her tim di tahluke û xeterê de ye. Dema diçe operasyonêkê nizane ka dê bi saxî bivegere ve yan jî dê hête kuştin. Divêt pêşmerge xwe bi hemû ve bide ber xebatê ji bo bi destveanîna mafên gelî yên mirovayîti û netewî û bi wê xebata xwe ew ji miletî re

dibe simbol û hêvî û millet xwe dihêle bi hêviya xebat û xwefidakariya wî ve. Lê çaxê pêşmerge jinê tîne û malbatekê dadimezrîne ew wext jê re namîne. Ji ber ku çaxa mirov jinê tîne divêt mirov bizanibe ku jinê û malê û paşî zarokan û bixwedîkirina wan pêwîstî bi wî û wextê wî û pêwîstî bi pareyan û xawrinê heye û çi tiştêk jî ji kulinê nayê xwarê.

Bi destxistina pareyan jî ji bo birêvebirina jiyana navmalê ya rojane pêdivî bi karkirinê heye.

Pêwîstiya malê bi xwarin û vexwarinê û xizmetê û sxbêrijêkirina zarokan û tiştine din heye. Evca eger zelumê ew berpirsariyên navmalê û berpirsariyên xwe li hember jina xwe bicînanîn dê problem hêne pêş. Ji hemuyan jî giringtir nizîkahiya mêrî ji jinê ye, ku bi başî cih negire jin nerazîbûna xwe diyardike û dibe piqîta wê. Pit pitê dike ji ber ku barê giran keftiye ser milên wê bi tenê û di civaka me de, ya ku mêr tê de serdar, hemû tişt bi dest jinê nayên bi cîanîn û weha mal dibe dozex û jiyan li sinûrekî xerab radiweste.

Eger mirovî guhê xwe baş da malê û bi erk û berpirsariyên xwe li hember wê rabû, wê gavê wext bo milletî û wê xebata rojane namîne û bi wî rengî jî pêşmergeyê nayê kirin. Hema em niha li van dera bi çavên xwe dibînin ka çawa ji bêgaviyê gelek ji pêşmergeyan dev ji pêşmergeyê berdiddin û berê xwe didin bazirganî û qeçaxiyê bona ku mala wan ji dest wan dernekeve û bikaribin wan ji bîrs û muhtacbûnê biparêzin. Xwe heke pêşmergeyî jêderekî mehane bo jiyanê têra xwe û mlabata xwe hebaya rewş bi vî terzî ne dibûya.

Ev, dîtîna û awirên min bûn di warê jinanîne de, lê eve demeke, roj bi roj dîtîneke din li cem min cih digte.”

Bêwarê ku bi jina xwe re, weku her gav ku Şêro dixift, bi mereq guhdariya wî dikir, peyivî û zû gotê:

– Dê, Xudê xêr bike, belkî dawiya vê dîtîna te ya nû jinanîn be.

– ”Ez gehîştim wê rastiye ku weha nabe”, Şêro vêra çû û axiftina xwe domand. ”Çunkî min gote xwe pa eger hemû kurên Kurdistanê xwestin bibin pêşmerge û ji ber hindê jin neanîn, hema eve me

bi xwe bi destên xwe tovê xwe birand. Bêguman şaneya biçûk ya her komelekî mal e, bi damezrandina wê, rê li ber zarokbûnê û bixwedîkirin û mezinkirina zarokan vedibe û weha hebûna miletî tê parastin.

Û heta dawiyê jî weha nabe; çî zû û çî dereng dê serhildana gelê me rengekî din bi xwe ve bîne û dê, eger ne tevaya miletî, piraniya wî, bi awayekî dîrekt, beşdarî xebata xwe ya nîştîmanî bibe. Xwe xebat ji bo azadiya miletî ne bes erk û karê zelumî bi tenê ye lê bi heman şêweyî kar û erkê li ser milên jinê ye jî. Ez dirêjnakim û serê we bi vê felsefeyê gêjnakim. Kurt û kurmanc, gava mirovî hevaljîna xwe dît û dilê wan kefte hevudu û bikêr yekudu hatin, ya çêtir ew e hindî zûtir e şahî û govenda xwe bikin.”

– Ma tu vê ji kê re dibêjî, hema te ji her kesekî bêtir pêwîstî bi van şîretên xwe heye, Nermîne xwe negirt û ya di dilê xwe de danî ber wî. Dê tu jî hiçka hilbide û binkofkekê ji xwe re peyda bike.

Weke carên pêşîn, vê carê jî Şêroyî xwe ji gêngaşeyê bê biryar hilanî û perde ji ser dilê xwe ne hilanî. Di nav xwe de hest bi wê pêwîstiyê dike û gehîştîye wê rastiyê ku jin ji wî re jî, mîna her zelamekî, girîng û pêwîst e. Ma dê heta kengî vî dehbeyê xwe bi destên xwe rehet bike û xwe li ber çavên xelkî bi sofî bîne pêş? Ew niha hizra hindê dike û ji wê ditirse neku ev bi negatîvî karbike ser psîkolojiya wî û di van dawîyan de gelek ji malxulyan û xewnên wî girêdayî jîna û laşê wan bûn.

Belê, her çende ji çî kesekî re qala hindê nekiriye, lê wî biryara xwe daye ku li dawîya jiyê xwe nebe mirovekî girêlok û ji xelkî veder, lê ew jî jiyane bi awayekî normal bajo û jinekê ji xwe re peyda bike. Xwe niha, ji her wextekî dîtir pitir, hest bi hindê dike ku pêdiviya wî bi kesekî heye ku bikaribe ligel wî bê şerim, bê çeplêdan û badan, danûstandinên xwe bike. Kesek hebe, gelek ji wî nêzîk be, hez ji wî bike, wî fêhim bike û ew jî hez jê bike. Kesek be, baweriya wan bi hevudu hebe, bikaribe dilê xwe jê re vebike û nihîniyên xwe bêxe ber, nava xwe li ber bikelêşe, kesên weha jî dê cotkên jin û

mêran bin.

– Lê ew jin dê kî be? ev pirsyar ji xwe kir.

Digel pirsyarê yekser hizra wî çû ser Nazenînê. Berî çendekê dema dayika wî hatiye seredana wî gotê ku hê Nazenîn li benda te ye.

Mala Nazenînê li Musilê ye û ew taqaneya bab û dayika xwe ye. Babê wê paleyê avakirina xaniya ye. Nazenînê par xwendina xwe ya amadeyî bi dawî anîye û îsal li Zankoya Musilê li fekulta fizîkê dest bi xwendina xwe kiriye. Mala wan bi rex mala Şêroyî wan ve bû, ew hevala wî ya zaroktiyê ya pir nêzîk bû.

Wî di tere genciya xwe de pir hez ji Nazenînê dikir, lê çî cara bîsteh nedikir destê xwe dirêjî wê bike, li cem wî, wî çaxî, karekî weha berî şûkirinê gunchkariyeke mezin bû. Dibe ew ji kartêkirina sexbêriya navmalê ya ayînî û konservatîv be û dibe jî hem pirtûkên ku wî dixwendin û hem jî temaşekirina wî li filmên hindî, ku pir hez jê dikir, ew softî di nav wî de çespandibe.

Xwe hîngê sînema hindî Îraq vegirtibû. Filmên wan di piraniya xwe de drama ne û li ser viyana paqij in. Tê de keç û kur maçî hevu du nakin. Di wan filman de babetekî hevbeş heye, ew jî şerê qenciye ye li dijî zulm û xerabiyê. Dema mirov temaşayî filmekî hindî bike divêt sê çwar destmalên wî li ber dest bin bona ku pê rondikên xwe zuha bike.

Evîna şêroyî jî bo Nazenînê ji wî rengî bû, wê dil û can û giyanê Şêroyî dagîr kiribû û Şêroyî helbest pê divehandin. Raste hê wê evîne sinûrên dil û çavan derbas nekiribûn, lê çavan jî zimanê xwe heye û bi taybetî li cem evîndaran.

Di cara dawiyê de ku bi mêvanî li mala wan bû û bi amadebûna dayik û babê wê, wî ew helbesta bi wê raçandî ezber xwend. Belê, xwe bîsteh kir û stirana dilê xwe bo wê li ber çav û guhên dayik û babê wê got, lê di helbestê de navê Nazenînê kiribû Sînem. Helbest dixwend û di ber re awirên xwe berdidane ser Nazenînê û bi çavên xwe digotê "eve viyana dilê min e ji te re dikim diyarî". Xwe ji awayê xwendina wî û livînên destên wî xuya bû ku qala Nazenînê

dike û dayik û babê wê jî hest bi hindê dikir, lê wan hez ji Şêroyî dikir û dizanî ku ew kurekî baş û li ber xwe rawestiyayî û rehet e. Heta niha jî ji wan helbestên nivîsandine hê ew li bîra wî ye û car bo car dibêje û weku stiranekê di bin lêvên xwe re dilorîne. Helbesta wî jî eve ye:

*Ma tu dzanî
Çend aşiq im ez hevalê
Şîne çava ez dînkirim
Li deryaya eşq û vîne niqokirim
Bo warekê dûr ez birim
Çend hatin ku me jêkvekin
Ku te bkirin
Ku min bkirin
Ku nehêlin evîna me
Bibe hêzek
Ku hêlîna me dvêt ava
Lê bgirin hemî derava
Lê neşyan û neşên dostê
Ma tu dzanî
Qute quta evî dilî navê te ye
Çaktirîn ziman bo me yar
Axîstina çavên min û çavên te ye
Bawer neke ez te bhêlim ey Sînemê
Li hêrya te her dê minim
Te çend bvêt û çawa bvêtin
Bawerneke evîna te kesek bişêt
Jmin bdizîtin
Ya min gotî lêvenabim
Bo vîna me dê her livim
Lber got gotka ez nanivim
Da bo çavên te Sînemê*

Ava bikim warekê buhar lê b evîn
Ku em pevre tê de bijîn
Bi dil xweşt
Bê kerb û kîn
Ku bgirnijîn bo jiyane
Ku vîna xwe himbêz bikîn
Jxelkê xwe re bkîn diyarî
Alayek nû bo vî warî
Lser binvêsin:
B evîne nûdbîtin kavl
B evîne namînin çî kul
B evîne paqij dibin dil
B evîne aş dibin yên sil
Lê bizane ger gotin nebîte kirin
Ger kenya te nebîte zad bo eşqa min
Ger ez nebme berevanê evîna me
Ger çavên min û te yarê
Ger hizr û bîr nebîne yek
Baş bizane ne evîn e û pê nabîn yek

Dema wî helbesta xwe dixwend, Nazenîn ji kêf û şerman de sor û sipî dibû, çav û dêmê wê, bi îşaretine ku bes Şêroyî didîtin, digotine wî "ez jî ji hemû dil û canê xwe hez ji te dikim û ji bilî te çî mêra nakim". Şêroyî nedizanî dê ewa bi serî hatî rubide û jiyana wî bi yekcarî hête guhertin. Wê rojê, dema ew ligel hatiye ber derî û wî xatra xwe jê xwestî, wê gotê:

– Şêro, hişyarî xwe be, tu kîve biçî dilê min digel te ye. Şêro car û bar diyar bibe. Ew helbesta te pir bi dilê min bû û baş bizane ku ez jî gelek hez ji te dikim.

Ew peyvên xwe yên dawiyê zû gotin û ji şerim û kêfa hindê de kû karî ya di dilê xwe de bibêje lawê dilê xwe, bezî bo nav xanî.

Ew yekemîn peyvên evîndariyê bûn ji keçekê bi ber guhên Şêroyî

ketîn. Ew evîna wan ya çendîn salan, xwe ji zimanê çav û îşaretên laşî derbaskire qonaxeke nûtir, qonaxa derbirîna evîna xwe bi zimanî û rû bi rûyê yekudu .

Wî ji dayik û kes û karên xwe zanî ku gelek xazgîniyên wê hatibûn û wê bi aşkirahî evîna xwe anî bû ziman û gotibû xazgîniyan "ma ez dê şû bi çend kesan bikim?! Nê ez dezgirtiya Şêroyî me"

Lê, piştî Şêro ji zîndanê derkeftî, sîxurên Îraqê bela xwe jê vene-dikir û ew xistibû di bin zêrevaniyeke dijwar de. Wê reftara polisên sivil û rêxistinên be'isiyan ew bêtir paldida bo nav çeperê berxwedanê li dijî hukumeta faşîst. Lewma, di pîrsa jinanîne de kuh û sist bû. Digote xwe "pa heke tiştek bi serê min hat, heke ez hatime ve girtin yan hatime kuştin, paşî dê çarenivîsa Nazenîne çî be? Dê bi tenê bimîne". Ne dikarî wê hizrê bêxe di serê xwe de, li ser xwe qebûl nedikir keça ku hez jê dike tûşî derdeserî û probleman bike.

Ya bêtir jî ew xav kirî dayika wê bû; wê ne dixwest keça wê şû bike. Ew jineke tiral bû, hez ji karê navmalê ne dikir û hindî li bîra Şêro ye wê her tim digot serê min diêşe û bo gerhan û derkeftin û xwarinên xweş jî kes ji wê zîrektir nebû. Wê xwe bi serêşiyê dianî pêş bona ku çî karê navmalê neke û ew hemû diman bi hêviya Nazenîne ve. Nazenîne di ser xwendina xwe de karê navmalê jî dikir û bo dayikê xweş lê hatibû. Babê Nazenîne hezdikir ew şû bi Şêroyî bike, lê dayik bûbû asteng. Dema ku dayika Şêroyî du sê cara ew babet digel dayika wê vekirî, wê digotê:

– Ma em dê kê ji Şêroyî çêtir ji keça xwe re bibînin, lê hêj keça min ya biçûk e û niha ne jina bermala ye û hêj xwendina xwe bi dawî ne aniye.

Şêroyî biryara xwe stand û kaxezek ji dayika xwe re şand û kaxezek bo Nazenîne jî pê re bû û di kaxeza xwe de bo dayika xwe, jê xwestibû ku wê kaxezê bighîne destê Nazenîne û bersiva wê bi destê xwe bo wî bîne. Di kaxeza xwe de bo Nazenîne ev çende jî nivîsî bû:

– "Nazenîn! Min her ru viyayî û her tu divêyî û ez pir ji dil hez ji

te dikim, lê ez naxwazim serê te bi arêşe û gir û girift û sergêjîyên xwe ve mandî bikim. Ez hez dikim, eger min jinek hebe tu ew jin bî, lê ez te naxapînim û rastiye ji te re dibêjim ku ez nikarim ji te re çi mala dabimezrînim. Niha, min çi serekaniyek nîne ku pareyek jê bihête nav destên min û pê bikaribim malekê rabigirim. Ya pêşmergayetiye jî min ev riye ji xwe re hilbijartiye û hindî ez ye saxb im û hindî pêwîstiya gelê min bi pêşmergayetiye û her rengêkê dî ye xebatê hebe ez dê li ser berdewambim. Li vir ez dê pir dilxweşbim tu wê hilbijêrî ya ji te re çêtir be û bawer bike tu çi bihilbijêrî ez dê pê kêfxweş û şad bim. Eger tu bi min û jiyana min û rewşa ez tê de razîbî û tu birayarê didî ku şû bi min bikî divêt tu bizanî ku dê jiyance sext û dijwar be û xweşbûn û ne xweşbûna wê girêdayî pirsgerêka gelê me ye û çawatiya pêşeroja wê.”

Şêroyî ji dil dixwest careke din peywendiyên xwe bi Nazenîne re nû bike ve, lê bersiva kaxezka wî ne hat û bi dîtina Şêroyî ne hatina bersivê û bê dengiya wê nişan e li ser guhertinekê di helwêstê wê de, nişan e li ser nerazîbûna wê li ser wê pêşeroja ku şûkirineke weha wê pêrgî dike. Carna jî Şêroyî digote xwe dibe ku hê dayika min ne çûbe Musilê cem wan û lewma jî bersiv ji cem wê ne hatiye. Û digote xwe; eger hê wê axiftina xwe di gel çi kesekî ne gotibe û bi min û vê jiyana min razîbibe, ez dê her di cih de xazgîniyan bişînim mala wê û dê zû daweta xwe bikim.

Şêroyî hizra hindê jî dikir ku dergehêkî jiyane biquite bona ku pê bikaribe wê nûmala xwe pê rabigre û kirîn û firotina pertal û kincan hate ber hizra wî. Di nav xwe de planek danî ku çend pareyî ji kesekî niyas û pêçêbûyî qer bike û pê dest bi wî karî bike û di ber re jî arîkariya pêşmergeyan di bersîngirtina êrişên dagîrkeran de bike.

Çend rojekên din bi ser ve çûn û dayika wî hate seredana wî. Dayik vê carê ne weku carên din bi dîtina wî ya kêfxweş bû, Şêroyî weha fêm kir.

Li dema ku Şêroyî berê axiftinê pê re wergerandî bo ser pirsê xwe û Nazenîne yekser û bi yekcarî xulkê dayika wî tîkçû û çav lê sor-

bûn û kizgiryokê hefka wê girt û berda girî. Di wê gavê de dinya li ber çavên Şêroyî tarîbû û çirîseyê serê wî girt û bi dengê lerizî ji dayika xwe pirsî:

– Te xêr e dayê!? Çima tu digrî ? ew çi xulî ye bi serê me werbûye, ka ji min re bibêje?

– Kurê min, serbarê min, Nazenîn nemaye, Nazenîn miriye, ev xebera dayikê di girî û rondikên wê de têkel bûbû.

Wê gavê, te digot qey destekî hesinî dilê wî girt û givaşt û ji sîngê wî anî derê.

– Mir!? bi tingjîn ji dayika xwe pirsî. Kî mir? Nazenîn!? Eve tu çi dibêji, ma tu dînbûyî? Nazenîn mir?! Çima? Çawa?

Di gel van peyvên xwe kete nav xirîqêneke girî ya xendiqî de. Dayika wî ew bi girî û rondikên wî ve himbêz kir û di ber wê semfoniya xemgîn ya girî û hinav sotina xwe herduwan de ya qewmî ji kurê xwe re vegêra:

– Li kûlana pişt mala wan çend Misriyekan tenûrxaneyêke nanî vekiribû. Tenûrxane gelek nêzikî mala wan bû, lewma her roj spêdeyê zû Nazenîn diçû nanê gerim ji wêderê dikirî. Spêdeyêkê, ji her roj zûtir, Nazenîn çû nanî û nezivî ve. Hindî dayik û bab û kes û kar lê geriyan lê bi ser hilnebûn û çi jê nezanî. Dûre, piştî çend rojekan polîs bi ser rastiye hilbû. Dema wê spêdeyê Nazenîn çûye nanî hê zû bû, ji bilî wê çi kesekî dîtir li wir nebû, bes du nanevanên Misrî li wêderê bûn. Wan agirê tenûrê xweş dikir û hevîr dikire girik.

Zivistan bû û li derveyî tenûrxaneyê baran dibarî û sar bû. Wan herdu Misriyan ew bangî hundurê tenûrxaneyê kir bona ku xwe gerim bike heta nanî li tenûrê didin. Nazenîn jî li ber baranê terbibû û ji dilekî sax guhdariya wan kir û kete hundurê tenûrxaneyê. Ku piyên wê ketine nav tenûrxaneyê de her derhal yek destên wê digire û yê din bi pateyekî devî lê digire bona ku deng ji ber dernekeve. Zû û hê kes li wê derê xuyanebûyî yekî ji wan dergehên firmê, xepengên wê , anîn xwarê û ji nav de girtin. Herdu tadariyê li Nazenînê

dikin û piştî xwe pê rehet kirî nizanibûn çî lê bikin û wan ne dixwest wê berela bikin jî ji tîrsa ne ku ya wan kirî ji devê wê derbikeve. Evca bona ku xwe ji wê xelas bikin radibin wê dikujin û bona ku xwe ji kelexê wê xelas bikin wê dihavêjin di tenûreke agirê wê baş şaryayî de.

Piştî gelek vekolîn û peyçûnan, gumana polîsî kete ser tenûrxaneyê û Misriyan. Ji gotinên cîranan xuyabû ku tenûrxane ji hemû rojan derengtîr hatibû vekirin. Diyarbû ku ew mijûlî kelexê wê yê sotandî bûn û ji tenûrê derxist û xiste di nav gînîkekî de û bir û li çolê hişt. Polîsî qedeka pateyî ji fisranê wê û çend qupçikek ku ji fistanê wê ketibûn di tenûrxeneyê de dîtin. Dayika Nazenînê ew qeda pateyî û qupçikên polîsî nişa wê dayîn yekser naskirin û weha polîs pişt rast bû ku wan Misriyan ew kar kiriyê û ew girtin û paşî kelexê wê yê li çolê avêtî di gînîkî de jî anîn.

Eva Şeroyî guh lê bûyî cîhan li ber çavên wî serêk û binêk kir. Wê rojê ji biçûkan xerabtir berda girî û rondikên xwe bi merdî rijandin. Xeyidîn û tingijîna wî ya bê sinûr bû, her tiştêkê ku dihate ber devî digot "de were tadariya be'isiyan bi xwe ji mer re bes ne bû rabûn Misrî anîn û berdane can û giyanê me, ma ew hatine vir ji bona paryekê nanî û pareyî yan ji bona ku destdirêjkarî û tadariyan bikin.!!?" Şeroyî soz da xwe ku piştî Nazenînê jin lê haram bin. Êdî Bêwarî û Nermînê jî qala jinanînê li cem wî nekir bona ku birîna wî kûrtir lê nebe.

Piştî çend rojekan û ji bona ku xwe ji bîrvebike, Şero ji Kanîmezî-nê diçe Kanîbelavê ji bo seredana hevalên xwe Newzad û Rêberî. Herdu ji Bamernê ne û xizmên dayika wî ne û hevaltiya wî bi wan re qayim û xweş e. Newzad û Rêber ji leşkerê Îraqê reviyane û li Kanîbelavê akincîbûne û di bergiriya millî de kar dikin. Herdu hevalan Şero di nava gundî de û li dewr û berên gundî gêrand û çûn cem hevaline din jî. Êvarî dereng Newzadî û Rêberî odeya xwe ji wî re hişt û ew bi xwe çûn mizgeftê ji ber ku îşev nobeya wan e di bergirî millî de û bingehê vecemyan û raketina nobedaran mizgeft e.

Şêro jî kete ber kapkê radyoyê û guhdariya nûçe û deng û basan û programên cur bi cur yê çend êzgeyan kir. Bûbû dereng û xewê xwe di çavên wî de werdikir dema ku dergeh vebûyî û Rêber bi elemtırîka xwe ve xuyabûyî û piştî bi jorkeftî kesekî din jî piştî wî hate jor.

– Eve Mehemed e, îşev mêvanê me ye, Rêberî mêvan bi Şêroyê ku digel dengê dergeh vebûnê rûniştî ser cihê xwe, da nasandin. Îro jî Duhokê hatiye, ji serbaziyê filarbûye û dixwaze bibe pêşmerge. Mizgeft ya tijî ye û cih tê de tune. Bila ev şeve mêvanê me be û em wî subehî birêdikin komîteya deverê.

Piştî Rêber çû, Şêro çendekê bi mêvanî re peyivî û paşî herdu raketin ser cihên xwe û nivistin. Di wextekî de Şêroyî ageh ji xwe hebû her weçku dengê hatiyê. Serê xwe bilind kir û guhên xwe baş veçinîn, dibîne ku deng ji mêvanî tê. Xuya ye ku kabira ji ber xew diaxive. Lê tiştê Şêro mendehoşkirî axiftina inêvanî bi xwe bû û dubarekirina wî bo eynî axiftinê. Axiftina wî gelek bi hev re girêdayî bû. Wî di axiftina xwe de qala tişteki pir nihîni dikir; wî digot:

– Belê divêt ez subehî biçim komîteya deverê. Roja pêncşembî biçim bo bin cadeyê, wî çekî û lasilkiya di bin axê de veşartî binim derê. Ez divêt planê, her weku hatiye danan, bicibînim. Hêriş jî wisa bête kirin ku kes pê nizanibe ku ez pê re me. Belê karê min ew e ez şerî di nav pêşmergeyan bi xwe de di deverên bin kontrola wan de peyda bikim. Karê min ew e baweriya xelkê bi pêşmergeyan sist bikim û wan li ber yekudu bikim dijmin û neyar. Divêt ew kes bi cilên pêşmergeyan biçin telba wan kesan bona ku guneha kuştina wan bikeve di stuyê pêşmergeyan de û dê bes bi wî rengî plana ji min re hatiye çêkirin hête bicîanîn.

Heta berê spêdeyê xew bi çavên Şêroyî nekeft. Hêştî dinya baş zelal nebûyê Şêro jî nav ciha rabû û karê xwe kir û li ber derî agir di kuçkî de xweş kir û paşî çaydankê avê deyna ser. Guhdariya radyoyê kir û tovê çayê xiste di nav ava kelyayî de, çaydank ji ser agirî rakir û danî nêzîkî pelan bona ku hêdî li ser xwe bimixmexe û demê xwe

bigre. Di wan delîveyan de Newzad û Rêber jî vegeryan mal. Berî ku ew mêvanî ji xew rabikin bona ku pevre sertêştê bixwun, Şêroyî herdu birin bo pişt malê ku dengê wan neçe mêvanî eger ne yê nivîstî be û ya wî bi şev ji devê mêvanê nivîstî bihîstî ji wan re got. Lê herduwan gotin Şêroyî ku ev ne tişteki li ber aqil e ku rast be û mirovine wilo hene ku ji ber xew diaxivin û ew nayê wê manê ku ew axiftin û gotinên wan rast in û nabe mirov pê bawer bike. Şêroyî ev şirovekirina wan ne pejirand û gote wan ku ew bawer nake ku ev kese yê vala û paqij be û her serek di bin vî kumî de ye. Lê ji ber dakokî li ser kirina Şêroyî her sê li ser hindê pêkhatin ku ji mêvanî re qala axiftina wî ya ji ber xew nekin û piştî ku Şêro çayê û têtê bixwe ew yekser biçe komîteya deverê û digel birêveberên komîteyê li ser vê pirsê biaxive.

Li komîteyê jî bawer jê nekir û bi tişteki ji çêkirina endêşeyî zanîn. Xwe piştî ku navê wî kesî û ka şiklê wî yê çawa ye ji Şêroyî bihîstin yekî ji endamên komîteya birêveber got:

– Ez bawer dikim dê ew Mehemed be; endamê rêxistineke me ya nihînî di bajarê Musilê de.

Şêro bi wê gotinê yekcar tore bû û bi komîtê re bi cirre çû. Sero-kê komîteyê gote Şêroyî:

– Hindî tu pirtûk û çîrokan dixwînî û weha li cem te jiyana rastîn û xewin û fantasiya di wan pirtûkan de tevli hev dibin.

Şêroyî xatra xwê ji wan xwest û ji odeya komîteya kargêr derkeft, lê ne çû, xwe li gel pêşmergeyên komîteyê mijul kir li benda ku ew kabira bihêt û bizanibe ka dê reftara komîteyê digel wî çi be.

Piştî çendekê Mehemed hat û digel pêşmergeyekî axift, pêşmerge kete hundurê odeya komîteya kargêr û piştî derkeftî tişteki gote Mehemedî û Mehemed çû bo nav odeya komîteya kargêr. Demekî xweş ma di wê odeyê de, paşî ew û berpirsîyarê beşê rêxistinê derkeftin û pevra piyase kir.

Piyaseya wan gelek ne vekêşa ji ber ku balafirên îraqî hatin hindav baregehê komîteyê û bombeyên xwe bi ser wan de berdan. Cihê

komîteyê pir asê bû, geliyekî kûr û dewr û berên wî çiyayên bilind in, ji ber hindê jî çî zîyan negehiştin çî kesekî di hundurê baregayî de. Piştî balafir çûn, pêşmerge xuyabûn ve û ew topbarankirin li cem wan tiştêkî normal bû. Serê Mehemedî jî diyarbû ve, ji veşargehê derkeft.

Veşargeh hatine çêkrin lê çî pêşmerge xwe tê de naveşêrin, hinek ji mêrxasiya xwe xwe naveşêrin û hinek jî ji şerma hevûdu. Şêroyî viya xwe nêzîkî wî bike bona ku jê bizanibe ka wî çî li bere bike û dê li kûderê şeva xwe derbas bike, Lê, Şêro yê pişt rast bû ku komîteyê jê re qala ji ber xew axiftina wî kiriye û bê guman heke kiribe ew niha dizane ku Şêroyî ew xeber gihandiye guhên komîteyê. Lewma Şêroyî xwe nêzîkî wî nekir lê xwe li ber wî û livînên wî vena. Piştî bîstekê pêşmergeyekî ew kabra da digel xwe û çûn bo nav gundê "S" û qesta mala xaleta Miryem kir.

Şêro li pey wan bû û weha diçû ku ew wî nebînin. Şêroyî dostîniyeke pir qayim digel xaleta Miryem û mêrê wê hebû û wan gelek hez ji Şêroyî dikir. Xaleta Miryem ne bes di gundê xwe de lê di nav hemû pêşmergeyê deverê û di deverê de naskirî ye û malbat ne bi navê mêrê wê lê bi navê wê tê nasîn, heta kurê wê jî; bi kurê Miryema Îboyî dihête naskirin. Dibe ew jî ji hindê hatibe ku xaleta Miryem jineke bi cerg û zîrek û dilovan e û di mala xwe de û di mêvandarîyê de pir merd e û jineke têgehiştî û xwedî gotina xwe ye û sedema ji hemûyan jî mezntir ew e ku ew xwe ji zelaman kêmtir nabîne û di welatparêziya xwe de bi qasî deh zelaman xizmetê dike.

Demek dirêj pêve ne çû xaleta Miryem hate derê bona ku çaydankê avê dabine ser agirê di kuçkî de û çayê ji mêvanan re çêbike. Şêroyî xwe zû vê re gihand û piştî silav û pirsyara saxî û silametiya hevudu Şêroyî gotê:

– Xalet, evro karekî min bi te heye lê nizanim ka tu dê çawa arîkariya min bikî.

– Dê ka kurê xaletê bibêje ka ew çî xilmet e, heke ji dest min bêt wey li ser kulovanka serê xaletê.

Şêroyî jî mesele ji serî heta binî ji xaletê re got. Xalet bêhnekê ma bê deng, qey hizra xwe di wê çîroka Şêroyî de dikir û paşî ji nişkave got:

– Te ya rast bivêt Şêroyê delal, divêt mirov zû baweriya xwe nede mirovekî weha heta mirov bi ser rastiya wî hilnebe. Tu xemê jê nexwe, hindî li gundê me be dê bi riya jin û zarokên gundî hemû livîn û hatin û çûn û axiftinên wî bigehin min, ku tiştekî bi guman tê de be, ez dê zû nûçeyekê bigehînim te, lê tu van rojan li Kanîmezînê be bona ku ez bikaribim di wextê pêwîst de peywendiyê bi te re dabînim. Û di baregehê pêşmergeyan jî de dê neviyê min Semed zêrevaniyê lê bike û dê nûçeyan li ser wî ji wêderê jî bigehîne min. Weha baş e, bi dilê te ye?

– Her ji me re sax û jî dirêj bî, Şêroyî weha supasiya wê kir.

Ew roj duşembî bû ku kabra hatî komîteyê û heta roja pêncşembî çî tiştekî weha ne kir ku bibe cihê gumanê. Roja pêncşembî û ji ber ku Şêro hew dikarî xwe bigre, ew bi xwe hate baregehê komîteyê bona ku ji nêzik ve zêrevaniyê li wî Mehemedî bike. Wî Mehemedî di wê şevê de, ku li cem Şêroyî ji ber xew axiftibû, gotibû ku dê di roja pêncşembî de tiştekî bike û ew li bîra Şêroyî bû û lewma jî îro ew bi xwe hate vê derê û xwest bi xwe kontrola wî bike.

Bû nivro û Mehemed ji baregehî ne derkeft, Şêroyî gote xwe ”dibe ku êvareke dereng ji baregehî derbikeve bona ku kes wî nebîne çaxê diçe bo bin cehdeyê”. Lê êvara dereng hat û şeva tarî jî xwe da dû û kabra ji wî baregehî ne derkeft û bi çî rexan ve ne çû. Hem car Şêroyî xwe bi hindê qayil kir ku dibe bi şev dereng xwe ji baregehî vebidize yan jî wî planeke din hebe, yan plana wî hatibe guhertin, lewma nenivist û hemû şevê ma hişyar û çavên wî li wê odayê bûn ya ku ew Mehemed tê de. Lê Mehemed nederket û têr nivist, li dûrî pêşmergeyan, li cihê hebekê veder nivist bona ku eger ji ber xew axift çî kesekî guh li axiftina wî nebe. Çunkî wî pirsra Şêroyî û bihiştina wî bo ji ber xew axiftina wî zanîbû û ji hingê were li xwe agadar e û bi taybetî di çax û cihê nivistinê de ku bi çî kesekî re di

yek ode de nebe.

Dema Şêroyî dît ku kabrayî li gor wê axiftina xwe ya ji ber xewê kirî nekir sist û xav bû û gote xwe "dibe ku ew axiftina wî hema bi rastî ji ber xew axiftin be û bes û çî ser dibin wî kumî de nebin". Evca biryar da dev ji zêrevanîkirina wî kesî berbide û bizivre ve Kanîmezîne.

Di riya vegeerê de berî ku ji gundî derbikeve hevrûşî xaleta Miryem bû û piştî ku wê dîtî ku ew naxwaze zêdetir li pey wî kesî biçê, wê ew lêvekir ve û gotê:

– Dibe ewî zanîbe yan gumana wî çûye ser hindê ku tu li dûf wî yî û dixwazî rastiya wê ji ber xew axiftina wî bizanî û ji ber hindê biryara xwe dabe ku rojê biguhere û li şûna pêncsembî bike eynî. Evca te xwe heta niha girtiye, xwe evro jî li ber vene, ka dê çî jê derbikeve.

Gotina xaletê bi mejiyê wî ve nûsiya, xwe da rexekî li hindav riyê, li benda kabrayî ka dê kengî derbikeve da bikeve pey û bizanibe ka dê çî bike. Xaleta Miryem çû mal, nanek û hinek penîr di nav de jê re anî û ew li wê derê bi tenê hişt.

Bû êvar û Şêro pir bêzar bû û ji bê hêvîbûnê rabû ser piya û xwest biçê mala xaleta Miryem bona ku tiştêkî bixwe, lê careke din xwe nizim kir û xwe da pişt darekê dema çavên wî ji nişkave bi wî Mehemedî ketin ku ji bareghî derdikeve. Ji gelî ber bi xwarê dihat û yê bi lez. Şêroyî da dû, lê ne rê û rê ji bona ku Mehemed pê nizanibe ku Şêro li pey wî ye. Heta gehîştine gundê Çimbilkê û di gundî de kabra li ber çavên Şêroyî berzebû. Şêroyî jî ne dixwest ew bi xwe lê bigere bona ku Mehemed wî nebîne. Lewma çû mala hevalêkî xwe û ew heval hinarte nav gundî bona ku bizanibe ka ew kes di gundî de ye yan na û eger li gundî be ka li kîjan malê ye û gote hevalê xwe ka ew kes yê çawa ye û çî kinc li ber in. Piştî nêzîkî niv seetekê hevalê wî hat û got:

– Kesek bi wî navî û wan navçav û bejin û cilkên te ji min re qalîkirin mêvanê Ahmoyê Keçel e.

Bi wê nûçeya hevalî Şêro ji hindê pişt rast bû ku kabrayî li ber e tişteki xerab bike. Heke ma dê boçî ji hemûyan bibe mêvanê Ahmoyê Keçel, yê ku bi xwe cihê gumanê ye. Ew Ahmoyê Keçel yê ku hetanî berî salekê jî rênîşanderê leşkerê Îraqê bû li deverê. Weku şehrezayekî ku deverê, bi rê û gund û kunkunişkên wê ve baş dinase, dikefte pêşiya hêzên dagîrker û ew di riyên hêsan û veşartî de digehandin her ciyekî wan dixwest bighîjinê. Berî salekê hat deverê û xwe da dest pêşmergeyan û daxwaza lêborînê kir û weku peşimankî xwe anî pêş.

Xwe, dibe kesekî xinizkar yan çewtî kirin pûşman bibe û li xwe bivegere ve û çeperê dagîrkerî û dijminê milletî bihêle û xwe bide aliyê milletî û dev ji kar û kiryarên xwe yên xerab berbide. Lê bi ya Şêroyî ew kes jî ji gesta ne hatiye deverê û her tişteki di bin wî de ye û her ji destpêka hatina wî Ahmoyî bo deverê Şêroyî ew têbîniyên xwe gihandibûn berpirsên pêşmergeyan li deverê. Li ser vî babetî û vekolîn û peyçûnên Şêroyî yên prîvat, di navbera Şêroyî û wî hevalê wî de bû gêngaşe:

– Bes heval Şêro, ez dibêjim ev ne karê te ye lê karê van hêz û partiya ye ku dever di destê wan de ye, wî hevalî ev têbîniya xwe xiste berdem Şêroyî.

– Pismam ez di vî warî de bi te re me, ew hêz û partî berpirsyarên yekemîn in li hember her pîrsekê çi negatîv û çi pozatîv be li deverê, Şêroyî dîtina xwe diyar kir. Lê ev nabe egera hindê ku em bi hindê bes bikin û çavên xwe li ser ya diqewime biniqînin. Bi dîtina min berûvajî wê, divêt her hevvelatîyek ji me xwe bi berpirs bibîne û bi taybetî di rewşa me ya evro de. Ev tişteki giştî ye, ez ji hestpêkirina xwe bi berpirsariya xwe ya nîştîmanî pê radibim, ji ber ku xerabkarî di deverê de ne bes partiyan û hêzên wan ye çekdar pêrgî xeteran dike lê me hemû rûniştivanên deverê pêrgî wan xeteran dike. Lewma ez nabînim ez tişteki xerab dikim. Vajî wê, eger her kesek li cihê xwe xwe bi berpirs bibîne û xemê ji wê berpirsariya xwe ya nîştîmanî û millî û komelayetî bixwut dê rewşa me sed carî çêtir

bibe.

– Dê Şêro, manê tu dê her xwe bi yê heqdar derxînî, bila bi ya te be, lê ez dibînim pêwîste ku komîteya deverê pê bizanibe, çêtir e.

– Tu rast dibêji, lê problem di hindê de ye heke ew pê bizanin, ne dihêlin ez pê rabim û ne ji ew tiştê dikin, Şêroyê weha bersiv da. Wî xwest wî hevalî qayil bike ku tiştê dike ne karekî çewt e û eger başî tê de nebe her xerabî tê de nîne, lê ya bi zehmet bû. Hevalekî wî yê nêzik e û guhdariya Şêroyî dike û mirovekî dilsax e, lê pir sade ye jî. Şêroyî baş dizanî ew heval dê raportekê li ser wê livîna wî bide komîteya deverê ya partiya xwe, lê hêviya Şêroyî ew bû ku ew karê xwe biqetîne hê wî nûçe negihandî komîteyê. Xaniyê Ahmoyê Keçel hinekî ji gundî veder bû, li hemberî deriyê xanî darma-zî pir bûn. Şêroyî xwe di nav wan daran de li hember derî mit kir li benda wî Mehemedî ka dê kengî derbikeve.

Şevê perdeya xwe bi ser gundî de dahêla û filfil kete qona diz û hîzan. Di gel taryatiyê deriyê xanî vebû, ronahiya elemtirîkekê di destekî de hate derê, Şêro ne yê dût bû û zanî ku yê ronahî di destî de Mehemed bû û kesekî din jî derkeft lê Şêroyî nasnekir û paşî Ahmoyê Keçel jî hate derê. Hersiya da rê û ber bi cehdeyê çûn û Şêro kete pey wan. Pireke biçûk, qesîseyek, di cehdê de hatiye çêkirin bona ku ew ava ji aliyê din tê derbasî vî alî bibe, hersê li ber wê pirê rawestiyar.

Şêroyî ew dîtî, daçemyan û livlivîn û di tiştê de xebitîn. Li cem Şêroyî bû mereq bizanibe ka ew çi dikin, lewma xwe bi hêwaşî û bi dizîkî ve nêzikî wan kir. Hewil da ji pişt wan darên xwe li pişt veşartî berê xwe bide wan, lê hemcara nikarî di wê taryatiyê de wan baş bibîne û bizane ka ew çi dikin. Lê dengê wan baş hate guhên wî, ev suhbete dihate kirin:

– Ma min negot we, her weku wan gotiye min, eve ew hemû tişt di vê çalê de. Eve deh klaşînkof, bîst narincok, du arpîçî, yek dezgehê bêtel, çwar debance û gulleyên wan.

– Panê divêt plan jî pê re be!

– Rawestin da em baş lêbigerhin, ha eve kaxezek....hema ew bi xwe ye...eve plan jî.

– Vêca em dê çi kin?

– Hêsta heşt kesên din jî mane, ew jî dê bihên û bigehin me. Subehî dê bigehin gundê Dehê û divêt duzba li vê derê bin.

– Bes hosa bi aşkirahî, heşt kes li gel yek bêne gundî dê me aşkira bikin.

– Yek pevra nahên, lê dê kit kit yan cot cot bihên. Ya duwê jî ew dê weku bazirganan bihên û dewar û tiştên firotinê jî bi wan re he-ne. Her duzba ku ew gehiştin em dê bi kiryara xwe rabin. Roja dîtî-rê bi roj ew dê mijûlî kirin û firotinê bibin û weha gumana çi keskî nakeve ser wan.

– Baş e te pare ji bo me bi xwe re anî ne?

– Bêguman û çek jî, we çend bivêt dê bigehe dest we û hema di navbera me de bimîne, hûn dişên hinekê ji çekî jî ji xwe re bifroşin û hindî em ji hukumetê bixwazin dê ji me re bişînin, lê eger hûn çekî bifroşin, divêt hûn bifroşin wan kes û terefên ku li dijî van hê-zên mezin in.

– Başê em nuke çi li vî çekî bikin û em kengî ji vê derê derxînin?

– Em dê subehî hên û çekî bibin gova dewarên min.

Ahmoyê Keçel axiftina dûmahiyê kir û çavên Şêroyî vêket ku ew ji cihê xwe livîn û ber bi wî hatin, wî xwe da aliyekî û xwe veşart. Berê wan kete ve gundî. Şêroyî xwe hinekê girt heta dîtî ew ji wî ci-hî dûr ketin, ji nû ew ji cihê xwe livî û ber bi wî cihî çû yê ku ew lê rawestiyabûn û suhbeta xwe lê dikir. Di wê tariyê de Şêroyî çavên xwe li wê derê gerandin, berê xwe dideyê, berekî mezin li ser axekê ye ku nû hatiye radan. Ber da rexekî û ax hilkola, darekê pehin hate ber rakir, ew heşameta çekî kete ber çavên wî. Şêroyî ji çavên xwe bawer nekir. Yekser hizrek kete serê wî. Careke din dar xiste ve ser çekî û bi axê nixafte ve û ber wergerande ve ser wê axê û berê piyên xwe da gundê Çem Seyda. Her zû Bêwar ji malê anî derê û bi ya dîtî û guhlêbûyî agadar kir. Her di eynî gavê de herduwan du de-

war bi xwe re anîn û hatin wî cihê çek lê veşartî. Çek ji wê çalê anîn derê û xistine di nav cihalan de û hildane ser piştta wan dewaran. Çal jî weku berê nixafte ve, lê berî ku axê rabidineve ser, Şêroyî berekî mezin xiste di çalê de û sê narincok bi wî berî ve girêdan û xelekên wan wesa bi darê ji ser ve girêdan ku hema dar ji ser bête kişandin xelekên narincoka biveresin û her sê narincok biteqin. Wan ax rada ve ser wî darî û ew ber danî ve ser û çekê xwe di wê şevê de anî Çemseyda. Çek di odeya qûtî di xaniyê Bêwarî de veşart.

Roja din, êvarî, herdu ji mal derkeftin û berê xwe dan wî cihê ku çek jê anîbû bona ku bizanibin ka ew dê çi bikin. Berî ji gundî derbikevin, hevalê wan yê caran, Segvan xuyabû. Piştî ku çûne ser û stuyê hevudu û silav û pirs û pirsyaran, diyarbû ku Segvan hatiye bona ku wan bi xwe re bibe daweta xwe. Piştî çend deqîqeyekan Şêroyî gote Segvanî:

– Erê Segvan tu mandî yan te pêwîstî bi bêhinedanê nîne?

– Ez û mandîbûn, Segvanî got. Bes ji bo çi tu vê pirsyarê dikî?

– Eger tu xîret bikî tu jî digel me were heta bin cehdê, Şêroyê pêşniyar kir.

– Xêr e çi heye?! Segvanî bi mendehoşî pirsyar kir.

– Ez dê bi rê ve ji te re bibêjim, Şêroyî got. Pêwîstiya me bi te heye, bona ku tu jî bibî bîner li ser rastiyeke

Bi rêve hemû mesele ji serî heta binî ji Segvanî re got. Hersê çûn û di cihêkî nepenî de li ser riyê xwe li ber wê destekê vena. Êvarî dereng du kes xuyabûn, hatin û di ber cihê wan yê nepenî re derbasbûn. Şêroyî niyasîn; Mehemed û ew kesê din yê ku şivêdî pê re bû, lê Ahmoyê Keçel ne bi wan re bû.

– Dê, wexte em biçin û dizên xwe li ser devê çalê bigrin, Segvanî bi xwîngermî got dema dîtî ew nêzêkî wî erdî bûne yê Şêroyî destê xwe dirêjkiriyê.

– Nexêr, bila ew û şansa xwe bin ka dê çi ji çalê înin derê, Şêroyî weha got û mêzekire Bêwarî.

Hê Şêroyî axiftina xwe bi dawî neanî û di wê gavê de ku herdu

kesan; Mehemedî û yê pê re xwestin depê li ser devê çalê rabikin, dengê peqînekê hat, ji tîrsa hêstirên herduyan teqîyan û paşî dengê nalenalekê ji hêla wê çalê ve hat û dûre mitî û bê dengî.

Segvanî ev hemû fêhim nekir ji ber ku wî nizanibû ka Şêroyî çi kiriyê lewma pirsyar kir:

– Eve çi bû?

– Bira ez negehiştim ji te re qala kiriyara xwe ya duhî bikim, Şêroyê xwest pirsê li ber Segvanî ronî bike. Min û Bêwarî şivêdî çal valakiriyê û çekê tê de me barikiriyê û di mala Bêwarî de hilgirtiyê. Û me sê narincok bi depê ser devê çalê de asêkinbûn, bi awayekî weha ku digel rakirina wî depî ji ser devê çalê xelekên wan narincokan jê biveresin û narincok bipeqin. Eve pişka yekê ye ji plana me bicî hat û bila kelexên wan herduyan li cihê xwe bin heta spêdeyê serbazên îraqî tên û wan dibin. Niha rabin da em biçin Ahmoyê Keçel bigrin û wî û çekên me şivêdî birîn bibin û bidin dest komîteya deverê.

Li wî çaxê ji cihê xwe livîn bona ku biçin bo gundê Çimbilkê pênek hate guhên wan. Wan careke din xwe di cihê xwe de veşart, sehdkinê ku Ahmoyê Keçel e. Segvanî xwe peyt kir bona ku biçeyê û wî bigre lê Şêroyî ew kêşave cem xwe û gotê:

– Xwe bigre bila ew biçê ser çalê û bila bizanibe ka çi qewmiye.

Ahmo nêzîkî çalê bû û gelek pêve neçû, bêhin maliq bûyî û pir tirsîyayî vegeyriyave û hê du sê pêngav nehavêtin grupeke çekdaran li ber xuyabû û lê kire qêrî:

– Raweste û ji cih nêlive heke me tu kuştî.

Şêro bi hevalên xwe ve man hêbetî û xwestin bizanin ka ew çi çekdar in. Xwe piçek ji cihê xwe livand bona ku bikaribin wê grupê nas bikin lê wan hind xwe dît bi çekdarine din dormandorkirîne, Şêroyî zanî ew pêşmerge ne, ji ber ku ew nas kirin û endamê komîteya birêvebera deverê jî bi wan re dît.

– Eve çiyê?! Şêroyî pirsyar ji wî endamê komîteya deverê kir. We ji kûve zanî em li vir in?

– Hema her ji wê gava te ji me re qala wî Mehemedî kirî û heta

niha tu li bin kontrola pêşmergeyan de bûyî, endamê komîteya deverê bersiv da.

– Boçî ez li jêr kontrolê bûm û ne ew? Şêroyî pirsyar kir.

– Çunkî me zanî tu dê her li pey wî kevî û dê her bi ser rastiya wî kabrayî hilbî û bi xêra te karê me jî hêsantir lêhat, endamê komîteyê peyivî. Lê me nezanî te narincok bi depê ser devê çalê ve asêkiribûn heta me guh li peqînê bûyî û me guh li te bûyî tu ji Segvanî re qala wan dikî. Heke me zanîba tu dê webikî me wenedikir, ji ber ku te hem kuştin kir û hem jî te du kes ji dest me kirin ku dibe me zanyartîne girîng li ser peywendî û livînên wan ji wan standibana.

– Ya kuştinê min ew ne kuştine û wan bi xwe xwe kuşt û ew bi xwe kujek bûn, Şêroyî berevanî ji xwe kir. Wan li ber bû bi awayekî planekirî kuştinê bikin, ya zanyariyan, ew Ahmoyê Keçel di dest we de ye û eger hûn bixwazin hûn dikarin her zanyariyeke hûn bixwazin ji wî bistînin, ji ber ku bi dîtina min ew e serê wan li deverê, Şêroyî weha berevanî ji xwe kir.

– Ya rast em jî wê dizanin, ji berku duhî xeber ji rêxistineke me ya nihînî ji bajarê Duhokê gehiştê me ku Ahmoyê Keçel dest digel hukumetê heye û sixur gelek pûte didin wî.

Her wê şevê çûn mala Bêwarî û ew çek ji wir birin bo komîteya deverê û roja paştir ew heşt kesên din jî ji aliyê komîteyê ve hatin girtin. Şîro û Bêwar roja dîtirê bi Segvanî re çûn cihê mala wî lê bona ku beşdarî aheng û şchyana jinanîna wî bibin.

X

Di vê dawiyê de Şêroyî senga xwe xiste ve ser xwendinê; xwendina her pirtûkeke dikeve ber destê wî, zêdebarî kovar û rojname û belavokên bi kurdî û erebî yê bi dest dikevin. Wî her wisa radyoyeke Filîps kirî û ji wê radyoyê guhdariya nûçe û deng û bas û programên cuda cuda yê inforatîv kir. Ji bilî êzgeyên partiyên kurdî, guhdariya BBC, Dengê Amerîka, Montîkarlo û radyoyine din dikir. Dixwest, ji bilî wergirtina zanyariyên nû li ser babetên cuda cuda, bizanibe ka cîhan qala gelê Kurdistanê û pirsgirêka wî û ya bi serê wî dihêt dike yan na. Dixwest bizanibe ka dengê gelê wî yê perîşan digehe derve yan na, ka çawa cîhan temaşayî Kurdistanê û doza wê dike.

Çaxê di nava wî de hizr û lênerîn û tişt diketine serêk û aviz dibûn û ne dikarî wan di nava xwe de bihêle hilgirtî, dest dida qelemî û ew berdidane ser kaxezan. Belê hêzeke mezin ew neçar dikir ku binvîse, ya di mejî û serê xwe de bi nivîsandinê vala bike. Ji bilî bîr û bawer û lênerînen xwe yê taybetî li ser rûdan û bûyerên cur bi cur, her weha jî bûyer û carna jî dîmenên hûr ji devera rizgarkirî di defterên xwe de tomar dikirin. Vê dawiyê ev nivîstî:

– ”Di vê dawiyê de Bergirîya Millî bi hejmara xwe ji pêşmergeyan pitir lêhatiye. Pîraniya Bergirîya Millî ew kes in yê ku nexwistine beşdarî şerê Îraqê û Îranê bibin û her weha ew pêşmergeyên yê ku nexwistine beşdarî şerê birakujiyê yan şerê xwekujiyê bibin. Xwe ez jî di Bergirîya Millî de me.

Min duhî spêdê posteyek bire gundê (x). Tiştê ez li wî gundî veciniqandim ew rews bû ya gund tê de. Gundî hemû li derê bûn; li kolan û serbanan. Xem û tirs li ser navçav û livînên wan perçivî bû û ev axiftine bi ber guhên min ketin:

– Ax ji derdê birakujiyê.

- Tu dibêjî ew hevudu ne kujin?
- Ma ez çî bibêjim, hêvîdarim wê bê aqiliyê ne kin.
- Hey ho, hey ho, ma tu bo kê dibêjî?
- Heke van dev ji vê hevrikatiya bê wec berdaba, heke wan ji bo xatira miletî û azadî û tenahiya wî yekgirtiba, halê me ev ne dibû û em di vê perîşaniyê de nediman û em jî da karin bi serbilindî bijîn.
- Herê herê, heke em yekbana da rejîma Bexda û yê din jî bo me hên ser çokan.
- Xwe bab û kalan rast gotiye; eger kirmê darê ji darê nebe çî cara nemana darê nabe.
- Belê weye û her ji dehmana mirovî agir berdibe mirovî.
- Ji reng û ruxsar û rewş û axiftina gundiyan xuyabû ku rişteke qewmiye yan li ber qewmînê ye, û diyar e jî di mala Reşoyê Nalbend de tişteke heye ji berku çavên gişan li wê malê bûn, lewma min pirsyar kir ka ew çî qewmiye:
- Şivêdî pêşmerge ne ser bi partiya (n) li mala Nalbendî bûne mêvan û berî çendekê jî pêşmerge ne ser bi partiya (z) çûn mala Nalbendî.
- Pîrbêj mişe ne û diyar e kesekî xeber gihandiyê wan, lê eve demekî dirêj e herdu teref di hundur de ne û ne çî deng hatiye û ne jî kesek hatiye derê.
- Û hûn li vê derê rawestiyane li hêviya ku tişt biqewime û paşî bêjin dê aha eve wan çî karekî xerab û pîs kir? min pirsyar ji komeke zelaman kir.
- Ma çî ji dest me dihêt? Em dikarin çî bikin?
- Gelek ji dest we dihêt eger hûn bixwazin û xwe pîçekê bisteh bikin. Li şûna ku em li vê derê rabiwestin û li benda hindê bin ku tişteke biqewime, em dikarin biçin mala Nalbendî û bizanin ka rewş di hundurê malê de çawa ye û eger ya xerab be û li ber peqînê be em bikevin navbera wan û wenekin xwîn birije. Em dikarin ji wan bixwazin şerê hevudu nekin, em dikarin xwe pavêjin ber piyên wan û tikaya jê bikin ku hevudu nekujin, belkî li ser xatira me çî ziyana

negehînin yekudu . Eger bi vê hemûyê jî nekir em dikarin êdî, hindî ew di şerê birakujiyê de bin, wan di malên xwe de ne hewînî û alîkariya wan nekin û weha em wan neçar dikin ku siyaseta xwe ya xelet biguherînin, heke millet bi wan re namîne.

Piştî vê gotina min, çend kesekan xwe da digel min û me berê xwe da mala Nalbendî. Hê em nêzikî malê nebûbûn û pêşmergeyên partiya (z) ji mala Nalbendî derkeftin û dêmên wan xemokî bûn. Ez keftim gumanê; ev çima dêm xemokî ne? Pa nê dengê teqîna tivengan ne hatiye, tu dibêjî ku ew bi çeqokan ketibine gîyanê hevûdu? Gundî jî di cihên xwe de man çandî û hêbetî.

Berî ku pêşmergeyên partiya (z) bêne gundî wan zanîbû pêşmergeyên ji partiya (n) di gundî de li mala Nalbendî ne. Lewma wan xwe zûka bi dizîkîve di riya nav baxçeyan de gihande mala Nalbendî û dewr û berên xanî girtin. Hînekan ji xwecihên gundî çav bi hatin û wê livîna wan keft û xwestin tişteki bibêjin lê wan pêşmergeyan bi îşaretine ew têgihandin ku xwe dûr bêxin û mayê xwe di pîrsê de nekin û qalşî wan nebin.

Pêşmergeyên partiya (z) xwestin bikevin hundurê xaniyê Nalbendî bona ku pêşmergeyên partiya (n) bigrin, lê dengê axiftina ji hundur dihat wekir ku sergêrê wan pêncan operasyona xwe rabiwestîne û li ber derî guhbide suhbeta di hundur de tê kirin bona ku bizanibe ka ew qala çî dikin. Wî guh veçînî ser suhbeta di nava xanî de dihate kirin û ev bihîst:

– Baş e ma eve durust e ya hûn herdu alî dikin? Ma heta kengî dê hûn ji wan kujin û ew ji we kujin û dijmin jî ji we herduwan û ji me hemûyan?

– Kes nikare bibêje ev karekî baş e û bêguman ne di berjewendiya çî aliyekî ji me de ye û her di xizmeta dijminî de ye.

– Bawer bike mam heke niha bêne telba me û heta eger em bizanibin ku sed der sed dê me kujin jî em desta nadin tivengên xwe û em kuştinê ji wan nakin.

– Baş e, lê hûn kêma in û ew in li vê derê xudan hêz û heke ew

yên kuştinê bin dê hûn çi bikin?

– Rast e, eger yê xwedî hêz û desthilatdar li dijî xwekujîya navxwe be, hîngê hemû tişt hêsan dibin. Lê heta eger ew û em weku hêz, di vî warî de, bi durustî ne xwedî helwêstekî xuya û baş bin jî, di nav herdu hêzan de kesine hene weku me hizir dikin û li dijî bira-kujîyê radiwestin û yên weku we jî roj bi roj di mişebûnê de ne. Ez bawer dikim eger serkêşên me vî rengê şerê navxwe bixwazin jî nikarin li ser berdewam bin eger em weku millet li dijî bin.

– Nê çi cara hemû di hizirkirin û dîtinên xwe de weku yek nabin û bab û kalên me ji kevin de gotine "her serek aqilek e" tu dibêjî sergêrên me vê rastiyê nizanin yan hema xwe di ser de dibin û xwe xişîm dikin?

– Te ya rast bivêt mamo te li kakilka rastiyê da. Problem di hindê de ye, mezinên me carna tiştine baş dibêjin lê ew qet li gora gotina xwe nakin û eger bikin jî tişteki gelek kêr jê bicîtinin. Mixabin ku me di vî warî de dîrokeke dewlemend heye û şerê hevudu kirin li Kurdistanê ji kevin de heye û sedemeke serekî ya bindestbûna me ye. Dijminên me jî hemû hewla xwe didin bona ku ew rewş neyê guhertin, em jî ji wan re di wê pirsê de arîkar in. Tiştê mirovî mendehoş dike ew e ku em û bi taybetî serokên me vê rastiyê dizanin û her qala hindê dikin ku wan ders ji dîroka gelê xwe standine û êdî wenakin ew karesat û çewtî û kêmanî dubarebibin ve, lê ew peyvên wan dimînin peyv û dîrok bi şêweyekî ji şêweyan ne bes dubaredibe ve lê sêbare û dehbare û sedbare dibe ve û xencera me her li piştta me û li sînga me dikeve ve. Heke me ji gotinên xwe yên xweşik û baş ji sedê bîst bicîanîbana dibe ku îro rewşa me çêtir û xweştir bi-baya.

– Ya ji hemûyan jî nexweştir ew e ku ev di wextekî de diqewime ku rejîma faşîst a Bexdayê tê de êrişekê ji bo vebirandina gelê me tî-ne ser Kurdistanê.

– Eve kula dilê me hemûya ne û pirsyara me ya her tim bê bersiv e; ew çima vê niha dikin? Ew çima niha xwe ji bo rizgrkirina welatê

xwe û azadkirina milletê xwe nadine hev û bila paşî, piştî azadiyê û danîna dewleta xwe mijûlî problem û aloziyên navxwe bibin? Evca hîngê millet kê dixwaze bila ew be, heke ew rast ji bo milletî û bi ya milletî dikin.

– Xalet ev gotina te zêr e û xwezî bibaya guhar û di guhên her xwecihekî Kurdistanê de baya.

Piştî vê gotinê deng hebekê hate vebirîn û di wan gavan de sergêrê pêşmergeyên partiya (z) ferman da pêşmergeyên xwe biçin di hundurê mala Nalbendî de. Dergeh hêl hate paldan û bi tivengên xwe yên araste kirî yên di hundur de ketine jor û sergêrî kire qêrî:

– Kes ji cihê xwe ne live!

Çiwar pêşmergeyên partiya (n) û Reşoyê Nalbend û jina wî xaleta Gulbuhar di jorê de bûn. Tivengên siyan ji wan pêşmergeyan bi singan ve dihilawistî bûn û ya yê din ku bi sergêrê wan xuyadibû bi rex wî ve paldayî dîwarî bû. Ne wî û ne jî hevalên wî destên xwe nebirine tivengên xwe. Xaleta Gulbuhar têgehişt ka çi rûdide û zanî evên nû hatî jî partiya (z) ku li dijî partiya evên rûniştî ne. Wê xwest weneke tişteki xerab biqewime:

– Kurên xaletê guhê xwe nedin xerabkaran û xwîna yekudu ne rêjin, xaletê ev got û xwe avêt ber piyên wan û bû lave lava wê.

Ji ber wî dimenê xaleta Gulbuhar ya di navsal de çûyî û ya li ber wan ketiye ser çûkan û tika ji wan dike, herdu destek li ber xwe ketin û herduwan ji xwe şerim kir. Xaleta Gulbuhar ew pêşmerge bi çavan nas dikirin, çunku car û bar li cem wan dibûn mêvan û xaleta Gulbuhar bi xwe jî di deverê de pir nas e ji ber ku jineke welatperwer û dilovan e û derê mala wê li ber pêşmergeyan her tim vekirî ye. Her pêşmergeyek ku diçe mala wê û kesê wî li deverê nebe, ew cil û kincên wî dişo û xwarinên xweş jî ji mêvanên xwe yên pêşmerge re çêdike û roj jî derbas nabe ku çend pêşmergeyek li mala wê nebin mêvan.

Sergêrê desteka partiya (z) pir ji xwe şerim kir, tivenga xwe bi milê xwe ve kir û destên xwe dane milên xaletê û tika jê kir ku ji ser

çokan rabibe. Ku xalet rabû wî maçı destê wê kir û gotê:

– Xalet te em şehmizar kirin. Eve te çi kir, te em gunchbar kirin. Divêt em li ber jineke weku te bikevin ser çokan. Xalet bawer bike me jî dil li ser wê çendê nîne, lê em çi li yên serî bikin? Wan ev ferman daye me û em hinartine bona ku van biraderan bigrin.

– Xurtên delal ma yên serî bi kê dikin? Nê her bi we dikin, xalet berdewam bû li ser axiftinê. Ma yên serî bê we çine û dikarin çi bikin? Nê hema heke hûn û yên weku we bo tiştên weha bi ya wan nekin ma dê ji kûve birakuji çêbibe?

Sergêrê pêşmergeyên partiya (n) got xaletê:

– Wey ez sed carî qurbanî te û van gotinên te yên zêrîn bibim xalet.

Pêşmergeyên din jî yên desteka partiya (z) weku sergêrê xwe luliyên tivengên xwe şor kirin, bi wê kiryara wan dilê xaletê hûn bû û bişkurînekê cihê xwe li ser lêvên wê çêkir, ji kêfa de rondik ji çavên wê barîn. Bi lewendiyên xwe rondikên xwe vemaliştin û gote wan:

– Dê evca kurên xaletê yên delal, dê rabin li ser xatira min herin dest û stuyên yekudu , evroke hûn jî mêvanên me bin û xwarineke xweş pevre bixwun.

Sergêrê pêşmergeyên ser bi partiya (z) berê xwe da tirşika bi kifte ya li ber mêvanan danayî û got:

– Xalet bi rastî em gelek ji tirşika te xerîb bûne û ev demekî dirêje me xwarineke weha xweş ne xwariye lê me ferman heye ku zû bivegerin ve û heke em zû neçin, ez ditirsim ew hizir bikin tiştek bi serê me hatiye û paştî pêşmergeyên din li hawara me bişînin û wê çaxê mirov nikare tiştekî bike û dê ji dest me derbikeve. Lê berî em biçin, xalet, ez dixwazim bêjim ku van hevalan rast digot; em jî weku wan li dijî vî şerî ne û em hatibûn bo girtina wan û qet di dilê me de nebû em kuştinê bikin û em qet jî nakin û heta eger yên li serî jî ji me bixawzin peyman be em nekin.

Herdu alî çûne dest û stuyên hevûdu. Giriye kêfê hefikên wan girtin û wan xatira xwe ji hevûdu xwest. Li ber derî sergêrê pêş-

Herdu alî çûne dest û stuyên hevûdu. Giriye kêfê hefikên wan girtin û wan xatira xwe ji hevûdu xwest. Li ber derî sergêrê pêşmergeyên partiya (z) li pêşmergeyên partiya din zivirî û gotê:

– Hevalno! Eger hûn hebekê zû ji gundî derbikevin çêtir e, neku mejî hişkek bi ser we de hilbibe û ew biqewime ya kes ji me hez neke.

Weha derkeftin û zû gund li pişt xwe hişt û berze bûn. Ez bi wan çend kesekan re ber bi mala Nalbendî çûm. Hê çend pêngavek ma bûn dema der vebû û pêşmergeyên partiya din jî sax û bi çekên xwe ve derkeftin. Li pey wan xalet jî hate derê û her weku wê dizanî ku gundî li hêviya şirovekirinekê ne, got:

– Çi ne qewmiye û herdu teref çûne destên hevûdu û her yek ji wan diçe ser riya xwe. Evê nûçeyê kenî anîve ser dêmên gundiyan û axiftinên dilveker ji her aliyekî ve derkeftin:

– Aha divêt hosa be.

– Xwezî hemûyan ho kiribaya.

– Xwezî mezin û serokan zehrî wan kiribaya.

– Dê rojek hêt, ew tê de neçarbibin ku guhbidin me yên li binî.

– Lê hema ew roj dereng neyê û di wextê xwede bihêt.

– Pûşmanî di nîva riyê jî de baş e.

– Xwezî û sed hezar cara xwezî wan dest dabana yekudu û bila min çi tiştek li ser darê dinê nebaya.

– Ma ew li benda çi ne, nê ha dijminî em jinavbirin û qutbirî kirin.

Dilxweşî û kamuraniyeke pir mezin kete nav xwecihên gundî û her kesekî di wan gavan de hest bi hindê dikir ku ji her carekê bêtir welat û milletê xwe divêt û ruha birayetiye di nav wan de gerim dibû.

Bêguman dîtina xelkê me pir rast û di cihê xwe de ye û nemana şerê birakujiyê ruha xweragirî û berxwedanê li cem xelkê me geştir û xurtir lédike û roja xelasbûn û azadbûnê nêzîk dike.

Li van deverên rizgarkirî kesine hene rexneyê digirin, lê pir kêmin

yan pêkhatine, ev grupe bi rengekî pir dijwar rexneyan digirin û rexneyên wan di piraniya xwe de bi kerb û kîn in û xelkê deverê li dijî partiyên serekî teyar dikin. Carna jî pirsê kuştin û jinavbirina serkêşên pêşmergeyê tînin ziman. Zimanê wan pir dirêj e, di markisî û lenînizmê de lewleban in, mirovên bê ezmûn in û çî alternatîvekî wan tune ye û xuya ye ew bi axiftin û rexnegirtinê xwe diyar dikin û diînin pêş.

Tiştê kî pir baş e ku mirovên bi cerg û bîsteh peyda bibin û ber-sînga çewtî û lengiyên û yê pê radibin bigrin û rêçareyên baştir da-binin ber van partiyên desthilatdar yan bibin alternatîvekî baştir û bi xêr û bertir, lê mixabin rexnegirtina van grupan xeber û xwe pîvan û gotinên kirêt û keşfir in. Ez di destpêkê de bi wan re ketim da-nûstandin û gêngaşê û axiftinkirinan, lê ku min dît ew ji bilî ya di serê xwe de çî ya din qebûlnakin, min xwe ji kêşmekêş û pîrbêjiyên wan dûrxist.

Tiştê gelek keyfa min pê dihêt xwendekar û mamosta ne. Ma-mostayên deverê di piraniya xwe de bi rolekî welatparêz radibin û ruha welatparêziyê di xwendekaran de bihêz dixin. Hukumetê her ji sala 1977'an rewşa xwendekarên Kurdistanê xerabkiriye; yek, zimanê erebî kiriye zimanê xwendinê. Weha li ber xwendekaran tevî hev dike; car bi erebî, car bi kurdî û careke din bi erebî, ji bilî ku xwendekarên kurd ji mafekî wan yê netewî, ku xwendine bi zimanê xwe yê zikmakî, bê behir dike. Dû, destpêkiriye hinek dibistanan digire bi bihaneya ku dûrî desthilata wê ne û weha hejmara xwendingehan kêm dibe. Sê, hejmara mamosteyan jî kêm dike û her çend sed xwendekarekan yek mamosteyê xwe heye.

Li deverê jî xwendekaran re pir zehmet e bi erebî bixwînin ji ber ku erebiyê nizanin û weha di dersan de zîrek nabin û nikarin dahî-nanê tê de bikin.

Weke nerazîbûn li ser nehiştina zimanê kurdî di dersan de xwen-denkarên debistanan li gundên deverê biryar standin ku pirtûkên dersan yê bi erebî bisojin. Mamoste di pitaniyê de digel de bûn lê

hinek baban asteng xistine di riya mamosteyan de û ev karê sotina pirtûkan dixiste di suyê wan de. Wan baban dixwest zarokên wan bi erebî bixwînin lê zarokên wan ne dixwest. Bes zarok neçar e bi ya babê bike.

Hêceta wan baban ew bû ku di zankoyan de li Musil û li Bexdayê xwendin bi erebî ye û eger zarokên wan bi kurdî bixwînin wê çaxê nikarin xwendinê li wan unîversîteyan bidomînin û ji ber hindê jî ew dixwazin zarokên wan bi erebî bixwînin.

Lê piraniya xwendenkaran li dijî xwendina bi erebî bûn û wan pirtûkên xwe hemû xwendenkaran bi hev re sotin. Pirtûk divece-mandine serêk, weke girekî lê dihat û agir berdidanê û disotin. Wan dixwest, bi wî awayî, bibêjin desthilatdarên Bexdayê ku wan divêt bi zimanê kurdî dersan bixwînin ne ku bi zimanê erebî. Lê ma kengî Bexda di xema dîtin û hezkirina xwendenkar û miletî de ye!”

XI

Êvariyeke rojêke havîna sala 1988'an çend pêşmerge û çend sivil li gundê Bazê li bin keprekê rûniştibûn û guhdariya radyoyê û nûçeyan dikir. Hemûyan guhdida deng û basên wan hewildanên dihên kirin ji bo rawestandina şerê Îraqê û Îranê û aşkirina herdu layenan:

– Wey xwezî me dîtibaya ev şere jî rawesrabaya û êdî xelîk nehati-baya kuştin, ev Gencoyî ku berî çend mehekan ji berokên şerî li hember Îranê reviyaye û hatiye deverên azadkirî û bûye pêşmerge got.

Şero yî ne xwest destpêşxer be di bersivdanê de, xwe li benda kesekî din girt ku komentarekî li ser gotina Gencoyî bibêje. Lê hemû bédeng mabûn û çavan hêvdikire çavan, Şero nikarî bédeng bimîne û xwest dîtina xwe bipeyivîne:

– Pismam tu şekirê dişkênî, mirov ger bi durustî mirov be û ji mirovan hezdike divêt li dijî şerî û destdirêjkariyan be û ez di wê bawerê de me çi kesek di nav me de nîne ku şer pê xweş be. Ez bi bawerim jî ku me gişan pê ne xweşe ev xelkê bêguneh di riya van hukumet û rejîmên zordar de têne kuştin, lê ez nizanim ka bi dîtina te çi wec û başiya me di rawestandina vî şerî de he ye, eger hukumdar her hukumdarê caran be? Ev got û mêzekire Gencoyî her weçku daxwaza bersivdanê jê dike.

Bi xwîn germî û mîna kesekî baweriyeke pir mezin bi gotina xwe heyî Gencoyî welam lê vegerand:

– Ez dizanim mebesta te ji vê pirsyarê çi ye, lê rê bide min ez pirsyarê ji te bikim ka me di van heşt salên vî şerî de çi wec ji şerê wan dîtiye? Li şûna ku em wecê ji derfetê bi dest me keftî bibînin, partî û rêxistinên me, her ji Suleymaniyê bigre heta Zaxo, berbibûn bersingên hevudu û xebata wan ya serekî bûbû birakujî, evca bi dîtina min eger ev şerê Îraqê û Îranê rabiweste çêtir e û belkî xêreke

me jî tê de hebe.

Bi dengêkî nerim û li ser xwe Şêroyî domda kêşmekêşê:

– Ya wec jê ne wergirtinê ez bi te re me, lê kêm tişt baş e di vê dawiyê de û bi fişara milletî partiyên me dev ji şerê birakujiyê berdaye û hewildidin di navbera xwe de xweş bikin û pîrensibên karê hevbeş yê nîştîmanî di navbera xwe de binecih bikin.

Şêroyî dixwest hê bipeyive li dema Gencoyî axiftin lê qut kirî:

– Piştî çi? Piştî karesata Helebçe û şehîdkirina Helebçe, piştî ji dest xwe kirina heşt salên şerê Îraqê û Îranê? Piştî xwe êxistinê bo ber destê Îranê û Îraqê û belavkirina bêzariyê di nav xelkê me de? Hev-girtina çi? Hinek teref di vê yekgirtinê de hene eger hat û subelî bi hêzkeftin û bîva xwe dît dê careke din berê luliyên tivengên xwe bidin ve yekudu û dê rûpelên kevin vedin ve. Hemû jî bes bo pêş-xistina partiyên xwe bi tenê ye, ji pêxemetî hindê ye ku beyava li bin kontrola hêzên xwe mezintir lêbikin û Kurdistanê bikin ve çend mîrgehek.

– Birawo ev yekgirtine çi be û çawa be û sedmên çêbûna wê çi bin jî pêngaveke dîrokî ya pîroz e û cara yekem e di dîroka me ya nûjen de tiştêkî weha rûdide, Şêro li ser xwe diaxivî. Divêt tu ji bîr nekî ku eve daxwaza milletê me bû ye, lê ez tiştêkî bi te re me ew jî ewe ku em bi vê pêngavê bi tenê qayil nebin û fişarê bêxin ser van partiyan bona ku ew ruha yekgirtinê û ruha karê hevbeş yê nîştîmanî di nav xwe de weku serkirdayetî û weku rêxistin belav bikin û biçespînin. Ku ew guhertinan di nav xwe de bikin bona ku bikaribin vê qonaxa nû fêhim bikin û li asta berpirsariya xwe ya dîrokî bin. Karê me ew e em vî şeweyê pêkhatinê biparêzin û mukumtir lêbikin û ber bi pêşde bibin. Nê her em bûn yên ku gazinde û gilî ji van partiyan dikirin û me çekên xwe dideynan û me dev ji pêşmergayeriyê berdida, hemû ji bo diyarkirina nerazibûna xwe li ser çewtiyên wan û bi taybetî li ser şerê birakujiyê û ne yekgirtina wan. Ez digel te me ku van partiyan ne ji bawerî ev tiştê baş kiriye, lê ew ji tîrsa hindê kir ne ku ji milletî dûrbikevin û wan ji bêgaviyê bawerî bi ras-

tiyê anî û riya mana xwe weku partî di birakuji rawestandinê de û di hevgyrtinê de dît. Eve rast e, lê em çî bikin? Divêt em jî bîr nekin ku yekgyrtina miletê me girêdayî yekgyrtina partî û hêzên wî yên siyasî ye û partî û hêzên me jî eve ne. Evca kê mî tîst heke ew berhingarî hevudu nebin û jî yekudu nekujin wê çaxê em dizanin ku em weku milet şerê hevudu nakin û jî hevudu nakujin. Her jî ber hindê jî divêt em pêngavên jî vî terzî jî dil û can himbêz bikin û jî dil hewilbidin wan bikn pîrensîb jî bo jiyana xwe di pêşerojê de.

– Ev axiftina te weha min rêdighêne ku divêt em xwe di kevîlê xwe de bend bikin û me dil bi van miletan ne be û me bes çav li miletê xwe û doza wî be, Gencoyî bi tingijîn xwe anî ve nav gêngaşyê. Ma tu dizanî vî şerî çî bi srê herdu miletên Îranî û Îraqî aniye, nê ew herdu di nav agirê xwe de qelandine. Rawestandina şerî, ragirtina xwîna xelkê hejar û perîşan e, ragirtina xwîna mirovê Îraqî û Îranî ye.

– Birawo eve tu qala çî dikî, xwe tu jî baş dizanî ku miletê me digel vê hemû perîşanî û bindestî û bê azadî û daplosîna tê de dijît jî miletên dewr û berên xwe dilovantîrîn e û jî wan re û jî bo xweşkirina jiyana wan û jî bo rehetîya wan her tim arîkar û hevkarê pêşîn bûye, Şeroyî hedar nema û bi xeyidîn li ber devê Gencoyî da. Ez li vê derê dê perdeyê dirînim û dê xwe bîsteh bikim û bêjim ku her xemsariyeke hebe jî jî aliyê miletên cîran e, ne jî ba me ye. Ez dizanim kesine dê hebin ku min jî ber van gotinan bi regezperîst li qelem bidin, lê ev ne nîfîşperêşî ye, ev rastiyeke e û divêt ew milet wê baş nas bikin û bizanin çewriya wan li kûderê ye û ka wan pê daye ser mafê kê. Bira, eger şerê Îraqê û Îranê berî heşt salan dest pê kiribe, şerê ku van dewletan bi ser miletê me de sepandî gelek û gelek jî wî kevintir e. Eve çendîn sal e em tî nî bîndestkirin û kuştin û derbiderkirin û jinavbirin û me hê jî aliyê van miletên dirawsê ve çî piştevanî û arîkarî û hevkarî ne dîtîye. Evca çî ma tu qala vê nakî û boçî tu bizavê nakî vê rastiyeke bêxî ber çavên wana jî bona ku ew xwe baş nas bikin û bizanîbin ka hukumetên wan bi rêya wan çî tadakarî li

miletê me kiriye. Nê bêdengiya van miletan li ser zordariya ku hukumetên wan li gel û welatê me dikin, bi xwe zordarî ye.

Her weçku Gencoî dixwest berê axiftinê biguhere û bibe ser ya ku ji mêje dixwest bibêje û ya di dilê xwe de birêje, lewma qisekiri-na Şeroî birî û got:

– Li gor lênerîna min rawestandina şerê Îraqê û Îranê û aşbûna wan di çakiya bizava azadîxwaza Kurdistanê Îraqê de ye.

Şero bi wê gotina Gencoî vecininqî û yekser axiftin lê vebirî û bi vê gotina xwe berbû navçavên wî:

– Te çi got? Çakiya me tê de ye! Ew çi çakî ye ji vê şer rawestandinê digihîje welat û gelê me? Eger mebesta te ku digel şer rawestandinê ev rejîma hukumdar jî nemîne û demokrasiyê wê bigre ew rast e, eger mebesta te ew be ku kenkeneyên cihanê mîna Amerîka û yên din piştî şer rawestandinê rêçareyekê ji pîrsa me re payda bikin û wenekin êdî Îraq xwe taloqetê ax û welatê me bike ew jî rast e, lê eger mebesta te bes şer bi xwe be ew dîtineke bilecîb e. Em jî li dijî şerî ne û her kesek jî hevalên rûniştî jî li dijî şerî ye, lê tu divêt bizanibî çi çakiya miletê me di şer rawestandinê bi tenê de nîne, ji ber ku hema şer rawestiya dê binî ka dê çawa Îraq berê leşkerê xwe bide Kurdistanê û dê çawa fermana me rabike.

– Eve we xêre hûn wisa li çekî û şerî aşiq bûne, weku kesekî marî gestî Gencoî got. Xwe heta hetayê karê me çek û şer nabe.

– Hey çav lê korebin yê ji çekî û şerî û kuştina hez dike, pêla dengê Şeroî jî bilind dibû. Ev şerê em tê de ne di dest me de ye û ev şere bi ser me de hatiye sepandin. Yên şerê me dikin û me paldidin ku şerî bikin serdar in û xudan dewlet û hêz û çekê nûjen in û zimanê wan bes şer e û bes zimanê hêzê û şerî fêm dikin û heta niha çi çareyeke din nebûye pê bersiv li şerî bête dan. Em li ser axa xwe ne û ew bi çek û cebilxane û leşkerên xwe ketine nav axa me û hatine bona ku me bindest bikin û eger em bi ya wan nekin û em nebin kole û beniyên wan me jinavdibin. Em neçûne ser axa çi miletekî û me êriş nebiriye ser çi miletekî û ya em dikin, em berevaniyê û

bergiriyê ji mana xwe dikin. Ya em dikin, şerê man û nemanê ye û her giyanewerekî mafê hindê heye berevaniyê ji xwe li hember ne heqiyê bike û em bes wê dikin. Û her ji ber wê berxwedana miletê ma ya dirêjxayen hê miletê me maye û hîn li ser axa xwe ye. Eger Îraq pêngavekê ber bi aştîyê bavêje em dê li hember wê pêngavê bi dehan pêngavan bavêjin û eve ye hezkirina durust bo aştîyê û ne xwestina şerî. Çawa mirov weku kit serşorî û mil keçiyê ji çi kesekî qebûlnake her weha milet jî wê naxwazin û ji bo ne pejirindina wê li ber xwe didin.

– Bi dîtina min eger şer rabiweste dê partiyên burjuwa û rastrev lawaz bibin, li vir Gencoyî dest pê kir mebesta xwe ji cirrenîxê bi awayekî zelaltir û vekirîtir xiste ber çavan. Xwe piraniya xelkî ji bêgaviyê, ji şerê Îraqê û Îranê û ji kuştinê reviyê û fîlarbûyê û hatiye van dira û xwe neçar dibîne ku çekî hilbigre û xwe bide digel aliyekî ji aliyên ku li deverên rizgarkirî qada çekdar di dest wan de ye. Di rastiyê de vî xelkî bawerî bi van partiyên nemaye û pir bêzar e û eger şer rabiweste dê piranî rubide xwarê û dê dev ji van partiyên berbide. Hîngê partiyên burjuwa kesê xwe namîne û dê lawazbin û ji bo mana xwe dê bi her layekî re be bikevin lave lavê. Bi wî terzî delîve li ber hêzên şoreşger û bizava teorî û rewşenbîrî vedibe. Ew tevgera nû dê zû pêşbikeve û werar bikeve nav û weha dê bizava şoreşger û partiya çîna zehmetkêş, partiya pêşverû mezin û berfireh bibe û dê pêşengiya xebata millî ya gelê me bike û eve ye bi raya min rîya serbestbûna miletê me.

– Hey maltirnêşnek, ma haya te ji te heye tu çi dibêjî, Şêro enirî û li Gencoyî kire qêrî. Hê tu ne hatiye nav jiyana rastîn û hê tu di nav wan kevne pirtûkên teoriyan de dijî. Xuya ye ru hê rejîma hukumdar li Îraqê nasnakî, yan tu xwe xişîm dikî. Kuro ma kî dibêje heta wî wextê ru destnîşandikî dê miletê me li ser axa xwe bimîne û nahête jinavbirin? Diyar e tu hukmî li ser miletî didî ku divêt ev bi raya te razîbin û li benda cenabê te û cenabên hevriyên te bin heta ku partiyên burjuwa jinavdîçin û paşî tu û hevalên xwe bizava xwe ya

teorî û rêxistinkî dikin û paşî partiya xwe dadimezrînî û paşî dest bi xebata xwe ya siyasî dikin. Mamo, dîrok li kare û tanaweste. Heke bi axiftinê be hemû rê diçin aşî û çî ji axiftinê û rêzkirina peyvên ciwan û xweşimank û teyisok jî hêsantir tune. Tişt li ber te tevî hev bûne; tu tiştê rast û çewt têkel dikî, tu carna destê xwe dadinî ser kem û kuriyên di nav me de û carna jî tu bê hizirkirin axiftina xwe diavêjî û pê çewtiyeke mezintir dikî. Nê hema ev şere rawestiya û Îraq ma bê şer û mijûlahî dê lêhmišta çek û şer û kîn û cebilxaneyê Îraqê werbigere ser Kurdistanê û hingê ne partiyên burjuwa û ne jî partiyên te yên nûjen dimînin. Rejîma Melekan û Şêxwesana Helebçe bi çekên kîmyewî û jehrîn bombebaran kirin û bi komel xwecihên wan kuştin û birîndar û seqet û derbider kirin ya amade ye Kurdistanê bi xelkê wê ve bisoje û tovê Kurdan biqelîne û wan qutbir bike. Ev teorî û dîtina tu ji me re dibêjî ne ya te ye û ya hineka ye, teoriyeke biyanî ye û bi kêr me nayê. Ew bi kêr wan ne hatiye yên ku ew afirandiye, evca dê çî weca me tê de hebe. Ya ji hemûyan jî girîngtir ew e, divêt me ageh ji xwe hebe û her tim li ber çavên me rastiyeke xuyabe; mîlet ne tişt e ku taqîkirin û tecrube li ser bênekitin, divêt ew rêbaz û rêçareyên ji bo azadbûna wî dihêne destnîşankirin û hilbijartin, piştî gelek vekolîn û li ser rawestiyanan bênepejirandin. Tu her ji niha qala çîneyiyê dikî, baş e bila ew partiya tu behsa wê dikî û her çî partiyeke din jî hebe, bila çêbibin û bila xebata xwe bikin û ew tiştê herî normal e. Lê divêt tu berî her tiştê baş bizanî ku xebata me ya serekî ji bo azadbûna mirovî û netewî ye, hê em bê dewleta xwe ya netewî ne û heke ew çêbibe, bi awayekî automatîk rê li ber hemû curên hevrikayetiyên din vedibe. Di vê Rojhilata Navîn de, bi vî şiklê nuke, ku dewleta qanûnê hê tê de cihnegirtiye, pir zehmet e bê şer û bê bihevçûn em Kurd dewleta xwe dabînin, eve çî me viya û ne viya rastiyeke e. Genco ez nizanîm tu çî kesekî, kesekî xwe di bazinê teoriyan de bendkiriye yan hê komelê xwe û doza xelk û welatê xwe û cîranên me nasnekirine yan jî tu mirovekî westiyayê û ji xwe re li delîvekî ji bo bêhînedanê û ji

bo bi xwe ve mijulbûnê digêrê. Xwe tu li benda hindê nînî ku şer rabiweste û dirbek bi tevgerê bikeve û bibeve aşbetalekî din û lêbo- rîneke din ya giştî ya xapînok ji aliyê Bexdayê ve bête dan û xelik ref bi ref weku heftê û pêncê neçar bibin û xwe bidin dest rejîma dest- hilatdar û tu yek bî di nav hemûyan de? Hîngê kes nabêje Gencoyî xwe da dest rejîma Îraqî û kes nabêje ew mirovekî tirsinok û xwepe- rist bû, kes nabêje wî taqeta pêşmergayetiyê ne bû, ew ne xwe fida- kar bû. Belê li şûna wê, xelik dê bibêje partiyan şoreş xelet birêvebir û millet hevruştî karesat û setimînê kir. Hîngê tu li cihê ku bi xem bi- keví û axînkekê bo wê karesatê rabihêlî dê bişkurî û bibêjî nê min çend gote wan û min çend caran ji wan re şaşî û çewtiyên wan dest nîşan kirin lê hemû ya bê hode bû, ew part di binyatê xwe de diri- zîn e û çakî ji wan çênabe û ev dîtina min bû lê çi kesekî guhdariya van gotinên min nedikir. Tu di serê xwe de bi endêşeyên weha genî çareyan peyda dikî, hey pa tu mirovekî pir xwe peristî û dindikeke welatparêziyê di nav te de nîne. Ne weha jî ku mirov dijminê gel û welatê xwe bêxe pêş partî û hêzên welatê xwe yên siyasî, heta eger xeletî û çewtiyên wan jî pir û pir bin.

Wê rojê keniya Gencoyî bi wê axiftina Şeroiyî dihat û xwe didît ji wî rastir û ji bilî rêçareya xwe çi metodeke din ya çareserkirinê bi ya durust û baş ne didît. Ewî ne bes li wê dîwanê û bi Şeroiyî bi tenê re ew gotûbêj kir û ew dîtina xwe xiste ber çavan, lê li gelek dîwan û cihên din jî babet hate hilêxistin û ew yê rik bû li ser lênerînên xwe.

Ya şeroiyî wê rojê ji gotinên Gencoyî fêmkirî ne dilnerehetiya Gencoyî bû ji şerê Îraqê û Îranê, lê bi dîtina Şeroiyî wundabûna Gencoyî bû di bazinê partîtiyê yê teng û tesk de. Bi şirovekrina Şe- roiyî bo gotinên Gencoyî, gencoyî tilên xwe li têleke pir giring di- xist; aya millet ji bo partiyan yan partî ji bo milletî yan jî herdu ji bo hevûdu. Li ber Şeroiyî weha xuyabû ku Genco digel pirta yekê ye û wî bes partiya xwe li ber çav e û bila pêşxistina wê li ser kîstê çaxî û milletî û welatî jî be.

Lê digel hindê jî Şero ji xwe nerazibû ku bi wî awayê dijwar li ber

devê gencoyî dida. Şêro di wê bawerê ye ku Genco di rastiye de mirovekî welatparêz e lê şeweyê şirovekirina wî bo welatparêziyê, li gor dîtina Şêroyî, ne ye durust e. Bi ya Şêroyî ev awayên xelet yê fikirîn û bizivînê jî berhemên xeletiyên mezin yê serkirdayetiyan partiyên kurd û politîka wan yê çend salanin. Şêro digel hindê ye ku van partiyan çewtîne mezin kirine û wan xeletiyên çend bare dikin ve û ev ziyaneke mezin digehîne gel û welatî. Wî dizanî ku lihevhatina van hêzan ne ji dil û can û bi bîr û bawer e, ne li ser bingehê parastîna berjewendiyên giştî yê gel û welatî ye, lê weku taktîkeke demdemî ye. Şêro ji xwe nerazîbû ku ev hizir û dîtina xwe li cem hemûya û bi awayekî vekirî negot. Bi hindê wî Genco ji xwe bistehtir didît û hest bi hindê dikir ku helperistiyek di nava wî jî de maye. Şêroyî hest bi hindê kir ku ew di derheqê Gencoyî de ye dijwar bû û kêmtîşt Genco ji tiştêkî ne razî ye û wê ne razîbûna xwe aşkira dike û hewil dide ji wan probleman re çareseriyên peyda bike.

XII

Her digel şer rawestandinê û axiftinên aşbûnê di navbera Îraqê û Îranê de li Genêvê, li bin sihwana Netewên Yekgirtî, hukumeta Îraqê ji nav de dest bi şarandina şerê din kir; şerê jinavbirina Kurdan.

Hîngê Şêroyî çav bi Gencoyî keft lê çi axiftin li ser hindê pê re nekirin, ji ber ku bi dîtina wî dem ne yê pit pit û cirrenîxa ye. Kîmyewî û gazên jehrîn gund û bajêrk û bajarên Kurdistanê, xanî û debistan û dêr û mizgeftên wê diwerpêçin û dixwun.

Top û agir weke baranê bi ser xelkê de dirijiyên. Holakoyê Îraqê bi hemû tuxmên çekên xwe yên giran û kujek û jinavbir ve êrişên xwe tîne ser Kurdistanê û hişk û tera, zaro û pîra, jin û mêra, hemû tiştan dide ber şaloka xwe ya kujek û kîndar. Enfal in, êrişên tuxim-perist in û durunde ne û mebest jê nemana mirovê Kurd e, nemana Kurdistanê ye, nemana her tiştêkî ye ku bikeve ber wan û ber vê kiryara wan.

Hemûyan, mirovan, balinde û tiloran, terş û tewalan, dar û baran, gişan jehrî dikin, disojin, dikujin. Îro ev li pêş çavên her kesekî rû dide, dibin destê faşîyan de bêhin hilkêşan jî bûye mirin.

Carekê, wextê çavê wî bi Gencoyî keftî, da dilê xwe pirsyarê jê bike ka dîtina wî ya niha çi ye û ka hê weku berî nuke hizir dike, lê ya dev li wî girtî reftara Gencoyî bi xwe bû ku Şêroyî didît ka çawa wî xwe xistiye ber xizmeta xelkê sevdaser û derbider û perîşan bûyî. Şêroyî jî wextê hindê nebû ku gêngaşeyan bike ji ber ku ew mijulî arîkariyê bû; arîkariya xelkê dikir bona ku xwe zû bigehînin ser sinûran bi bakûrê Kurdistanê re û xwe derbasî aliyê din bikin hêştê êrişa enfalan ne gihaştîyê û ew jinavnebirîn.

Carna jî çavên wî bi çavên Gencoyî diketin û didît ka çawa serê Gencoyî ji şerman de li ber wî ranabe, belê Şêroyî şerm ji xwe kirinek û ji xwe nerazîbûnek di çav û dêmê wî de didîtin.

Di êrişê de herdu birîndar bûn; kîmyewî ji navçavên Gencoyî girt û destê Şêroyî yê çepê bi dijwarî hate birîndarkirin. Herdu niha li ber derê şkeftê ne li ser rîya ku diçe ber bi bakûrê welatî û gelek nêzikî tuxîba ye.

Şkeft tijî birîndar e, pir e ji kal û zarok û jin û inêran. Revdeyên xelkê perîşanbûyîn, yên ku hemû rişt û mal û heyîna xwe li pey xwe hiştine, yên ji dehbeyê kuştinê û kîmyewî reviyayî bi wan çel û çiya serdikeftin û di ber deriyê şkeftê re ber bi bakûr diçûn. Di wan delêveyan de Şêroyî mêzekire Gencoyî yê ku çend pêngavekan ji wî wêvetir raketî û bi dengê birîndar û mandî gotê:

– Ha birayê Genco tu niha çi dibêjî? Te dît rawestandina şerê Îraqê û Îranê li ser kîstê kê timam bû? Yan jî eve derdê me ye; em baweriyê bi serboran û ya rastîn nayînin heta ku em careke din di wî serborî de nejin û bi çavên xwe nebînin. Xuya ye hinek hene hez dikin her di serborgeriyê de, di ezmûngeriyê de bijîn û miletî ji xwe re bikin baxçeyê ezmûn û taqîkirinan.

Birîna Şêroyî gelek diêşya û ne dikarî gelek li ser hev bipeyive û bêhin lê malîq dibû. Genco jî yê bê deng û mit û serçemyayî bû, te digot qey ew çûye cîhanê din û ketiye nav malxulyan û dalxeyên kûr û dûr. Piştî pîçek bêdengiyê Şêroyî domda ve axiftina xwe:

– Ax ji me û vê mejî hişkî û ser reqiya me. Çima em weha ne, li ser darê dinê çi miletê ji bo serbestiya xwe hindî Kurdan pêwîstî bi yekgirtinê nîne û em xwe di vê rastiye de nagehînin.

Axiftina xwe vebirî û çavên xwe ji ser Gencoyî ranekirin û her weçku dixwest ku ew bipeyive, lê Gencoyî lêvên xwe ji serêk ranekirin û Şêro neçarbû bipeyive ve, bi hêviya ku ew bi wî rengî Gencoyî palbide axiftinê:

– Ax ji vê demokrasi û azadiyên mayîne peyv û di jiyana me ya rojane de nehatine bikaranîn. Bes e ku du kes ji du partiyên cuda bin bona ku neyartiya hevudu bikin û senga xebata xwe bêxin ser hindê bi tenê û ji aliyê din ve dibêjin miletî: em daxwaza demokrasi û azadiya bîr û bawer û xebata siyasî dikin. Erê gelo heta kengî xwe

di serdabirin û direw li xwe û li xelkê xwe kirin? Heta kengî doz kuştin? Kengî em dê bi rastî hewil bidin ku em di hizirkirin û peywendî û reftar û danûstandin û kar û jiyana xwe ya rojane de bibin mirovekî kurdistanî yê azad û demokratîk. Ku ew azadî û demokratiya me ji xwe re divêt em ji hemû xelkê xwe re bixwazin û bi destvebînin.

Şêro di germiya axiftinê de bû dema ku Genco ji raketinê rabûye ser xwe û temaşayî birîndaran û refên derbiderbûyîyan kirî û paşî têndaye Şêroyî û got:

– Birayê Şêro te rast got, lê mixabin ez dereng bi ser rastiye hilbûm. Lê ez di yek gotina xwe de dê dijwar bim û ji wê diwariyê nayê xwarê, ew ji ew xinizkarî ye ya ku di derheqa miletê me de tête kirin. Neyartiya hêzên Kudristanê û pevçûnên wan yên berde-wam; di wextekî de miletê me tê jinavbirin, ne bes çewtiyek e lê xinizkarî ye û yê pê radibe çî kes be û çî jî partî û rêxistin be gunehkar û xinizkar e. Evê, ez jê nayê xwarê lê ewa min di derheqa rawestandina şerî de gotî ez lê peşîman im û ez çewt bûm.

Digel hewkirina axiftina xwe Genco ji cihê xwe livî û berê piyên xwe dane wê riya xelik jê dihatin, ber bi pêşiya êrişa leşkerê Îraqê. Li pişt xwe nezivirî û xwe li tikayên Şêroyî û kesine din negirt ku ji wî xwestin bimîne û ji wê derê neçe, ji berku birîna wî dijwar e û baş nabîne. Şêroyî lê kire gazî:

– Genco! Bizivre pismam, û bila dilê te bi gotinên min ne êşe. Were ve, tu nikarî şerî bikî. Ez ji tingijîn û êşa xwe van axiftinan dikim. Lê Genco ne vegeriya û tivenga xwe ji milê xwe vekir û xiste nav lepên xwe û sirûdeke agirîn û dilveker ji sîngê wî ji gewriya wî derdikeft.

XIII

Tiştêk hate bîra Şêroyî, bi dengêkî bê qam bilind kire kenî û keleva-
jî ser teniştên xwe bû. Êdî keniya xwe ji deng vedana wê nasnekir
"canê canemerg û miriyan ji kavlankan, ji laşên wan dihên derê,
derdikevin û difirin û bilind di bayî de dimînin hilawistî li benda ku
bikevin nava kavlankine din...laşine din", ev teoriya felsefî hate ber
hizra wî. Wî çaxekî henekên xwe bi vê lênerînê dikir, lê niha dibêje
xwe "dibe ku ev teoriye rast dibêje, hema bêguman rast e."

Tava hilatî xwe di laş û canê wî werkir, çavên wî bi geşî û germa
xwe ya havînî vemaliştin. Lê hê kilmîş û gilîze û bîrs û serma û xwîn
û ax û tiştine din digel bêhin û sehma ewrên kîmyewî di nava wî de
têkel dibûn. Şilqênêk bi wî dixist û radikire ser piyan. Destên xwe li
çokên xwe dan û li ser piyên xwe yên giranbûyîn rawestiya. Her
weku dixwest hêza piyên xwe nasbike, ka dikarin wî li ser xwe ragi-
rin ya na. Hêvkire dewr û berên xwe, paşî hemû tişt û rûdan û ya
qewimî mîna filmekî sînemayê hatine pêş çavên wî. Di nav xwe de
tingjî û bi xinzirîn gote xwe:

– Ma heta kengî xudan şîyan û hêz dê lawaz û hejaran tepeser bi-
kin? Ma heya kengî dê heqiyê li bin ne heqiyê tire tir be? Xwe ne dê
heta hetayê weha be?

Xwest li tavê mêze bike û daxwaza bersivê jê bike lê ji geşatiya wê
nikarî lêbinere û berê çavên xwe wergerandin bo ser Zinarê serbi-
lind û kûfî xwar. Belê ji wî Zinarê her tim li cihê xwe mayî hemû ra-
man û pejin û ruha xweragirî û berxwedan û resentiye dipesîn. Hest
bi xwe kir hêzek ji wî çiyayê sehîmdar tête nava wî û wî jî weku xwe
lêdike.

– Çima na? ji xwe pirsî û weku kewê rubad sînga xwe deranî û
perand. Ez kurê vî çiyayê hemîşe kevnar û nû me, ez kurê Zinarê
serbilind im û her ji ber hindê jî divêt ez jî heta hetayê weku çiyayê

xwe li cihê xwe bim. Çi hêz nikarin min û çiyayê min ji hev dûr bixin. Belê dê evîna wî di dilê min yê siyamendî de her û her şîn bimîne.”

Ev ji xwe re got û bejna xwe ya dirêj û tijî rast kir û serê xwe bilind kir, her weku dixwest zehrî çiyayî bike. Destên xwe birine cil û kincên xwe yên peritî û ser û bin lê rast kirin û paşî ew dest dane pişt xwe û hat û çûneke tawûskî û qiralkî kir.

– Boçî na? ev pirse çend carekan bi mendehoşî û azirîn ji xwe kir û axiftina xwe bi xwe re domand. Ku em ji nû dest pê bikin ve, lê çawa? Em her wî tiştê dubare û sêbare û dehbare bûyî careke din ser ji nû çend bare bikin ve? Yan em bi awayekî din yê nûtir, bi rengekî wec wergirtî ji çewtî û qencyên metodên berê ji nû dest pê bikin ve. Lê ya giring ewe em çawa nûtiyê û nûkirinê têdigehin. Em çi pîrensîban jê re datînin û avakirina wê çawa dibînin û çawa bicihdînin.

Malxulyanê mîna landikê ew veleqand û niqoyî deryaya xwe ya bê bin kir. Vehewyayên geliyê Bazê hatine bîra wî. Gelek bûn, ne yek û ne hezar, lê bêtir bûn. Zaro, pîrejîn, pîremêr, genc û pîr ji nêr û mê û ji hemû jiyanan bûn. Hêşta karesata Helebçe kevin nebûyî, wan ji Hitler û berşiyên wî xerabtir kir û yên di gelî de, di gelî de kuştin û binbir kirin.

Destên wî di berikên wî de li kaxezekê û qelemekî gerhan, lê berik vala bûn. Rawestiya û ser li xwe xurand û bi rengekî bêz ji xwe kirî tîfkire xwe û gote xwe:

– ”Ma kaxez û pênivîs ji te re bo çi ne? Qey dê ew ji bîra te biçin? Na, giş, bi dêm û navçav û sîmayên xwe ve li bîra min in. Belê, ew bi wan xem û tirs û xweragirî û hêvî û bêzarî û tiştine dinî pîroz, ku di nav çavên wan de dikirine qêrî û xiriqên, li bîra min in. Ma ez çawa wan ji bîr dikim, nê ew ez im û ez jî ew im. Yê ew dirine dibe ku xwe ji bîr bike lê ne wan û wê perîşanî û trajîdiya ew tê de bûn.

Firokeyan barana mirinê bi ser wan de dibarand, di agirê Nîronê Bexdayê de dişewitîn, ez û Zinar û Metîn û Xudî û kujek bi tenê

bîner bûn li ser wê kuştarê û cihanê hemûyê jî ageh jê hebû. Wey xwezî ez bi wan re mabama û ne xweziya vê bîneriya ez ketimê.”

Di geliyê bûye goristaneke gor vekirî de hat û çû û ne dizanî ka ew bi durustî li pey çî digêrhe, lê hest pê dikir hêzek wî paldide ku tişteki bike. Hind dît, bivrek û qelemekî jî hesinî di dest wî de ne. Û li ber wî dareke pir mezin ku bombeyan jî binîve qirandiyê dirêj- kirî ye. Xwe dît bi bivîrî dikeve ber darê, tîvilê wê jî ser havêt û dara xwe baş huli kir. Bi navên wan hemûyan yên ku di gelî de hatine kuştin sûnd xwar ku karê xwe bigehîne dawiyê.

Şev û roj kirine yek û dev jî wê xebata xwe berneda. Dêmen wan çend hezarên şehîdbûyî li ser bejna darê dinexşandin, dihilkolan- din. Çi tişteki ew xav û sist nekir; ne rêhin û bîrs û êş û janên laşê wî û ne jî dengê balafiran û gurmên û peqîna top û bombeyan û ne jî bê xewiyê.

Digel wî karî, dest pê kir baweriyê bi tişteki din jî diîne; ew jî roja vejîn û sizadanê, roja ”qiyamet û hesabê”. Lê bi metod û dêtina xwe ya taybetî û weha ew bawerî pêkirin jî xwe re şirove dikir:

– Vejîna mirovan bi dest mirovan. Roja vejîn û sizadanê ew e ku hemû tepeser û perîşan û bindest, yên mirandî û yên nivandî, sindirîkên xwe bişkênin, kifnên xwe bidirînin, xewa xwe biveçirînin û serî hilbidin û bibine lihî û lafaw, bibine dadgeh û dadwer û dest bidin hefka zordar û ziyankaran û wan sizabidin. Sembol û peykerên tepeserkirin û koletiyê bişkênin û xende û bişkurînan vebigerînin ve bo ser lêvên jiyane li vî welatî. Ew roj jî hîngê dihêt li dema ku mirovên me di piraniya xwe de li xwe û li doza xwe bi xwedî derdikevin.

Digel vê diyalogê bawerî bi xwe kirineke mukum li cem wî çêbû û li ser karê xwe bêtir nik û rijd bû. Mirovên weku wî jî hemû tiştan bûyî, kes û kar û niyas lê tera bera bûyî, ne gund û bajar û mal û cihwar jê re mayî, westiyayî, bîrsî, tirsiyayî, rezil û birîndar bûyî di ber wî re derbasdibûn. Ber bi parçeya din ya welatî, ber bi bakûr di- çûn. Ji zulma dagîrkerekî direviyan ber zulma dagîrkerekî din, lê ça-

wa be miletê li nêzîkî sinûrên çêkirî her çende ew jî bindest û perîşan e lê ew jî Kurd in û welatê wan yê dagîrkirî jî parçeyeke Kurdistanê ye.

Ya kêfa wî pir pêhatî ew bû, çî kes bê awir û têbînî di ber wî re ne dibuhurîn. Gotinên cur bi cur ji devên wan derdikeftin:

– Ax Xwedêyo ma edaleta te bo kengî ye?

– Derew e, rojhilat û rojava, hemû tinazên xwe û bazarî bi me dikin û em di dest wan de listikek in.

– Me xwe li benda hinekan hişt û me guh neda gotina dibêje: her reşo bi destên xwe heke avê tu birî.

– Em hind dilsoz û xemxorên doza xwe ne bûn hindî em dilsoz û xemxorên doz û pirsên miletên dîtir bûn.

– Manê heta niha jî Kurd hene weku îraqiyekî yan turkiyekî yan îraniyekî fikir dikin û mîna wan tişt û pirsan şirove dikin û hêşta ne hatine ser hindê ku bikaribin bi durustî hiştî kurdistaniyekî bijîn û hizir û reftar bikin.

– Xuya ye ev dînbûye, heke ka çî raman di vî karê wî de ye û ka eve wextê hindê ye mirov xwe bi darî û resim çêkirinê ve mijûl bike.

– Pa ez dibînim karê wî ji yên me hemûyan durustir e.

– Pa heke wesa be û tu vî karê wî bi tişteki baş dibînî, fermû here arîkariya wî bike û weneke ew bi tenê bimîne.

– Min ew hêz tune ye û ya din jî min bawerî bi çî nemaye û ez pir bêzarbûme.

– Her kesê bixwaze ji dil û bawerî pêkirin tişteki bike dê karibe bike. Lê divêt berî her tiştî bawerî li cem wî kesî bi wî tiştî û bi wî karî û wan metodan hebe û mixabin baweriya me gişan weku xwe nemaye û hatiye sistkirin.

Van deng û gotin û rayên jêk cuda ew xav û sist û bêzar ne kir lê bi pêçewaneyî wê, wî bi girgirtî domda karê xwe. Gotinên dawiyê yên bi ber guhên wî keftûn ev bûn:

– Lezê bikin, leşkerê Îraqê nêzîkî me dibe û çî nemaye me dormandor bike.

teorî û rêxistinkî dikin û paşî partiya xwe dadimezrînin û paşî dest bi xebata xwe ya siyasî dikin. Mamo, dîrok li kare û ranaweste. Heke bi axiftinê be hemû rê diçin aştî û çî ji axiftinê û rêzkirina peyvên ciwan û xweşimank û teyisok jî hêsantir tune. Tişt li ber te tevî hev bûne; tu tiştê rast û çewt têkel dikî, tu carna destê xwe dadinî ser kem û kuriyên di nav me de û carna jî tu bê hizirkirin axiftina xwe diavêjî û pê çewtiyeke mezintir dikî. Nê hema ev şere rawestiya û Îraq ma bê şer û mijûlahî dê lêhmišta çek û şer û kîn û cebilxaneyê Îraqê werbigere ser Kurdistanê û hîngê ne partiyên burjuwa û ne jî partiyên te yên nûjen dimînin. Rejîma Melekan û Şêxwesan û Helebçe bi çekên kîmyewî û jehrîn bombebaran kirin û bi komel xwecihên wan kuştin û birîndar û seqet û derbider kirin ya amade ye Kurdistanê bi xelkê wê ve bisoje û tovê Kurdan biqelîne û wan qutbir bike. Ev teorî û dîtina tu jî me re dibêjî ne ya te ye û ya hineka ye, teoriyeke biyanî ye û bi kêr me nayê. Ew bi kêr wan ne hatiye yên ku ew afirandiye, evca dê çî weca me tê de hebe. Ya jî hemûyan jî giringtir ew e, divêt me ageh ji xwe hebe û her tim li ber çavên me rastiyeke xuyabe; millet ne tişt e ku taqîkirin û tecrube li ser bêne kirin, divêt ew rêbaz û rêçareyên ji bo azadbûna wî dihêne destnîşankirin û hîlbijartin, piştî gelek vekolîn û li ser rawestiyanan bêne pejirandin. Tu her ji niha qala çîneyetiyê dikî, baş e bila ew partiya tu behsa wê dikî û her çî partiyeke din jî hebe, bila çêbibin û bila xebata xwe bikin û ew tiştêkî herî normal e. Lê divêt tu berî her tiştêkî baş bizanî ku xebata me ya serekî ji bo azadbûna mirovî û netewî ye, hê em bê dewleta xwe ya netewî ne û heke ew çêbibe, bi awayekî automatîk rê li ber hemû curên hevrikayetiyên din vedibe. Di vê Rojhilata Navîn de, bi vî şiklê nuke, ku dewleta qanûnê hê tê de cihnegirtiye, pir zehmet e bê şer û bê bihevçûn em Kurd dewleta xwe dabînin, eve çî me viya û ne viya rastiyeke e. Genco ez nizamim tu çî kesekî, kesekî xwe di bazinê teoriyan de bendkiriye yan hê komelê xwe û doza xelk û welatê xwe û cîranên me nasnekirine yan jî tu mirovekî westiyayê û ji xwe re li delîvekî ji bo bêhînedanê û jî

hiyek ji darî diçû û car bo car geştir dibû. Hemû dêmên li ser darî bi ezman dikeftin û sirûda "Herne pêş....herne pêş" bi dengêki bilind û hêzdar ji devên wan derkeft. Wî hest bi hindê kir ku dar bilinddibe û ew jî pê re bilinddibe û digel darî difire.

Leşkerê Îraqê jî berê tev çek û amîrgeha xwe ya şerî û kuştinê dida darî. Lê kêla çekên wan her dibûn ew bi xwe. Tevaya agir û gulle û bombeyên wan vedigeryane ve bo wî cihê jê derdikeftin û her bi wan bi xwe ve dipeqiyar.

Wî xwe didît yê li hindavî Suleymanî û Duhok û Mehabad û Diyarbekir û Kerkûk û Sine û Dêrsim û Erbilê. Li hindav tev bajar û bajark û gund û hîşetên Kurdistanê. Didît ku giş rûniştivanên welatê wî li derve ne, çavên gişan bi darî ve girêdayî ne û pevra bi dengêki dijwar û pir xurt duruşm û sloganên mîna hev dibêjin. Dêmên wan yên li ser erdî her mîna wan dêman bûn yên wî li ser darî hilkolandîn.

Wê gavê wî dizanî ku canê canemergên Helebçe û Behdînan û sertaserî Kurdistanê dadikeftin bo nav wan laşên li ser erdî mayîn. Her canek li ser gelek belavdibû û weha xelik hemû digehandine hevudu û dikirine yek hêz û ew hêz dibû lihî. Wê lihiyê dijminên mirovayetiyê, faşîst û nifîşperê radimalîştin. Piştî ku lihiyê hemû erd vegirtî, ba û bahoz û lihî rawestiyar û dibû roja vejîn û sizadanê.

– Şêro! Hilo rabe hê baranê xiveta te ne birî.

Bi wî dengî ageh ji xwe bû. Seh kire xwe, xwe ji serma û sirê werpêçaye serêk, baran ji banê xiveta tenik û dirhayî, ji tenîştên wê yên kun kun hatiye ser wî û bin wî. Lêvên xwe miçandin û lama xwe ya jêrî gest. Serê xwe hijand û bi herdu destên xwe girt û givaşte serêk. Dixwest xwe qayil bike ku ew, ya ku wî dîtî rast bû. Çavên xwe girtine ve û xwest hizra xwe bêxe ve ser wê bûyerê, lê dengê cendirmeyan û çadira diryayî û bîrs û sermaya wê derê û sîma kempa Mêrdînê dormandor dike guman li nik wî ne hişt ku ewa dîtî ne rastî bû lê xewnek bû. Lê di nav wî de baweriyek hebû ku çî zû û çî dereng dê her tiştêki wisa rûbide.

XIV

Eve çend heyvek in li ser hatina wî bo bakûrê Kurdistanê derbasbûne. Niha wesa hest pê dike her weku ji devê gurgekî verestine bona ku bikevin bo nav devê gurekî di ku Tirkiya ye. "Ew dixwazin me ji xwe re bikin dûvelank û me ji bo berjewendiyên xwe bikarbînin, hey pa dixîşîmin, dê bila di kevilên xwe de birizin" ev gote xwe û hizra wî kete ser tiştêkî; Ka çawa vê nalenal û janên vî xelkê derbiderbûyî û li qinarê dayî bigihîjîne cîhanê.

Hêj defterkên wî pê re bûn, di yekê de navnişanên dost û hevalên ji welatî derketine hene. Berperên wê vedan û li navnişana hevalekî ku demekî pêşmerge bû li devera Berwarî Bala gerha. Wî pêşmergeyî welat hişt û derkeft derê û piştî derkeftî kaxezkek ji Şeroyî re şandibû û tê de navnişanên xwe jî nivîsandibûn. Navnişanên wî hevalî dîtî û kêfa wî pir bi hindê hat.

Hizra xwe di hindê de nekir ka ew heval dikare çi bike û çi neke, lê ya giring ew e kesek dît ku ya di nav xwe de, wê lihiya pengiyayî berde ser kexezekê û ji wî re bişîne. Qelem bi dest xwe girt û kete ber nivîsandinê û piştî çendekê ev kaxezk ji wî hevalî re nivîsand:

"Silavên mişextî û derbiderî û rezîliyê!

Kekê min, ez nizanim çawa vê kaxezkê ji te re binvîsim, çunkî eger ez ya di dilê xwe de hemûyê ji te re bibêjim, kaxez têra nakin.

Îro her kesekî, her gund û bajarekî, her çiya û geliyekî, her darekê û her tilorekî çîrokeke xwe ya pir xemgîn û bi jan heyê.

Her piştî ku Îranê biryara 598'an qebûl kirî, xwecihên deverên azadkirî ketine di teqeleşê de. Çunkî giş di wê bawerê de bûn ku dijmin dê êrişekê bîne ser wan. Rejîma Îraqê her zû hemû hêzên xwe ku hejmara wan nayê gotin vekişandine Kurdistanê. Bawer bike çi hêzeke weha mezin ne birbû ne Faw û ne jî Mihemere.

Ji hemû deriyan enfalan dest pê kir: Ji Akrê, Dînartê, Nihêlê, Ba-

ke çî hêzeke weha mezin ne birbû ne Faw û ne jî Mihemere.

Ji hemû deriyan enfalan dest pê kir: Ji Akre, Dîmartê, Nihêlê, Bakurman, Şêxan, Etrûş, Duhok, Zawîte, Sersing, Mangêş, Dêrelûk, Şêladiz, Geliyê Zaxo, Batûf, Bêgova, Kanîmas, Amêdî, Qediş, Bamernê, Dûkerê û hemû cihên dîtir mîna Senat, Şeraniş, Kişan, Balole, Hiror, Bêduh, Deştanê û li seranserê Kurdistanê.

18.08.1988'an Îraqê plana xwe ya Enfalan û destpêkirina êrişan danî. Mebesta wan girtina sinûran û paşî jinavbirina Kurdan bû. Di 25.08.1988'an de firokeyên cengî bi awayekî berfireh gundên deverê dane ber bombeyên kîmyewî. Xelkekî pir hate kuştin.

Di 28.08.1988'an de êrişa dijminî ya mezin, ji wan hemû rexên min li jor destnîşankirin û bi mebesta girtina tuxîban û ji Kurdan re deynana kuştargaha giştî, dest pê kir.

Xelkê mal û tiştên xwe hêlan û bi canê xwe bi tenê ve derkeftin. Rewşeke weha peydabû ku di xeyala mirovan de nebû. Her pêşmergeyekî û her çekdarekî berê xwe da mala xwe bona ku wan bi-parêze û derbasî sinûran bike.

Schmeke mezin bi serê xelkî keft û ji hêz keftin. Şer ji me nehat. Her yekî ji me xwe dît yê bi tenê. Nêzîkî 70 hezar kes hatine ser sinûrên ku li ser navê Tirkîyê ne. Gelek jî bi rêve mirin yan ketine dest dijminê har û hov. Çend hezar malbat di geliyê Bazê de ketine nav destên neyarî û hemû berzebûn û dibêjin ew di 29.08.1988'an de bi bombeyên kîmyewî hatine jinavbirin. Rewşeke wisa tengav û aloz bû ku keç û kur û dayik û bab û jin û mêr hevûdu wunda bîkin.

Gelek jê ketine nav xefk û boseyên dijminî; çwar zarok di sevîkekê de li ser piştê dewarekî ketine dest dijminî û hinek malan ji hejmarê bîst kesan yek jê ji dest dijminî qurtalbûye. Hinekan jî heya vê gavê jî ageh ji kes û karên xwe, ji dayik û bab û zarokên xwe nîne û nizanin ka çî bi serê wan hatiye.

17 kes ji gundê Çelkê, 11 kes ji gundê Kurêmeyî û gelek ji gundê Wermêlê hatine girtin û di cih de gullebarankirin. Pitaniya wan yê

ku xwe dane dest Îraqê her di cih de, piştî êxsrîrbûnê hatine kuştin. Yên ne kuştin ji girtin û birin bo deşta Erbilê, di wan ordîgehên zomilî de pir rezîlbûn e.

Hindî gundên devera Behdînan bûn xwe kolîkek ji ne hiştiye, hemû xanî û gund û tişt û mişt sotin û xerab kirin. Pîraniya rûniştivana nê de verê berî hatina leşkerê Îraqê xwe gihandine ser sinûran digel Kurdistana bi ser Tirkyê ve.

Di 29.08.1988'an de hemû peywendiyên me bi serkirdayetiya pêşmergeyî re hatine birîn.

Hêzên leşkerê Tirkiyê pêkul kirin rê li ber me bigrin lê neşyan wê lihiya xelkî rabiwestînin û bo paşde vebigerînin. Qereqolên wan gundan daxiryane ser wan sinûran û ketine nav jin û zarok û pîremêran û ew dane ber qontaxên tivengên xwe û xwestin wan bavêjin ve bo nav agirê şerî, bo ber bombe û top û jehra Îraqiyan.

Rewşeke gelek nexweş û tengav bû, bawer bike carna em wisa tengav dikirin ku bû egera hinek xwe ji xeman û bêgaviyê bikujin.

Armanca Tirkiyê ew bû sinûran bigre û arîkariya Îraqê bike. Lê ji dest wan derkeft û ew xelkê bêzar û perîşanbûyî bi dar û kevîran êrişt cendirmeyan bûn û cihên xwe di wan geliyan de kirin.

Piştî sê rojan Tirkiye daxuyaniyek derxist ku dê me biveguhêze kempan. Em deh rojan man li Colemêrgê û paşî em birin bo ordîgehê Silopiya. Kemp 4 heta 5 kîlometran ji Birehîm Xelîlan dûr e. Kemp bi dîwarekî bilind dormandorkiriye. Li ser wan dîwarên bilind têlên ji hesinî hene û stiriyan ji hesinî bi têlan ve ne.

Em di vê kempê de deh hezar û pênc sed kes bûn. Nêzikî heşt sed kes di bin çadîran de bûn û yê mayî li ber tehirka tavê bûn. Xwarin li wê derê tîrşikeke zelal bû; dema mirovî nokek yan pirteke pitatan tê de dîtibaya da ji kêfan de giriya mirovî bihataya. Bi kurtî xwarin nan û aveke bi temarê şêlandî bû. Ça tune bû. Derkeftin ji kempê qedexe bû, seredan qedexe bû û arîkarî ji derve ji Kurdên de verê dihat lê ne dihiştin bikeve hundurî kempê.

Piştî 15 rojan hinek ji me veguhaztin bo kempa Mêrdînê. Hej-

mara me di vê kempê de nêzikî 16 hezar kesa ye. Ha zivistan hat û hê em li bin çadirên diryayî ne. Li vir sermayeke zor heye û bayekî sar yê bi hêz dihêt. Cilkên zivistanê û nivînkên xewê tune ne. Her deh dwazde kesekan sê çîwar betenî hene. Xelik neçarbûye ji tîrsa sermayê, ji wan beteniyên, ji xwe re cilkên zivistanê çêdikin.

Gelek êş peydabûne; zikêşî û serêşî û gêjbûn ji hemû êşan mişetir in. Her roj neh deh zarok dimirin. Derman û dermankirin weku pêwîst tune ye.

Birîndarên kîmyewî di nav me de hene, lê Tirkî dixwaze wan wundabike yan weneke rojnamegerên biyanî wan bibînin. Me pir hewilda rewşa xwe bi ruyê wê yê rastîn bêxin ber çavên Xaçê Sor û Amnestî û Parlementoya Ewropî û rojnamegeran.

Di van rojên dawiyê de otomobilek carna cilka û pêlavan û tişt û miştine din tûne û difiroşe lê belê giran, bi du qatî bazarî difiroşe. Niha tiştên hişik yê xwarinê mîna noka û nîska 10 rojan carekê didin me û ew pir kême û carna ew deh rojên wan dibin 15 û 25 roj. Hindî birinc û şeker e bi çavan jî nayên dîtin.

Hizir bike, di van rojan de naylon anî bona ku bi ser çadirên diryayî de vedin û gotin eve ji we re 25 hezar metrên naylonî, lê dema me naylon pîva derket 7 hezar metir. Evca her tiştêk û karek li vê derê bi vî terzî û awayî ye. Bertil rolekî pir mezin dileyize û çavên berpirsyarên Tirkan heta li wî parîkî jî ye yê di devê me penaberan de.

Her weku ji gotin û reftarên Tirkiye xuyadibe ew me bi penaber nastîne. Hindî ji dest dihêt probleman ji me re çêdike û jiyana me li vir nexweş û tengav dike bona ku em bêgav bimînin û xwe bidin dest Îraqê. MÎT penaberan dibe vekolînan û ji wan dixwaze ku bi wan re kar bikin. Dema kesek gelek ne xweş dikeve, wî dibin nexweşxaneya bajêrî lê nahêlin çî kesek ji Kurdên wî bajêrî pê re bipeyive û eger kesekî hewilda bi wan re bipeyive mîten bi nexweşî re wî didin ber zilê û şeqaman.

Ji bilî penaberên Silopiya û Mêrdînê, 13 hezarên din jî di kempa

Diyarbekrê de ne û 7 hezar di ya Mûşê de ne.

Di vê dema dawiyê de sê xwepîşandan di kempên de hatine kirin. Yek ji wan di 12.09.1988'an de di kempa Silopiya de li dijî rewşa kempê ya pir xerab hate kirin. Rojnamevanên rojava hatin bo nav kempê. Cendirmeyan jî birîndarên kîmyewî ji ber çavan veşartin bona ku rojnameger wan nebînin. Penaberan jî ji cendirmeyan daxwaza wan birîndaran kir ji bo ku rojnameger wan bibînin û li ser wan binivîsin, lê cendirme û polîsan guh neda daxwaza penaberan û hevalên wan yên birîndar neanîn. Penaberan jî xwe bê deng nekîr û dest dan kevir û beran û êrişî cendirme û polîsan bûn. Cendirme û polîsan jî berê luliyên tivengên xwe dane penaberên xwepîşander û gullebaran kirin. Du penaber hatin kuştin û sê birîndarbûn û her weha çend cendirme jî birîndarbûn.

Di kempa Diyarbekrê jî de û ji ber refara cendirmeyan ya ne baş digel penaberan, penaber û cendirme û polîs hevrûşî yekudu bûn û di herdu aliyên de birîndar keftin.

Bawer bike hindî mirov binvîse hê kême û mirov nikare hemû êş û janên vî xelkê me yê perîşan û derbibe bîne ziman.

Ez nizamim, gelo wujdana mirovayetiye miriye yan ageh ji vê karesata me nîne, heke çima arîkariyeke rastîn ji me re nakin?

Mirov digel vî xelkî be û kesek be ji van çîrokan be, bê çîrok nabe û pêwîste her yek ji me çîroka xwe bibêje û bi zimanbêxe.

Carna ji ber sermayê û nebûna lihêfk û beteniyan heta berê sibê xew bi çavên me yên mandîbûyîn nakeve.

Dibe ku tu bawernekî ku eve ji sê mehan bêtir e me ne goşt û ne fêqî û ne zezewat ne bi çav dîtine û ne xwarine. Em di rêza toaletê de nêzîkî seetekê radiwestin heta gera me û mîztin û ritinê dihêt. Eve sê meh in, ji bilî ku carekê di edebekê de bi ava tezî heke me ser û laşê xwe ne şuştine.

Tirkiye di van rojan de xelkî dizoxîne bona ku derbikevin û kîve biçin bila biçin bes li cem wê nemînin. Piraniya penaberan weha di-kin û formên daxwazîkirina mafê rûniştinê bo welatên cur bi cur pir

dikin û piranî ji bo welatên ewrupayî ye. Ez bi xwe bi rastî li dijî vî karîm e û ez pir pê diêşim û min navê xwe di çî listeyan de nanivî-sandiye û min çî formên ji wî rengî jî ne pir kirine.

Ez hindî tême xwe ez nikarim dev ji welatê xwe berbidim; dilê min her digel xelkê min e, bi bajar û gund û Kurdistanana min re ye, digel wan de ye yê ku xwe ji bo azadiya me şêhîdkirine.

Raste kêmasî gelek hebûn û nexasme vê carê; serkirde û serkêşên me ji çewtiyan bûbûn tilove û hê dikin, lê divêt em ji bîra xwe nebin ku ev dirbê dijminî dirbê tirsinok û hov bû û bi tivenga rep û rût şerê kîmyewî nayê kirin. Lewma ez dibêjim ku pêwîste em û ne-maze rêber û siyasetmedarên me bi ciddî li ser ya ku heta niha wan kirî û hatiye kirin rabiwestin. Wê hemûyê hilbisengînin û vekolînan li ser bikin û berî ku pêngavine din bavêjin bizanin dê çawa û bo çî û ber bi çî armanc û ber bi kûderê ew gav dê hêne havêrin. Divêt em li dû metod û rêçareyên nû û armancbertir û kêmsziyantir bigerhin.

Ez li vir nizanîm ka hûn Kurdên li Ewropayê dikarin çî bikin, lê bêguman tiştek ji dest we jî dihêt û hûn ji me bêtir dikarin cîhana derve û raya giştî ya wan welatên hûn tê de dijîn li ser vê ya bi serê me têt agehdar bikin. Ji wan re bibêjin ku Îraq û dagîrkerên din yê Kurdistanê me bi wan çekan dikujin ewên ku ew çêdikin û difiroşin van mirovkujan. Hûn dikarin dostên me li wan dera pir bikin ji bona ku destê arîkariyê dirêjî milletê me yê bindest bikin. Lê wan têbigehînin jî ku ew arîkariya wan ya bi riya Tirkiyê dihêt ji gayî guh jî nagehe me; Tirkiyê eger ne hemûyê piraniyê ji xwe re didize. Hûn, eger xwe hebekê biêşînin, dikarin di warê diravî de alîkariyêke diravî ji milletê xwe re bişînin.

Heval, xwezîkên wê rojê em û hûn, hemû bi hev re di welatê xwe yê azad de hevudu bibînin û milletê me serê xwe bi tenahî û aşî dabine ser balgihê xwe.”

Sêro
18.11.1988
Mêrdîn

Piştî ku Şêroyî kaxez timam kirî, ji wî hevalê xwe re şand. Paşî xatra xwe ji hevalên xwe yên di kempê de xwest û xwe bi şev vedizî û ji kempê derkeft û berê piyên xwe da warkên caran li başûrê wela-tî. Şêro gelek yê bi lez bû ku xwe bigehîne wêderê. Digote xwe "xwezî neçarî hindê nebim ku careke din dest bidim ve tivengê û xwezî her tişt bi aştî û diyalogê bihête çareserkirin". Lê wî baş diza-nî ka çawa çepelêdan bi destekî bi tenê nabe her weha aştî jî bi hez-kirina wî û bi wî bi tenê bicînabe û divê yên din jî baweriyê bi hindê bînin û ji dil bo hewil bidin. Hindî nêzîkî rûgehê dibû di nav xwe de hesteke bêtir bi şadbûn û serbilindiyê dikir û her weku barekî gi-ran ji ser milên xwe dihavêt û digel xwe sirûda nîştûmanî ya kurd "Ey reqîb" digot û rîya ber bi bûka dilî berneda û li pişt xwe ne zi-virî ve.

WEŞANÊN NÛDEMÊ

- ◆ BINGEHÊN GRAMERA KURDMANCI Celadet Ali Bedir-Xan / Gramer
- ◆ DÊ Û DÊMARÎ Egîdê Xudo ji Kirilîki: Nacî Kutlay / Roman
- ◆ KESKESOR Nûredîn Zaza / Çirok
- ◆ DI FOLKLORA KURDÎ DE SERDESTIYEKE JINAN Rohat / Lêkolîn
- ◆ HÊZ Û BEDEWIYA PÊNÛSÊ Mehmed Uzun / Ceribandin
- ◆ MÎRZA MEHEMED Medenî Ferho / Roman
- ◆ MILKÊ EVÎNÊ Rojen Barnas / Şiir
- ◆ ZAROKA ŞEVÊ Jack London Werger: Mustafa Aydoğan / Çirok
- ◆ BIYANÎ Albert Camus Werger: Fawaz Husên / Roman
- ◆ MÎRZAYÊ BIÇÛK A. de Saint-Eksupéry Werger: Fawaz Husên / Çirok
- ◆ GOTIN Yaşar Kaya / Ceribandin
- ◆ ANTOLOJIYA ÇÎROKA NÛ YA KURMANCÊN BAŞÛR Xelîl Dubokî
- ◆ ŞEVÊN SPÎ Dostoyevskî Werger: Firat Cewerî / Roman
- ◆ MIŞK Û MIROV John Steinheck Werger: Firat Cewerî / Roman
- ◆ BEXÇEYÊ VÎŞNE Çexov Werger: Firat Cewerî / Piyes
- ◆ LI BENDA GODOT Samuel Becket Werger: Firat Cewerî / Piyes
- ◆ GOTINÊN NAVDARAN Amadekar: Firat Cewerî / Aforisma
- ◆ GIRTÎ Firat Cewerî / Çirok
- ◆ KEVOKA SPÎ Firat Cewerî / Çirok
- ◆ KULTUR, HUNER Û EDEBIYAT Firat Cewerî / Ceribandin, hevpeyvin
- ◆ ÇÎROKA ŞOFÊR Cengîz Aytmatov Werger: Nacî Kutlay / Roman
- ◆ EVÎNA REBEN Derwêş M. Ferho / Şiir
- ◆ BANGA HAWARÊ Medenî Ferho / Şiir
- ◆ KULTUR Û RAMAN Şerefxan Cizîrî / Ceribandin
- ◆ KURÊ ZINARÊ SERBILIND Sidqî Hiroî / Roman
- ◆ DERWARÎ Yusufê Cerihî / Şiir

Sidqî Hirorî di sala 1956'an de li gundê Hirorê, li başûrê Kurdistanê ji dayik bûye. Ew li bajarê Mûsilê mezin bûye û her li wê derê xwendina xwe ya seretayî, navendî û amadeyî xelas kiriye. Wî di destpêka salên heftêyan de dest bi nivîsandina şîr û kurteçîrokan kiriye û yekemîn çîroka xwe di sala 1977'an de di rojnameya *Hawkarî* de belav kiriye. Sidqî Hiro-riyê ku di sala 1992'an de li zanîngeha Warşovayê rojnamevanî xelas kiriye û niha li Swêdê dijî, heta niha ev berhemên han weşandine: *Dîmenek Ji Çîroka Jiyana Min* (1985, çîrok), *Çend Hozaneka Ne Navkiri* (1986, şîr), *Momkeka Ne Vemiri* (1986, çîrok), *Qereş û Dîlber* (1989, şîr).

Di warê romanê de *Kurê Zinarê Serbilind* ce-ribandina wî ya pêşî ye.